

BURDUR İLİNİN SOSYO- EKONOMİK YAPISI

ZERRİN DANACI GÜVEN

Yüksek Lisans Tezi

Eskişehir, 2000

BURDUR İLİNİN SOSYO-EKONOMİK YAPISI

Zerrin Danacı GÜVEN

YÜKSEK LİSANS TEZİ
İktisat Ana Bilim Dalı
Danışman: Prof. Dr. Kemal Yıldırım

Eskişehir
Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü
Eylül 2000

YÜKSEK LİSANS TEZ ÖZÜ

BURDUR İLİNİN SOSYO-EKONOMİK YAPISI

ZERRİN DANACI GÜVEN

İktisat Ana Bilim Dalı

Anadolu Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Eylül 2000

Danışman: Prof. Dr. Kemal Yıldırım

İllerin sosyo-ekonomik gelişmişlik sıralamasını ve endeks değerlerini belirleyen en önemli faktör, ildeki demografik yapının, işgücü talebinin, eğitim ve sağlık hizmetlerinin, fiziki ve sosyal alt yapı olanaklarının ve en önemlisi gelir düzeyinin il nüfusunu karşılayıp karşılayamadığıdır.

Burdur ili coğrafi konumu itibarıyla bir kavşak noktasında bulunmaktadır. Ancak il beklenen sosyo-ekonomik gelişmeyi gösterememiştir. Bunun nedeni sadece iktisadi boyutta değildir. İlin gelişmesini engelleyen sosyal sorunlarda bulunmaktadır.

Burdur ili demografik, istihdam, sanayi, tarım, mali, eğitim, alt yapı gibi değişkenler göz önüne alındığında sosyo-ekonomik gelişmişlik sıralamasında 29. sırada yer almaktadır. Ayrıca Burdur, sosyo-ekonomik gelişmişlik değerleri açısından 3.derece gelişmiş iller gurubuna girmektedir.

Burdur ilinin ekonomisi genel olarak tarım tarıma dayalı sanayi, hayvancılık, toprak sanayii ve giderek canlanmakta olan ticari faaliyetlere dayanmaktadır. Tarım, hayvancılık ve hizmet sektörünün ihmal edilmeden sanayi sektörünün canlandırılması ilin sosyo-ekonomik gelişmesi açısından oldukça önemlidir.

Burdur ilinin en büyük sorunu nüfus ve sermaye göçüdür. Bölgeye yapılacak teşvik belgeli sektörel yatırımların sayısının artırılması, İlin öncelikli yöreler kapsamına alınarak bölge dışından sermaye ithalinin sağlanması ve ilden dışarıya sermaye göçünün önlenmesi ildeki istihdam imkanlarını artıracaktır.

ABSTRACT**MASTERS THESIS****A STUDY ON SOCIAL AND ECONOMIC
STRUCTURE OF BURDUR****Zerrin Danacı GÜVEN****Anadolu University****Institute Of Social Sciences****Department of Economy****Supervisor: Prof. Dr. Kemal Yıldırım**

The most important factor which determines the values of index and the rank of socio-economic development of cities is the capability of being enough the demographic structure in the city, the demand for productive effort, the education and health services, the possibilities of social and physical substructures and specially the level of income, for the population of the city.

The city of Burdur geographically settled in crossing point, but however it hasn't become developed yet. The reason for this is not only economic, but also sociological problems.

The city of Burdur is the 29th in the rank of socio-economic development according to the variables as education, agriculture, industry, employments and substructures. In addition, it is in the 3rd rank of developed cities group.

The economy of Burdur is based on agricultural industry, cattle dealing, land industry, commercial affairs growing rapidly. To activate the industry sector together with the other sector is very important in the way of socio-economic development of the city.

The main problem of Burdur is the migration of population and capital. Increasing the sectoral and encouragement investments, taking the city in the group of precedence and supplying the import of capital and preventive solutions for capital migration will increase the opportunities of employment.

JÜRİ VE ENSTİTÜ ONAYI

Zerrin Güven'in Burdur İlinin Sosyo-Ekonomik yapısı başlıklı tezi.....23 Ekim 2000 tarihinde, aşağıdaki jüri tarafından Lisansüstü Eğitim Öğretim ve Sınav Yönetmeliğinin ilgili maddeleri uyarınca, İktisat Ana Bilim dalında Yüksek Lisans Tezi olarak değerlendirilerek kabul edilmiştir.

Adı Soyadı**İmza**

Üye (Tez Danışmanı)

: Prof. Dr. Kemal YILDIRIM

Üye

Yrd. Doç. Dr. Tayfun MOĞOL

Üye

Yrd. Doç. Dr. Enver ÖZKALP

Prof. Dr. Enver ÖZKALP

Enstitü Müdürü

İÇİNDEKİLER

	Sayfa
ÖZ.....	ii
ABSTRACT.....	iii
JÜRİ VE ENSTÜTİ ONAYI.....	iv
ÖZGEÇMİŞ.....	v
TABLolar LİSTESİ.....	x
ŞEKİLLER LİSTESİ.....	xiv
GİRİŞ.....	1

BİRİNCİ BÖLÜM

BURDUR İLİNİN COĞRAFİ YAPISI, TARİHÇESİ, KÜLTÜREL VE
TURİSTİK DEĞERLERİ

1. BURDUR İLİNİN COĞRAFİ DURUMU.....	4
1.1. Coğrafi Konumu	4
1.2. Coğrafi Yapısı.....	4
1.2.1. Dağlar.....	5
1.2.2. Ovalar.....	6
1.2.3. Akarsular.....	6
1.2.4. Göller.....	7
1.2.5. Jeolojik Yapı.....	8
1.3. İklim.....	9
1.4. Bitki Örtüsü.....	10
1.5. Yabanıl Yaşam.....	11
2. BURDUR İLİNİN TARİHİ.....	12
2.1. İlinTarihçesi	12

2.2. Burdur Adı.....	14
2.3. İlin Kültürel ve Tarihi Değerleri.....	14
3. TURİSTİK DEĞERLERİ.....	21

İKİNCİ BÖLÜM

BURDUR İLİNİN SOSYAL YAPISI

1. BURDUR İLİNİN SOSYAL YAPISI.....	23
1.1. Burdur İlinin Sosyal Yapısı.....	23
1.2. Sosyal Göstergeler.....	24
1.2.1. İlin İdari Yapısı.....	24
1.2.2. Burdur İlinin Nüfusu.....	25
1.2.3. İstihdam.....	29
1.2.4. Eğitim.....	31
1.2.5. Sağlık.....	34
2. TEKNİK ALTYAPI.....	35
2.1. Ulaştırma.....	35
2.2. Haberleşme	38
2.3. Enerji.....	38
2.4. İçme Suyu.....	39
3. BURDUR İLİNİN ÇEVRE SORUNLARI.....	39

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

BURDUR İLİNİN EKONOMİK DURUMU

1. BURDUR İLİNİN EKONOMİK GÖSTERGELERİ.....	41
1.1. Burdur İlinin Gayri Safi Yurt içi Hasıla İçindeki Payı.....	41
1.2. Tarımsal Yapı.....	46

1.3. Hayvancılık.....	54
1.4. Ormancılık.....	56
1.5. Madencilik.....	57
1.6. Burdur Sanayisinin Durumu ve Gelişme İmkanları.....	61
1.6.1. Burdur İlindeki Sanayi Yapısı Ve Sanayisinin Tarihsel Gelişimi.....	61
1.6.2. Burdur İli Sanayi Sektörü.....	62
1.6.3. Sanayi Sektörünün Meydana Getirdiği Katma Değer.....	64
1.6.4. İmalat Sanayi.....	66
1.7. Burdur İli'nin Hizmet Sektörünün Yapısı.....	68
1.8. Ticaret Sektörü.....	71
1.9. Turizm Sektörü.....	74
1.10. Burdur İlinden Yapılan İhracat ve İthalat.....	75
1.11. Küçük Sanayi Siteleri.....	76
1.12. Organize Sanayi Bölgesi.....	78
1.13. Kamu Yatırımları.....	79
1.14. Devlet Yardımları.....	81
1.15. Özel Sektör Yatırımları.....	82
1.16. Vergi Gelirleri.....	83
1.17. Toplam Banka Mevduatı.....	84
1.18. Toplam Banka Kredileri.....	85

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

BURDUR İLİNİN SWOT (FÜTZ) ANALİZİ

1. Swot Analizi.....	87

1.1. Bölgesel İktisada Dayalı Swot Analizi (I. Adım).....	89
1.2. Burdur İlinin Rekabet Yapısına Etkide Bulunan Faktörler.....	89
1.3. Burdur İlinin Güçlü Ve Zayıf Yönleri İle Fırsat Ve Tehlikelerin Belirlenmesi.....	92
1.3.1. Burdur İlinin Güçlü Yönleri.....	92
1.3.2. Burdur İlinin Zayıf Yönleri.....	93
1.3.3. Fırsatlar.....	94
1.3.4. Tehlikeler.....	95
1.4. Katılımcı Swot Analizi (II. Adım).....	96
1.4.1. İl Kamu Ve Özel Sektör İşletmeleri İle Anket Çalışmaları..	96
1.4.2. Burdur İlindeki Öncü Kişiler İle Derinlemesine Görüşmeler...	105
1.5. Değerlendirmeler.....	112
1.5.1. Anahtar Başarı Faktörleri (Güçlü Yönler).....	112
1.5.2. Kritik Çevre Faktörleri (Tehlikeler).....	113
1.5.3. Gelecek Yönelimli Fırsatlar.....	113
1.5.4. Zayıf Yönler.....	114
1.6. Burdur İlinin İktisadi Modeli.....	115
2. BURDUR İLİNİN POTANSİYEL GELİŞME OLANAKLARI.....	115
2.1. Burdur İlinin Gelişmesinde Dokuz Faktör Modeli.....	117
2.2. İlin Planlanmasında Amaç-Araç Matrisi.....	118
SONUÇ.....	120
EKLER.....	125
KAYNAKÇA.....	132

TABLolar LİSTESİ

- Tablo 1** Burdur ilinin önemli dağları
- Tablo 2** Burdur ilinin 1998 yılı meteorolojik değerleri
- Tablo 3** İlçelerin sosyo-ekonomik gelişmişlik durumu
- Tablo 4** İlin yerleşim düzeni
- Tablo 5** Sayım yıllarına göre Burdur il nüfusu (1927-1997)
- Tablo 6** 1985-1990 yılları arasında içe göç, dışa göç ve net göç hızı
- Tablo 7** Burdur ilinde nüfusun yaş guruplarına göre dağılımı
- Tablo 8** 1997 Burdur ili şehir ve köy nüfusu
- Tablo 9** İktisadi faaliyet kollarına göre nüfus
- Tablo 10** Nüfusun sosyal güvenlik kuruluşlarına göre dağılımı
- Tablo 11** Burdur ili kapsamındaki okul türleri göstergeleri
- Tablo 12** Burdur ili yüksek öğrenim okul göstergeleri
- Tablo 13** Burdur ilindeki sağlık tesislerinin ilçelere göre dağılımı
- Tablo 14** İl geneli sağlık göstergeleri
- Tablo 15** Hasta ve ameliyat sayıları (1998)
- Tablo 16** Burdur'un il merkezlerine uzaklığı
- Tablo 17** Burdur ili asfalt karayolu ağı
- Tablo 18** Burdur ilinin ilçelere olan uzaklığı
- Tablo 19** İl geneli abonelere satılan enerji miktarı
- Tablo 20** İktisadi faaliyet kollarına göre gayri safi yurt içi hasıla (1996)
- Tablo 21** Cari ve Sabit fiyatlarla gayri safi yurt içi hasıla (1987-1996)
- Tablo 22** İlçeler itibarıyla gayri safi yurt içi hasıla (1995-1996)
- Tablo 23** Burdur ve komşu illerin Türkiye GSYİH sıralaması

- Tablo 24** Burdur ili toprak kaynakları potansiyeli
- Tablo 25** Tarım işletme büyüklükleri (%)
- Tablo 26** Akdeniz Bölgesi, Batı Akdeniz Bölgesi ve Burdur ilinin, Türkiye tarım sektöründeki işgücüne katılım payları (%)
- Tablo 27** Batı Akdeniz Bölgesi ve Burdur ilinin Akdeniz Bölgesi tarım işgücüne katılım payları (%)
- Tablo 28** Burdur ilinin Batı Akdeniz Bölgesi tarım işgücüne katılım payı (%)
- Tablo 29** Burdur ve komşu illerin Türkiye tarım sektörü işgücüne katılım payları (%)
- Tablo 30** Burdur tarım arazilerinin kullanım şekline göre dağılımı
- Tablo 31** Tahıl üretimi ve verim durumu
- Tablo 32** Bakliyat üretimi ve verim durumu
- Tablo 33** Endüstriyel bitki üretimi ve verim durumu
- Tablo 34** Yem bitkileri ve verim durumu
- Tablo 35** Yumrulu bitkiler ve verim durumu
- Tablo 36** Bağ- bahçe üretimi ve verim durumu
- Tablo 37** Burdur ili hayvan varlığı (1998)
- Tablo 38** Hayvansal ürünler üretimi
- Tablo 39** Burdur ili orman varlığı
- Tablo 40** Akdeniz Bölgesi, Batı Akdeniz Bölgesi ve Burdur ilinin, Türkiye Madencilik sektöründeki işgücüne katılım payları (%)
- Tablo 41** Batı Akdeniz Bölgesi ve Burdur İlinin, Akdeniz bölgesi Maden sektörü işgücüne katılım payları (%)
- Tablo 42** Burdur ilinin, Batı Akdeniz Bölgesi maden sektörü işgücüne katılım payı
- Tablo 43** Burdur İli ve komşu illerin Türkiye maden sektörü işgücüne katılım değerleri
- Tablo 44** Akdeniz Bölgesi, Batı Akdeniz Bölgesi ve Burdur ilinin Türkiye sanayi sektörü işgücüne katılım payları (%)

- Tablo 45** Batı Akdeniz ve Burdur ilinin Akdeniz Bölgesi sanayi sektörüne katılım payları (%)
- Tablo 46** Burdur ilinin Batı Akdeniz sanayi sektörüne katılım payı (%)
- Tablo 47** Burdur ve komşu illerin Türkiye sanayi sektöründeki işgücüne katılım değerleri
- Tablo 48** Sanayi sektörlerine göre sabit sermayeye yıl içinde yapılan gayri safi ilaveler, girdi, çıktı ve katma değer (1994)
- Tablo 49** İmalat sanayisindeki işletme sayısı
- Tablo 50** Akdeniz, Batı Akdeniz ve Burdur ilinin Türkiye hizmetler sektöründeki işgücüne katılım payları (%)
- Tablo 51** Batı Akdeniz ve Burdur ilinin, Akdeniz hizmetler sektöründeki işgücüne katılım payları (%)
- Tablo 52** Burdur ilinin, Batı Akdeniz bölgesi hizmetler sektöründeki işgücüne katılım payı (%)
- Tablo 53** Burdur ve komşu illerin Türkiye hizmetler sektörü işgücüne katılım değerleri
- Tablo 54** Akdeniz Bölgesi, Batı Akdeniz Bölgesi ve Burdur ilinin Türkiye ticaret sektöründeki işgücüne katılım payları (%)
- Tablo 55** Batı Akdeniz ve Burdur İlinin, Akdeniz Bölgesi ticaret sektöründeki işgücüne katılım payları (%)
- Tablo 56** Burdur ilinin Batı Akdeniz Bölgesi ticaret sektörü işgücüne katılım payı (%)
- Tablo 57** Burdur İlinin ve komşu illerin Türkiye ticaret sektöründeki işgücüne katılım değerleri
- Tablo 58** Burdur işletme belgeli konaklama tesisleri
- Tablo 59** Burdur ili yatırım belgeli konaklama tesisleri
- Tablo 60** İde faaliyette bulunan küçük sanayi siteleri
- Tablo 61** K.S.S işyeri yoğunluğuna göre sektörler
- Tablo 62** Burdur ve çevre illerin kamu yatırım harcamaları (1997)
- Tablo 63** Burdur ili kamu yatırımları (1998)
- Tablo 64** Burdur ilinde özel sektör yatırım teşvik belgelerinin yıllar itibarıyla dağılımı (1990-1995)

Tablo 65 Burdur ilinde özel sektör yatırım teşvik belgelerinin sektörel dağılımı (1990-1995)

Tablo 66 Burdur ili ve komşu illerin genel bütçe vergi gelirleri

Tablo 67 Burdur ve komşu illerin toplam banka mevduatı

Tablo 68 Burdur ve komşu illerin toplam banka kredileri (1998)

Tablo 69 Toplam banka kredilerinin sektörel dağılımı (1998)

ŞEKİLLER LİSTESİ

- Şekil 1. Burdur ve Komşu İllerin Türkiye Tarım Sektöründeki İşgücüne Katılım Payları
- Şekil 2. Burdur ve komşu illerin Türkiye Maden Sektörüne Katılım Payları (1990)
- Şekil 3. Burdur ve Komşu İllerin Sanayi Sektörü İşgücüne Katılım Payları
- Şekil 4. Burdur ve komşu illerin Türkiye Hizmetler sektöründeki işgücüne katılım payları
- Şekil 5. Burdur ve komşu illerin Türkiye Ticaret sektöründeki işgücüne katılma payları

GİRİŞ

Batı Akdeniz Bölgesi'nde Göller Bölgesi olarak ta adlandırılan Burdur ili, Akdeniz kıyı kesimi ile İç Anadolu'nun iç kesimlerini birbirine bağlayan geçitlerden birinin üzerindedir.

İlin toprakları 36°-53° ve 37°-50° kuzey enlemleri ile 29°-24° ve 30°-53° doğu boylamları arasında yer almaktadır. Yüzölçümü 6.887 km. olan Burdur İli, ülke topraklarının % 0.88'ini kaplamaktadır. İlin doğu ve güneyinde Antalya, güney batısında Muğla, batısında Denizli, kuzeyinde Afyon ve Isparta illeri bulunmaktadır.

Burdur'un, merkez ilçesinden başka Ağlasun, Altınyayla, Bucak, Çavdır, Çeltikçi, Gölhisar, Karāmanlı, Kemer, Tefenni ve Yeşilova olmak üzere 10 ilçesi mevcuttur.

Geçmişten günümüze birçok medeniyetin yaşamasına sahne olan Burdur'un tarihi MÖ. 7000'li yıllara kadar uzanmaktadır. Hacılar Höyüğündeki kazılar Anadolu'daki ilk yerleşim ve üretim yerlerinden birinin bu bölgede olduğunu göstermektedir. Psidya, Roma Selçuklu ve Osmanlı dönemlerine ait eserlerin bulunduğu il, doğal güzellikleri ile de Türkiye coğrafyasında önemli bir yer tutmaktadır. Turizme açılan ilk turistik mağara olan İnsuyu mağarası, Türkiye'nin en derin ve en temiz gölü olan Salda Gölü, uluslararası öneme sahip Burdur gölü, Türkiye'nin en büyük arkeolojik kazısının yapıldığı Sagalassos Antik kenti bu güzelliklerin sadece birkaçıdır.

İlin yüzey şekilleri genel olarak engebeli bir plato görünümünde olup, ovalar daha çok dağlar ve tepeler arasına sıkışmış irili ufaklı havza şeklindedir. Bu nedenle tarımsal üretim, esas olarak küçük işletmelere dayanmaktadır ve büyük tarım işletmeleri yaygın değildir. Öte yandan yağışların yetersiz oluşu ve büyük akarsuların bulunmayışı, yetiştirilen tarım ürünlerinin gerek tür, gerekse miktar bakımından sınırlı kalmasına neden olmaktadır. Bununla birlikte, Burdur İlinin temel ekonomik faaliyeti tarımdır. Sanayi ve ticaret ise genellikle tarım ürünlerinin işlenişi ve pazarlamasında yoğunlaşmaktadır.

1987-1994 yılları arasında, Türkiye Gayri Safi Yurt İçi Hasıla'sındaki ortalama yıllık artış hızı % 3 iken, Burdur İli % 1.5 ile Türkiye ortalamasının altında gelişme göstermiştir.

Türkiye'de kişi başına düşen, GSYİH ortalama 2888 Amerikan doları olmasına rağmen Burdur'da kişi başına düşen, GSYİH 2766 Amerikan Doları'dır.

Burdur İli, kırsal alandan göç alan öte yandan çevre illere göç veren kent konumundadır. 1990 Genel nüfus sayımına göre nüfusu 254 899 olan il, 1997 yılında yapılan Genel nüfus sayımına göre ise 251 475 kişidir. İlde artan nüfusa çalışma sahası temin edecek sosyal ve ekonomik amaçlı yatırımların yetersiz olması çevre illere yönelik göç olayını hızlandırmıştır. İş bulmak amacıyla yapılan bu göçe, özellikle çalışma çağındaki genç nüfusun katılması, nüfusun doğal artış hızını düşürmüştür.

Çalışmamızın birinci bölümünde, İle genel bir bakış açısıyla yaklaşılmakta ve ilin coğrafi durumu, tarihçesi, kültürel ve turistik değerleri ele alınmaktadır.

İkinci bölümde ise ilin genel sosyal göstergeleri anlatılmakta ve idari düzeni, nüfusu, istihdam, eğitim durumu ve sağlık üzerinde durulmaktadır.

Çalışmamızın üçüncü bölümünde, İldeki ekonomik göstergeler incelenerek, ilin komşu illerle sayısal verileri karşılaştırılmıştır.

Dördüncü bölümde ise, İlin Stratejik Planlamasına katkıda bulunmak amacıyla Swot analizi yapılarak, fırsat ve tehditler, rekabet üstünlüğü analizi ve rekabet yapısını etkileyen faktörler, İlin avantaj ve dezavantajları irdelenecektir. Bilindiği gibi yörenin özelliklerini dikkate alan, bu özellikler yönelimli hedefler saptayan, bu hedeflere ulaşmaya çalışan Stratejik Planlamanın önemi her geçen gün artmaktadır. Bu amaçla çalışmamın bu bölümünde kamu ve özel sektör temsilcilerinin gelecekle ilgili görüşlerini tespit etmek amacıyla yapılan görüşmelere yer verilecektir.

Sonuç bölümünde ise çalışmamızın tümüne yönelik alternatif önerilere yer verilmiştir. İlin potansiyel gelişimini yükseltebilmesi ve özellikle ticari yaşamı ataletten kurtaracak başlıca güç sanayi ve yatırımlardır.

Burdur ilinin sosyo-ekonomik yapısını içeren bilimsel çalışmamızın amacı, ilin mevcut sosyo-ekonomik yapısını ortaya koyarak, kalkınma potansiyelini belirlemek, önemli yatırım alanlarını ve ele alınması önem taşıyan konuları ortaya koymaktır. Bu çalışma ile Burdur ilinin konumu, sosyal ve ekonomik incelenerek, tarihte ve günümüzde Burdur'u irdelemek ve ilin sorunlarına çözüm üretmek hedeflenmiştir.

BİRİNCİ BÖLÜM

BURDUR İLİNİN COĞRAFİ YAPISI, TARİHÇESİ, KÜLTÜREL VE TURİSTİK DEĞERLERİ

1. COĞRAFİ DURUMU

1.1. Coğrafi Konum

Burdur İli Güneybatı Anadolu'da "Göller Bölgesi" olarak ta adlandırılan Batı Akdeniz Bölgesindedir. İlin toprakları, 36°-53° ve 37°-50° kuzey enlemleri ile 29°-24° ve 30°-53° doğu boylamları arasında yer alır. Yüz ölçümü 6.887 km². olan Burdur ili ülke topraklarının % 0.88'ini kaplamaktadır. Aksu Irmağı ile sınır olan ilde ortalama yükseklik ise 1. 000 m. dolaylarındadır.¹

İlin doğu ve güneyinde Antalya, güneybatısında Muğla, batısında Denizli, kuzeyinde Afyon ve Isparta illeri bulunmaktadır. Burdur ili coğrafi konumu nedeni ile, Ege, İç Anadolu ve Akdeniz bölgeleri arasında ki geçit bölgesinde yer almaktadır.

1.2. Coğrafi Yapısı

Burdur ili, genel olarak dalgalı plato görünümündedir. İlin bir kısmını Toroslar'ın arasındaki tektonik ve karstik çöküntü alanları kaplar. İl arazisinin % 60.6'sı dağlık, % 2.7'si yayla, % 19'u ova ve % 17.6'sı engebeldir. İlde çok sayıda göl ve akarsu bulunmaktadır. Yüzey şekilleri açısından, il topraklarını çevreleyen dağların arasındaki verimli ovalar, göller, bunlara dökülen akarsular ve bunların beslediği havzalar vardır. İl merkezinin güney ve güney doğusunda yüksek ovalar bulunur.

¹ Burdur Tarım İl Müdürlüğü, **Brifing Notları**, Burdur, 1998 s.2.

Güney batı arazisi ise daha yumuşak yapıdadır. İl tabanda verimli ovaları olan bir yayla görünümündedir.²

1.2.1. Dağlar

Bölgeye engebeli bir yapı kazandıran dağların büyük bir bölümü, Batı Toroslar'ın uzantısıdır. Bu dağların en önemlileri şunlardır:

Akdağ : Ağlasun ilçe merkezinin kuzeydoğusunda, tamamı il hudutları içindedir. Güneybatısında tarihi Sagalassos kentinin kalıntıları bulunur. En yüksek noktası 2.276 m. dir.

Eşeler Dağı : Yeşilova, Karamanlı, Tefenni ve Beyköy'ün kuzey batısında geniş ve yüksek bir yayla düzlüğüdür. Geniş meraları ve çeşitli maden yatakları vardır. En önemli madeni Krom'dur. En yüksek noktası ise 2.254 m. dir.

Koçaş Dağları : Söğüt ve Gölhisar gölleri ile Fethiye'nin Seki kasabası arasında Güney Batı Anadolu'nun Toroslara bağlanan yükseltileridir. Ormanlarla kaplıdır. En yüksek noktası Kızılcadağ 2.598 m. dir. Güney sahillerine geçit veren Karınca Beli bu dağdadır.

Kestel Dağı : Merkez ilçesinin Aksu, Halebi, Kapaklı, Aziziye, Bozlar köyü, Bağsaray kasabası ile Bucak ilçesinin Kuşbaba, Keste, Ambahan, Yüreğil, Ürkütlü köyleri arasında yükselir. 1800 m.'ye kadar çam ve ardıç ormanları ile kaplıdır. Bu dağın en yüksek noktası, 2.336 m.'dir.

Rahat Dağları : Kemer ilçesi Yakalar, Belenli köyleri ile Tefenni'nin Ovacık köyünün güneyini kaplar. Antalya'nın Korkuteli ilçesi ile sınır oluşturan yayla yapısında bir dağ silsilesidir.

Söğüt Dağları : Burdur Gölünün kuzey batısını sınırlar. Afyon ve Isparta sınırları üzerindedir. Merkez İlçenin İlyas, Karakent, Cimbilli köyleri ile Yeşilova'nın

² DPT, Burdur İl raporu: 1996 s.3

Ulupınar ve Başmakçı köyleri ile çevrilidir. En yüksek noktası Çamlıktepe 1919 m.'dir. Orman ve fundalıklarla kaplıdır.

Tablo 1. Burdur İlinin Önemli Dağları

ADI	YÜKSEKLİĞİ	BULUNDUGU İLÇE
Koçaş Dağı	2 598	Göhlisar
Kestel Dağı	2 336	Bucak
Akdağ	2 276	Ağlasun
Eşeler Dağı	2 254	Tefenni
Çeltikçi Dağı	1 225	Çeltikçi

Kaynak: İl Tarım Müdürlüğü, **Brifing Notları** (Burdur: 1998) s. 2.

1.2.2. Ovalar

Dağların arasında, eski kapalı havzaların dolmasıyla oluşmuş, dar ve derin boğazlarla birbirinden ayrılan ovalar bulunmaktadır. Ovalar, Burdur merkez, Ağlasun, Bucak, Tefenni, Yeşilova havzalarıyla Göhlisar çukurluğunda toplanmıştır. Yükselteleri 750-1400 m. arasındadır. İl'deki başlıca ovalar şunlardır:

Ağlasun : Ağlasun, Başköy, Öteyüz ovası

Bucak :Bucak ovası, Kestel, Keçili, Ambahan, Ürkütlü, Kızılkaya, Yava ve Karapınar ovası

Göhlisar : Göhlisar, Yamadı, Çavdır, Haravza ve Söğüt ovası

Tefenni : Kağılcık, Karamanlı, Tefenni, Hasanpaşa, Başpınar ve Belköy ovası

Yeşilova :Akçaköy ve Erli ovası

Karamanlı : Karamanlı, Kağılcık ve Kılavuzlar ovası

1.2.3. Akarsular

Burdur ilinde çok sayıda küçük sayıda akarsu bulunur. Kapalı bir havza olan Burdur'da, Dalaman çayı ve Aksu çayı dışında denize ulaşan akarsu yoktur. Dere ve çay niteliğindeki küçük akarsuların büyük bir bölümü göllere dökülürken, bir bölümü de düdenlerde kaybolur.

Merkez ilçedeki Alkır, Burdur, Çerçin ve Gırvaz çayları Burdur gölüne dökülür. Bunlardan Burdur ve Gırvaz çayları tarım arazilerinin sulanmasında kullanılmaktadır. Tekke köyünden çıkan Arvallı çayı, Onaç barajının yapımıyla burada toplanmaktadır.

Ağlasun ilçesindeki Başköy çayı, Aksu ve Isparta çayı ile birleşerek Serik ovasından Akdeniz'e dökülür.

Karaevliler gölü ile çevresindeki dağlardan çıkan Çeltikçi çayı, önceleri döküldüğü Kestel gölü kurduğundan suyunun tamamı tarım alanlarında kullanılmaktadır.

Göhlisar ilçesi sınırları içinden geçen Dalaman çayı Fethiye'den Akdeniz'e dökülmekte olup, çayda kereste taşımacılığı yapılmaktadır.

Yeşilova ilçesindeki Armut çayı Bayındır gölüne, Doğanbaba, Salda ve Köpek çayları Salda gölüne ve Yaraşlı çayda Yaraşlı gölüne dökülür.³

1.2.4. Göller

Burdur ve yöresi jeolojik ve jeoformolojik oluşumlar açısından tektonik ve karstik çöküntü alanları içerisindedir. Çöküntülerin derin yerlerine suların dolmasıyla çok sayıda göl oluşmuştur. Bu nedenle yöre Göller Bölgesi olarak ta adlandırılır.

Burdur Gölü : Türkiye'nin en büyük göllerinden biridir. Burdur gölü, kendi adını taşıyan çöküntü alanının en çukur yerini kaplar. Uzunluğu güneybatı- kuzeydoğu yönünde 34 km. ve yüzölçümü 180 km². dir. En derin yeri ise 110 m.'yi bulmaktadır.⁴

Tuzluluk nedeni ile balık yaşamayan gölde 1930'lu yıllarda Avusturyalı hidrobiyoloji uzmanlarınca uzun araştırmalar yapılmış, 1955 yılında yılan balığı ve 1979'da Van Gölü'nden getirilen balıkların üretilmesine çalışılmıştır.

Burdur gölü dik kuyruk adı verilen ördek türünün Avrupa ve Yakındoğu'daki en büyük kışlama alanıdır. Bu nedenle önem taşıyan göldeki kirlenme, 1989 yılında ele

³ Burdur İl Raporu , a.g.e., 1996, s. 5

alınmaya başlanmış, Doğal Hayatı Koruma Derneği ile Burdur Belediyesi'nin ortaklaşa düzenlediği "Burdur Gölü ve Dik kuyruk Sempozyumu" ile uluslar arası boyut kazanmıştır. Ayrıca, Çevre Bakanlığı "Ramsar" Antlaşması ve sulak alanların korunması çerçevesinde çevresel etki değerlendirme çalışmaları yapılmış, Kültür ve Tabiat Varlıkları Koruma Kurulu'na "Doğal Sit Alanı" için talepte bulunulmuş ve kabul edilmiştir.

Burdur gölünü kirlettiği gerekçesi ile kurulmasına karşı dava açılan Isparta Organize Sanayi Bölgesi yapımı çalışmaları Danıştay'ın durdurma kararının Yargıtay'da bozulması üzerine devam etmektedir.

Salda Gölü : Yeşilova ilçesine 4 km. uzaklıktadır. Doğanbaba, Salda, Eşeler Dağı ve Kayadibi Taşı önünde oluşmuş olup, tektonik yapıdadır. Salda gölünün denizden yüksekliği 1193 m. olup, 125 km².lik bir alanı kapsar. Göl 185 metre derinliği ile Türkiye'nin en derin gölleri arasındadır.

Karataş Gölü : Bahçeözü olarak ta adlandırılan, Karataş tepesi ve Kağılcık Dağları önündeki göl, DSİ'nin kontrolü altında sulama amaçlı kullanılmaktadır.

Karaevliler Gölü : Beşkavak tepeleri ve Pilav tepesi ile Karapınar çukurluğunun tabanında yaklaşık 1.200 dekarlık alanı kaplayan Karaevli gölü, Kuzköy ve Tekke köylerinin su deposu görevini görür.

Göhlisar Gölü : Göhlisar ilçesinin aynı adla anılan büyük ovada oluşmuştur. En çok 10 m. derinliği olan gölün suları Dalaman Çayına akıtılarak kontrol edilmektedir.

Yaraşlı Gölü : Yeşilova ilçesi sınırları içinde 2.000 dekarlık alanı kaplayan göl kurumaya yüz tutmuştur.

1.2.5. Jeolojik Yapı

İl arazisi jeolojik zamanlara ait formasyonların bir araya geldiği karışık bir yapıya sahiptir. İkinci jeolojik zamandan önce Tetis jeosenklinal sahası içinde kalmış olan arazisi Alp Orijenizi ile ikinci, üçüncü ve dördüncü görünümünü kazanmıştır. İl

⁴ İlimiz Burdur Özgül Yayınları, 1993, s.21.

arazisinde yaygın olarak görülen formasyonlar, meteozyk ve tersiyerin muhtelif devirlerine aittir.

İlde bulunan toprak grupları arasında ilk sırayı kahverengi orman toprakları almakta ve bunu sırasıyla kireçsiz-kahverengi orman toprakları ile kestane renkli topraklar izlemektedir.⁵

1.3. İklim

Ege, Akdeniz ve Orta Anadolu bölgeleri arasında bir geçit noktası olması nedeniyle Burdur İlinin iklimi değişik bir karakter arz eder. İlde iklim genellikle kışları soğuk ve yağışlı, yazları kurak ve sıcaktır. Güneybatı ve batıda yükselen dağlar denizden gelen ılık ve nemli havanın ilin iç kısımlarına girmesini engeller. İç kısımlarda yer yer yükselen ve rakımları 2000 metreyi bulan dağlar ve tepeler de iklimi biraz sertleştirir. Burdur ili iklimi yazları sıcak, kışları soğuk kara iklimi gösterse de yağış bakımından Akdeniz iklimini hissettirir.

Burdur Meteoroloji İstasyonu kayıtlarına göre yıllık ortalama sıcaklık derecesi 13.7'dir. En sıcak ay ortalaması 36.6, en soğuk ay ortalaması ise -8.0⁰ dir. Burdur İli merkezinde yıllık yağış tutarı 535.7 mililitredir. Yıllık yağışın büyük bölümü kış aylarında yağmur ve kar şeklindedir. İlk donlar kasım ayında görülür, son donlar ise nisan ayının ikinci yarısına kadar devam eder.

⁵ İl Tarım Müdürlüğü, **Brifing Notları**, Burdur, 1998, s.2.

Tablo 2.Burdur ilinin 1998 yılı meteorolojik değerleri

HAVA SICAKLIKLARI °C VE AYLIK YAĞIŞ MİKTARLARI (mm)			
AYLAR	ORTALAMA SICAKLIK	NİSBİ NEM %	TOPLAM YAĞIŞ (mm)
OCAK			
ŐUBAT	5,1	66.8	44.6
MART	4,0	70.7	151.3
NISAN	13,2	65.5	44.3
MAYIS	16,1	64.0	42.9
HAZİRAN	21,4	53.4	29.7
TEMMUZ	25,6	46.1	-
AĞUSTOS	26,3	45.6	0.4
EYLÜL	19,4	59.7	17.5
EKİM	15,2	62.7	18.8
KASIM	10,3	74.5	36.1
ARALIK	4,7	79.3	120.1

Kaynak: Burdur Meteoroloji İstasyonu 1998

1.4. Bitki Örtüsü

Burdur ilinde ormanlar genellikle dağlık alanlar ve dik yamaçlarda yer almaktadır. EŐik alanlarda ise maki florası ve sert yapraklılardan oluşan bir bitki örtüsü vardır. Akdeniz ardı kesimde yer alan Burdur ormanları karaçam, kızılçam, sedir ve ardıç gibi ağaçlardan oluşmaktadır. Baltalık ormanlarının tümü meŐe ağaçlarından, korular ise karaçam, kızılçam, sedir, köknar ve ardıç gibi ağaçlardan oluşur.⁶ Ormanların yaklaşık beŐte birini bu korular oluŐurmaktadır.

Göller Bölgesi'nin bir bölümünü kaplayan Burdur ormanları, Bucak ilçesindeki Aksu vadisinden başlayarak Elsazı, Melli ve Katran dağını örter. Aziziye ormanları, Kestel dağını da içine alarak, Antalya sınırında bulunan Hacıbekir yöresine kadar uzanır.

⁶ İlimiz Burdur, a.g.e., s.23.

Sedirler, Toroslar'ın güney yamaçlarında, Akdeniz bitki örtüsünün üst sınırından başlayarak orman sınırına kadar yayılır.

1.5. Yabanil Yaşam

Burdur'un dağlık ve ormanlık bölgelerinde çok çeşitli yabanil hayvan türlerine rastlanmaktadır. Ancak Burdur Gölü, barındırdığı kuş varlığı bakımından oldukça önemlidir. Burdur Gölü, derin bir göl olmasına rağmen kış mevsiminde yüz binin üzerinde su kuşunun barınmasına olanak sağlar. Özellikle gölün güneybatı ve kuzeydoğu uçlarındaki sığ kesimleri su kuşlarının beslenmesi açısından uygun bir ortam oluşturmaktadır.

Nesli tükenmekte olan dik kuyruk ördeklerinin dünya popülasyonunun % 70'i Burdur Gölü'nde kışlamaktadır. Yeryüzünde sadece 16000 civarında olduğu tahmin edilen dik kuyruk ördeklerinin neslinin devam ettirilmesi için Burdur Gölü'nün korunması son derece önemlidir. Dik kuyruklar dışında tepeli batağan, angıt, uzun bacak, suna, sakarmeke, gri balıkçıl gibi kuşlar bulunmaktadır. Burdur Gölü içinde ise balık çeşitleri yaşamamaktadır.⁷

Göl çevresi sürüngenler bakımından da oldukça zengindir. Yörede bulunan sürüngen çeşitlerinden başlıcaları ; kaplumbağa, kertenkele çeşitleri ve yılan çeşitleridir.

Ormanlık alanlarda ise, tavşan, kurt, tilki çakal bulunmaktadır.

Burdur Gölü ve çevresi "Yaban Hayatı Koruma Sahası" olarak ayrılmıştır. Bu yüzden koruma sahası içerisinde avcılık tamamen yasaklanmıştır.

⁷Burdur Analitik Edütü, (Ankara :Gazi Üniversitesi Müh. Mim. Fakültesi Şehir ve Bölge Planlama Bölümü, 1999) s. 51.

2. BURDUR İLİNİN TARİHİ

2.1 . İlin tarihçesi

Burdur ili toprakları Neolitik Çağı, Grek ve Roma medeniyet eserleri kalıntılarını bağrında saklayan ve Pisidya adı verilen bir bölgedir.⁸

Burdur ilinin geçmişinin aydınlatılması, Hacılar Höyüğü ile başlamaktadır. (M.Ö. 5600-4750) 1958-1960 yıllarında hükümet izni ile yapılan kazılarda, ilk yerleşim ve üretim yerlerinin kuruluşunun bundan yaklaşık 7000 yıl önceye dayandığı ortaya çıkarılmıştır.

Coğrafi konumu ve verimli topraklarından dolayı Anadolu, eski çağlardan beri insanların yerleştiği yerlerden biri olmuştur. Burdur'da, Anadolu'daki ilk yerleşim bölgelerinden biridir. Burdur İli Hacılar Höyüğünde, insanların hayvanları evcilleştirdiği, üretici olarak tarımın ilk defa yapılmaya başlandığı, pişmiş toprak figürlerin yapıldığı Neolitik Çağa ait kalıntılar bulunmuştur. Bunların benzerleri Kuruçay Höyüğünde de ortaya çıkarılmıştır.⁹

Taş kemik ve ağaç aletlerin yanında, madeninde kullanıldığı Kalkolitik Çağa ait yerleşim alanları ise Hacılar, Kuruçay, Gebrem ve Burdur Höyüklerinde tespit edilmiştir. Burdur İli topraklarında Prehistorik dönemlerden kalan 34 Höyüğün bulunması, ilin tarihinin aydınlatılması bakımından önemlidir¹⁰.

M.Ö. 2000'li yıllardan itibaren Anadolu tarih devrelerine girmiştir. M.Ö. 17 . yüzyıla kadar uzanan ve Asur Kolonileri Çağı ile anılan bu devrede, Burdur tarihi oldukça karanlıktır. Ancak son yıllarda Düğer köyünde ve Yaraşlı gölü kıyılarında bulunan bu eserlerin bu çağa ait oluşu ilin tarihi açısından önem taşımaktadır.

M.Ö. 17. yüzyıldan sonra Anadolu'da Eski Hitit Çağı başlamıştır. Bu çağlarda Pisidia, Pamphylia ve Likya bölgelerinde Avzara Krallığı hüküm sürmüştür. Ege

⁸ İlimiz Burdur, a.g.e., s.41.

⁹ Burdur İl Sanayi ve Ticaret Müdürlüğü, **Burdur İlinin Yıllık Ekonomik ve Ticari Durumu Hakkında Rapor**, (Burdur.1999), s.5 .

¹⁰ Milli Eğitim Müdürlüğü , **Burdur İli Cumhuriyet Öncesi ve Sonrası Eğitim**, (Burdur: 1999) s. 5.

üzerinden gelen Frig'lerinde bu bölgede yaşadıkları Yaraşlı gölü kıyılarında ve Ulupınar'da çıkarılan eserler ile kanıtlanmıştır.

Uzun yıllar Pisidia'lılardan sonra M.Ö. 7. yüzyılda Frig devleti ile bölge Lidya hakimiyetine girmiş ve M.Ö. 546 tarihinde Perslerin eline geçmiştir.

Daha sonra Makedonyalı Büyük İskender, kazandığı savaş sonunda, Sagalassos ve Kremna'yı M.Ö. 333'de teslim almıştır. Bir süre sonra Büyük İskender'in ölümü ile, İmparatorluk yıkılmış, Pisidia önce Selefkosların sora da M.Ö. 228 tarihinde Bergama Krallığına geçmiştir. M.Ö. 64 yılında bu krallığın yıkılmasıyla da Roma İmparatorluğuna tabi olmuştur.

M.S. 2. yüzyıla kadar süren Romalılar döneminde Pisidia en parlak dönemini yaşamıştır. Bu dönemde bölgede bir çok yeni şehir kurulmuş, eski merkezler yeniden onarılmıştır. Burdur İlinde bulunan harabelerin hemen hepsinde bu çağa ait mimari kalıntılar görülmektedir.

Roma İmparatorluğunun M.S. 395 yılında ikiye ayrılması ile Pisidia, Bizans İmparatorluğunun idaresine geçmiştir ve bölgeye Polydorion adı verilmiştir.

1071 Malazgirt Zaferinden sonra, Selçukluların eline geçen bölgeye, Türk boylarından Kınalı Aşireti yerleşmiştir. 1277 yılında Selçukluların yıkılması ile kurulan Anadolu Beyliklerinden Hamitoğulları'nın idaresine geçen il en parlak dönemini Hamitoğlu Dünder Bey zamanında yaşamıştır.¹¹ İl Osmanlı padişahı Yıldırım Beyazıt tarafından 1391'de, Anadolu Beylerbeyi merkezi olan Kütahya'ya bağlanmış ve böylece Hamitoğulları Beyliği ortadan kalkmıştır. İl bu dönemde de sakin ve kendi içine kapanık kent formunu korumuştur.

1914 Birinci Dünya savaşından sonra Serv anlaşmasının imzalanmasıyla İtalyan birlikleri Burdur'a gelmişler ve kısa süreli olarak ilde yerleşmişlerdir. Burdur ilinden Kuvva-i Milliye hareketine 1.000 kişi katılmıştır. Burdur, Cumhuriyetin ilanı ile birlikte 1923 yılında il olmuştur. Burdur kentinin mimari yapısı daha çok 19. yüzyılda biçimlenmiştir.

¹¹ Yusuf Ekinci, **Burdur**, Ankara, 1995, s.16.

Burdur İli 1. derece deprem bölgesinde yer alır. Burdur ve civarında olan 21 Eylül 1914 tarihinde meydana gelen depremde Burdur yöresi büyük zarar görmüş ve çok sayıda can kaybı yaşanmıştır. 12 Mayıs 1971 depremin ise kentte maddi zararlar daha büyük olmuştur. 1971 yılında olan depremden sonra İl gelişme sürecine girmiştir.

2.2. Burdur Adı

Burdur adı için çeşitli rivayetler bulunur. Bunlardan birincisi, tarih devirlerinden itibaren Pisidia adıyla bilinen bu bölgede bulunan Burdur'un adı Bizans döneminde Polydorion olduğu ve bunun zamanla "Burdur"a dönüştüğüdür.¹²

İkincisi ise çeşitli kaynaklara göre yörenin ismi "Göl Kenti" anlamına gelen Limombria'dır.

Üçüncüsü ise Burdur kentini kuran Türkmen boylarından Kınalı Aşireti buraya geldiğinde "cennet buradadır" demişler ve bu zamanla halk arasında Burdur'a dönüşmüştür.

Dördüncü olarak ta, Selçuklular Anadolu'yu ele geçirdiklerinde Selçuklu Sultanına gördüğü bir düşte "bu topraklar senindir. Atını batıya sür ve dur denildiğinde dur" denilmesi üzerine batıya doğru ilerlerken "burada dur" diye bir ses duyarak durduğu yerde bir kasaba kurması ve bundan esinlenerek kentin isminin "Burdur" kalmasıdır.¹³

2.3. İlin Kültürel Ve Tarihi Değerleri

Burdur ilinde arkeolojik, Tarihi ve turistik değerler oldukça fazladır.

Burdur yöresi klasik dönemde "Pisidia" olarak bilinmektedir. Yörede sırasıyla Persler, Romalılar, daha sonra klasik çağı takip eden devirlerde, yani Roma'nın ikiye ayrılmasından sonrada Bizanslılar egemen olmuştur. Pisidia'ya egemen olan bu kavimler bölgeyi ya tahrip etmişler veya bölgede şehirler ve siteler kurarak yöre kültürüne katkıda bulunmuşlardır. Burdur'daki bu şehir ve siteleri birbirinden kesin

¹² a.g.e., s.24.

¹³ Hasan Duygulu, *Dünü Bugünü Ve Yarınıyla Burdur*, (Burdur, 1995) s.26.

olarak ayırmak mümkün değildir. Çünkü bir sonraki medeniyet bir öncekinin üstüne kurulmuş; bir Pisid şehri Makedonyalıların egemen olmasıyla bir Yunan Sitesi karakterine bürünmüş, daha sonra da Roma karakterine dönüşmüştür.

Burdur İlinde toplam olarak 77 adet arkeolojik sit bulunmaktadır.

İlde bulunan Höyükler:

- **Hacılar Höyüğü** : Burdur'un 24 km batısında, Yeşilova karayolu yakınındadır. 1957-1960 yılları arasında Prof. J. Mellart tarafından yapılan kazılarda, M.Ö. 8500-4750 yılları arasını içeren üç kültür devri tespit edilmiştir. Hacılarda bulunan eserlerin bir kısmı Ankara Anadolu Medeniyetleri Müzesinde sergilenmektedir.

- **Kuruçay Höyüğü** : Burdur'a 15 km. mesafedeki Kuruçay köyü sınırları içinde Prehistorik bir höyüktür. 1978 yılında Prof. Dr. Refik Duru başkanlığında Bakanlık ve İstanbul Üniversitesi adına halen devam ettirilen kazılarda ilk ve son Kalkolitikle, İlk Tunç Çağlarındaki yerleşmeler açığa çıkarılmıştır.¹⁴

Bu iki önemli höyük dışında İlde İstasyon Höyük, Yassıgüme Höyük, Gölde höyük, Düğer Höyüğü, Aziziye Höyüğü gibi bilimsel kazılar yapılmamış birçok höyük bulunmaktadır.

İlde Bulunan Önemli Antik Kentler :

- **Düğer (Tymbrianassus)**: Burdur'da klasik çağa ait bilinen en eski yerleşim yeri Düğer Köyü'ndedir.¹⁵ Frig kültürü özellikleri gösteren bu yer, Yunan Arkaik dönemine rastlamaktadır. Hacılar Köyü Höyüğü'nün 10 km. batısına düşen Yaraşlı Gölü'nün doğu kıyısındaki yarımada'dadır. Kent M.Ö. 6. yüzyılın son çeyreğinde kurulmuştur. Düğer'de bilimsel kazı yapılmamış, ancak kaçak kazılarda ortaya çıkan büyük bir kısmı Burdur Arkeoloji Müze'sinde toplanmıştır.

- **Kibyra** : Burdur'un Gölhisar İlçe'sinin Horzum Mahallesi'nin kuzey doğusunda yer almaktadır. Kibyra pek yüksek olmayan üç tepecik üzerine kurulmuş bir kent olup,

¹⁴ **Burdur'a Hasret**, Burdur'lular Derneği, Ankara, 1986 sayı:2 s.6.

¹⁵ İlimiz Burdur a.g.e., s. 55.

çevresinin sağlam surlarla çevrildiği anlaşılmaktadır. Kibyra'nın atlarının ve silahşörlerinin meşhur olduğu antik kaynaklarda yazılıdır. Ayrıca çevrede demir madeninin olduğu ve demircilikte usta olduğu bilinmektedir.

Akropol surlarında kullanılan mimari ile ilgili çeşitli taş ve mermer bloklardan anlaşıldığına göre, Yunan Çağında da burada bir şehrin mevcut olduğu ve bugünkü Roma şehrinin bu yerleşme üzerine kurulduğu anlaşılmaktadır.

Kibyra, toprak üstü buluntuları bakımından Burdur yöresinin en mamur antik sitesidir. Roma Çağına ait bu yapılara, Horzum'dan başlayan muntazam bir yoldan kolayca ulaşılabilir.

-Cremna : Burdur'un Bucak İlçesi Çamlık Köyü yakınında ve Burdur'un 60 km. güney doğusundadır. Bucak İlçe merkezine ise 15 km. uzaklıktadır.¹⁶ Kremna, Aksu Vadisine hakim bir tepededir.¹⁷ Kente ancak batıdan ulaşılabilir. Kentin ayakta kalmış yapıları çok azdır. Burada bulunan eserler, Burdur arkeoloji Müzesinde sergilenmektedir. Kremna, tarihi oldukça açıklığa kavuşmuş, görülmeye değer bir antik kenttir.

-Sagalassos : Burdur'un 33 km. doğusuna düşen Ağlasun İlçesinin 7 km. kuzey doğusundadır. Akdağ'ın güneyindeki alçak tepelerin güneyine bakan alçak tepelerin üzerine kurulmuştur. Oldukça yaygın bir sahayı kapsamaktadır. Yunan Çağında Pisidia'nın başkenti olan bu şehrin akropolünün kuzey tarafındaki dik kayalık yamaçlarda kaya mezarları kolayca görülebilmektedir. Sagalassos'ta ancak akropoldeki yapılar kısmen ayakta kalabilmiştir. Bunların en iyi durumda ve günümüze kadar kısmen varlığını devam ettiren bölümü tiyatrodur. Bugün kalıntıları bulunan şehir Roma Çağı şehri olmakla birlikte, Yunan Çağına ait binaların bir kısmının bu çağda korunmuş ve kullanılmış olduğu anlaşılmaktadır. Nitekim mimari süsleme ile ilgili bir seri rölyef Hellenistik çağı karakterindedir. M.S. 2. yüzyılda muazzam anıtlarla süslenmiştir. Apollon Tapınağı, Roma Hamamı, Tiyatro ve kütüphane bu döneme aittir.

¹⁶ Burdur'a Hasret a.g.e., s.6.

¹⁷ Burdur Ticaret ve Sanayi Odası Rehberi (Alba Yayınevi, İstanbul, 1985) s.51.

1989 yılından beri Prof. Dr. Wealkens başkanlığında Türkiye'nin en büyük yabancı kazısı devam etmektedir.¹⁸

-Bubon : Gölhisar İlçesi İbecik Köyü Dikmen mevkiindedir. 1973'den önceki yıllarda yapılan kaçak kazılarda M.S. 11. yüzyıl Roma tarihli birçok bronz heykel yurt dışına kaçırılmıştır. Buluntular, burada antik çağlarda bir bronz heykelcilik okulu ve atölyesinin varlığına işaret etmektedir.

-Kodrula : Bucak İlçesi, Yazıpınar köyü'nün batısındadır. Mekanlar ve yerleşim yerleri zirvede yamaçlara kadar inmektedir.Şehir, Hellenistik dönemlerden bizans dönemine kadar kesintisiz yerleşim yeri olmaya devam etmiştir.

-SİA (Taştan Dam) : Burdur İli Bucak İlçesi, Kızılkaya Bucağı'na bağlı Karaot Köyü sınırları içindedir. Karaot Köyü; Burdur-Antalya karayolunun 100. km'. sinde bulunmaktadır. Kalıntılardan dolayı "Taştandam" denilen bu yer, bir Pamphilia şehridir. Kentin yerleşim yeri Taştandam Tepe üzeri ile güney ve batı etekleridir. Şehir, Hellenistik ve Roma dönemlerine ait olup; yerleşim yerinden uzak oluşu ve yolunun olmayışı nedeniyle kent çok iyi korunmuştur.

İlde bulunan Türk- İslam evleri :

- Taşoda : XVII. Yüzyılda Osmanlı sivil mimarlık örneklerinin Burdur'daki en güzel yapısıdır. Başodası devrinin en güzel işlemeleriyle süslüdür. Birinci katı taş, ikinci katı ise kerpiç ve ahşap yapı malzemesiyle inşa edilmiştir. Bu nedenle "taşoda" diye adlandırılır.¹⁹Bina, Kültür Bakanlığı tarafından kamulaştırılarak restorasyonu tamamlanmıştır.

- Kocaoda (Çelikbaş Konağı) : Burdur Merkez İlçesinde 17. yüzyıl tipik bir Osmanlı evidir. Tavanlar, hayat bölümü ve özellikle baş odası altın ve gümüş varak kullanılarak geometrik, arabesk, çiçek motifleri ile tezyin edilmiştir. Kocaoda iki katlıdır.²⁰ Kültür Bakanlığı tarafından kamulaştırılarak restorasyonu tamamlanmıştır.

¹⁸ Burdur Valiliği, **Halkla İlişkiler Müdürlüğü**, (Burdur:1998), s.34.

¹⁹ a.g.e., 1998 s.9.

²⁰ İkinci a.g.e., s.120.

- **Mısırlılar Evi** : Burdur Merkez Oluklaraltı Caddesinde alt kat taş, ikinci kat bağdadi tekniğinde inşa edilmiş 19. yüzyıl evidir. Kültür Bakanlığı tarafından kamulaştırılmış olup lojman olarak kullanılmaktadır.

İlde Bulunan önemli Hanlar ve Kervansaraylar :

Susuz Han : Susuz Köyündedir. Yazıtı yoktur. Ancak, mimari özelliklerinden ve süslemelerinden XIII. Yüzyıl sonlarındaki Selçuklu sanatının ürünü olduğu sanılmaktadır. Kareye yakın dikdörtgen planda tamamı kesme taştan bir yapıdır. İç mekanı oldukça geniştir. Işık, dıştan içe genişleyen, dikdörtgen pencerelerle sağlanmıştır. En gösterişli yeri taç kapısıdır.

İncir Kervansarayı : Bucak İlçesi'nin 7 km. kadar batısına düşen bugünkü İncirdere (Dereköy)' dedir. XIII. Yüzyılda Selçuklu Hükümdarı Gıyasettin Keyhüsrev bin Keykubat tarafından yaptırılmıştır. Avlulu kervansaraylardandır. Kapalı bölümü dikdörtgen biçimindedir. Kalıntılardan, avlu duvarlarının köşelerde çıkıntı payandalarla desteklendiği anlaşılmaktadır.

Kaleler :

Burdur İli'nde halen ayakta duran Gölhisar Gölü ortasında bulunan, Hisar anlamına gelen kaleden başka pek çok eski kalıntı mevcuttur. Kremma ve Ağlasun'daki Sagalassos bunlardan en önemlileridir.

M.S. 1331- 1332de bütün Anadolu'yu dolaşan seyyah İbn-i Batudu'ya göre erken Bizans döneminde yapıldığı tahmin edilen Burdur Kalesi, Polidorion eserlerindedir. Yaklaşık 5000 m². ye oturan kale merkez ilçede Bugünkü Ulu cami çevresinde hakim konumda kurulmuştur.²¹

İlde Bulunan Önemli camiler:

Ulu Camii : Pazar mahallesindeki Pazar düzlüğünde. Yüksek bir tepededir. Vakıf kayıtlarına göre, Hamitoğlu Dünder Bey tarafından yaptırılmıştır. 1914

²¹ Duygulu, a.g.e., s. 28.

depreminde yıkılan minaresinin yazıtında 1300 yılında yaptırıldığı yazılıdır. Çelik Mehmet Paşa tarafından onarımı yaptırılmıştır. ²²

Divanbaba Camii : Değirmenler mahallesindedir. Yapının tarihi kesin olarak bilinmemektedir. Ancak, minarenin yazıtında 1775 yılında Tilurizade Hacı Süleyman tarafından yaptırıldığı bilinmektedir. 1971 depreminden sonra hasar gören camii sonra onarılmıştır.

Selinzade Camisi : Kentin doğusundadır. Yapım tarihi bilinmemekle birlikte 1889'da yapılan türbeden daha eski olduğu sanılmaktadır.

Taş Camii : Yenice mahallesindedir. 1782'de hacı Molla tarafından yaptırılmıştır. 1914 yılındaki depremde yıkılmış, sonra ahşap olarak yapılmıştır.

Nur Camii : Eski Hıristiyan mahallesindedir. 1953'de yapılmıştır. İç duvarları betonarme, dış kaplama ise Burdur taşındandır. Burdur'un tek kubbeli camisidir.

Türbeler:

Selimoğlu Türbesi : Selimoğlu camisinin kuzey batısındadır.

Hıdırlık Türbesi : XIV. Veya XV. Yüzyılda yapılmıştır. Hıdırellez denilen bahçeler arasındadır.

Onocak Türbesi : Yeşilova ilçesine bağlı Onocak köyündedir.

Burdur müzesi :

Burdur il merkezinde bulunan tarihi ve arkeolojik eserlerin sergilendiği müze 1956 yılında kurulmuştur. ²³ Toplam 38.374 adet değişik eserlerin sergilendiği 1.611.45 m². lik alanıyla ülkemizin sayılı müzeleri arasındadır. ²⁴ Antik kentlerde yapılan kazılarla müzenin zenginliği her geçen gün artmaktadır.

²² Burdur'a Hasret, a.g.e., s.7.

²³ Burdur Ticaret ve Sanayi Odası Rehberi a.g.e., s. 50.

²⁴ Burdur Mili Eğitim Müdürlüğü, a.g.e., 1998, s.7.

Heykel Salonu; Kremma'daki kazı yerinden gelen Athene, Leto, Nemassis, Apollon, Aprodite ve Herakles'in heykellerinden oluşan zengin bir koleksiyona sahiptir.

Küçük Eserlerin sergilendiği salonda ise Hacılar'da bulunmuş Neolitik devir eserleri ile Düğer'de bulunan pişmiş toprak levhalar ve daha sonraki çağlara ait seramikler periyodik bir düzenle sergilenmiştir.

Ayrıca, henüz ziyarete açılmamış bulunan sivil mimarlık örneklerinden Taşoda Etnoğrafya Müzesi ve Kocaoda Arkeoloji müzesine bağlı olarak hizmet verecektir.

Müzedede 3799 Etnoğrafik eser, 18800sikke, 1 Tablet 126 mühür, 121 El Yazması olmak üzere toplam 15527 arkeolojik eser sergilenmektedir.²⁵

Burdur ilindeki doğal sit alanları

İnsuyu Mağarası : Burdur İnsuyu mağarası, Burdur-Antalya karayolu üzerinde, Burdur'a 15 km. uzaklıkta bulunan ve ülkemizde turizme açılan mağaralardan ilkidir. Mağara 1. Doğal Sit alanı olarak tescil edilmiştir.²⁶ Karstik yapının zamanla erimesi sonucu, mağara içinde sarkıt ve dikitler oluşmuştur. Ayrıca, girintili çıkıntılı değişik yönlerde dehlizler bulunmaktadır. Mağarada 9 adet göl bulunmaktadır. Ancak mağara sularının tarım arazilerini sulamak amacıyla pompalarla çekilmesi sonucu göller kurumuştur. Bu durum mağaranın doğal yapısı için tehlike oluşturmaktadır. Mağara sularının birçok hastalığa şifa olduğu ortaya çıkmıştır. Mağarada yeni galeriler olduğu saptanmıştır. Mağara içinde çalışmalar devam etmektedir.

Salda Gölü : Yeşilova İlçe merkezine 4 km. uzaklıktadır. Türkiye'nin en derin göllerinden biridir. Salda gölü ve çevresi 1989 tarihinde 1. derece doğal Sit alanı olarak tescil edilmiş ve koruma altına alınmıştır. 125 km². lik bir alanı kaplayan gölün etrafı ormanlıktır. Güney cephesinde bulunan Sultanpınar suyu mesire yeri haline getirilmiştir.

²⁵ Burdur Müze Müdürlüğü Notları, 1997, s.8.

²⁶ Burdur Valiliği Kültür Müdürlüğü, **Göller ve Güller Diyarı Burdur**, (Burdur:1997) s.18.

3 . TURİSTİK DEĞERLERİ

Batı Akdeniz, Ege,Orta Anadolu bölgeleri arasında iklim ve jeolojik yapıdan bir geçit alanı olan Burdur İli, Ege kıyılarında bulunan Efes, Bergama gibi büyük yerleşim yerleri ile Side, Aspendos gibi Batı Akdeniz sahilinde bulunan büyük ve tarihi yerleşim yerleri arasında da bir geçit alanı olmuştur. Bu nedenle Burdur İli folkloründe, sosyal yaşantısında ve hatta ekonomisinde olduğu gibi turizmde de önemli bir transit turizm merkezidir.²⁷ Batıdan, orta Anadolu'dan Akdeniz'e hatta Fethiye gibi Güney Ege sahillerine giden bütün yollar Burdur'dan geçmektedir. Ancak, Burdur'dan geçen ana tur güzergahı üzerinde Antalya, Pamukkale gibi ana konaklama noktalarının Burdur'a çok yakın konumda bulunmaları, İldeki konaklama ve gecelemleri olumsuz olarak etkilemektedir.

Burdur İlinde turizm potansiyeli; doğal ve tarihi zenginlikleri, iklimi, folklorü ve tabiatı ile bir çok bölgemizden daha üstün bir avantaj sağlamaktadır.

Burdur, Göller Yöresi'nin karakteristiğini en güzel şekilde yansıtan bir ildir. İlde kış aylarında 14 tane göl sayılabilir de yaz aylarında bu göllerden özellikle Burdur, salda, Yaraşlı, Gölhisar gölleri yüzmek ve su sporları yapmak, Karataş Gölünde de balık ve çeşitli kuşları avlamak yeridir. Göller arasında bulunan dağ ve tepeler ormanlarla kaplıdır.

Bu ormanlar içindeki çoban çeşmeleri, eski medeniyet kalıntıları, göl kıyılarındaki boş ve temiz kumsallar, Türk motifleriyle işlenen kilim ve halılar, şifalı sular ve bir tabiat harikası olan İnsuyu Mağarası İlin en güzel turizm varlıklarındandır. Halen büyük bir hızla yapılmakta olan yollar, bunlara ilaveten gelişen otel, motel, lokanta, mesire yerleri ve plajlar Burdur ili turizmini tamamlamaktadır.

İldeki turistik ve mesire yerleri şu şekilde sıralanabilir:

İnsuyu Mağarası

Çendik plajı

Kocapınar

²⁷ a.g.e., s.8.

Erenardıç
Sultan pınarı
Dirmil Yaylası
Burdur Gölü
Salda gölü
Aziziye Ormanları
Çeşmedamı Pınarı
Susamlık tepesi
Şeker Plajı

İKİNCİ BÖLÜM

BURDUR İLİNİN SOSYAL YAPISI

1. Burdur İlinin Sosyal Yapısı

Burdur ili genel olarak, yüksek bir gelişme potansiyeline sahip, kentsel nüfusun kırsal nüfusa oranla daha baskın olmasına rağmen ekonomik faaliyetlerde tarım sektörünün ön planda olduğu bir kent konumundadır. İlde kent merkezinde yaşayan insanların büyük bir bölümü kırsal hayatlarına devam etmektedir. Bunu il genelinde üretilen süt miktarının %10'unun merkezden çıkması doğrulamaktadır.

Burdur ili geleneksel aile yapısını koruyan illerimizdendir. İlde hane halkı büyüklüğü batı illerinde olduğu gibi düşüş göstermektedir. 1990 DİE verilerine göre hane halkı büyüklüğü 4.07 iken Bu sayı 3.46'ya inmiştir.

Burdur ili sürekli göç veren bir il konumundadır. İş imkanları ve tarım alanlarının yetersiz oluşu nedeni ile nüfusunda bir azalma görülmektedir.

Burdur ülke sosyo-ekonomik gelişmişlik sıralamasında 29. sırada yer almaktadır. İl sosyo-ekonomik gelişmişlik değerleri açısından ülke ortalamasının biraz üstünde, 3. derecede gelişmiş iller gurubundadır.

Ankara, İstanbul ve İzmir büyük şehirleri dışındaki toplam 858 ilçe içerisinde Burdur ve ilçelerinin sosyo-ekonomik açıdan gelişmişlik sıralaması aşağıdaki tabloda verilmiştir.

Tablo3. İlçelerin Sosyo- Ekonomik Gelişmişlik Durumu

İlçe	Ülke genelindeki Gelişmişlik Durumu	İl içinde gelişmişlik Sıralaması
Merkez	60	1
Bucak	132	2
Göhlisar	144	3
Karamanlı	264	4
Tefenni	308	5
Ağlasun	362	6
Yeşilova	380	7
Çeltikçi	443	8
Çavdır	446	9
Altınyayla	465	10
Kemer	507	11

1.2. Sosyal Göstergeler

1.2.1. İlin İdari Yapısı

Burdur 1923 yılından beri il statüsündedir. Yüz ölçümü 6.887 km². olan ilin, merkez ilçesinden başka Ağlasun, Altınyayla, Bucak, Çavdır, Çeltikçi, Göhlisar, Karamanlı, Kemer, Tefenni ve Yeşilova olmak üzere 10 ilçesi mevcuttur. Ayrıca ilin, 184 köyü ve 29 belediyesi bulunmaktadır. Aşağıdaki tabloda ilçelerin sosyo-ekonomik gelişmişlik seviyelerine göre yerleşim düzenleri gösterilmiştir²⁸.

Tablo 4. İlin yerleşim düzeni (1998)

İlçeler	Belediye sayısı	Kasaba sayısı	Mahalle sayısı	Köy sayısı
Merkez	3	2	36	49
Bucak	6	5	26	33
Göhlisar	2	1	10	12
Karamanlı	1	-	12	8
Tefenni	3	2	14	12
Ağlasun	3	2	8	7
Yeşilova	3	2	9	36
Çeltikçi	2	1	4	5
Çavdır	4	3	9	9
Altınyayla	1	-	4	6
Kemer	1	-	8	7
Toplam	29	18	135	184

Kaynak: Burdur Valiliği Brifing Notları 1998 s.5.

²⁸ Burdur Valiliği, Brifing Notları, (Burdur:1988) s. 1.

Burdur ilinde şehirleşme oranı 50.7 ile Türkiye ortalamasının (% 59) altındadır. Şehirleşme oranları Türkiye ortalamasının üzerinde olan ilçeleri, Gölhisar (%70.0), merkez (% 67.8) ve Karamanlı (% 59.9) ilçeleridir.²⁹ İlde köy kuruluşlarından daha küçük yerleşme birimleri bulunmakla birlikte genel olarak yerleşme biçimi toplu köylerdir.

1.2.2. Burdur İlinin nüfusu

1923 yılından beri il statüsünde olan Burdur'un, 1927 yılında yapılan ilk nüfus sayımında kent nüfus oranı % 21'dir. Buna göre 1927'de il merkezi 12.848, il ise 83.876 kişi olarak sayılmıştır.

1990 Genel nüfus sayımına göre ise İlin nüfusu 254.899'dur. Buna göre 1927-1990 sayımları arasında geçen 63 yıl içinde nüfus yaklaşık % 305 dolayında teorik bir artış göstermiştir. Ancak bu artışlar sayım devrelerine göre eşit dağılımlar göstermemektedir.³⁰

Tablo 5. Sayım yıllarına göre Burdur il nüfusu

Yıllar	Sayım nüfusu
1927	83 876
1935	95 809
1940	119 498
1945	125 792
1950	136 555
1955	157 183
1960	179 514
1965	194 950
1970	210 335
1975	222 896
1980	235 009
1985	248 002
1990	254 899
1997	251 475

Kaynak: D.İ.E. Ekonomik ve Sosyal Göstergeler, Burdur, Ankara 1998 s.11

²⁹ Burdur İl Raporu, a.g.e., s. 8.

³⁰ Osman Yılmaz, "Burdur İlinde Nüfus Hareketleri" *DönenceDergisi*, sayı no: 1 Burdur, 1999, s.8.

1990-1997 yılı arasında ülkemizde 25 ilin nüfusu azalmıştır. Bu illerden biriside Burdur'dur.³¹

Burdur ilinde en fazla nüfus artışı 1950-1960 yılları arasında görülmüştür. 1950-1955 yılları arasında, nüfusun yıllık ortalama artış hızı %o 28 iken, 1955-1960 döneminde %o 27 olarak gerçekleşmiştir. Bu, aynı dönemlerde ülke genelindeki nüfus artış hızları ile benzerlik göstermektedir. Bu dönemlerdeki hızlı nüfus artışının nedenlerinden birini, Balkanlardan Anadolu'ya yönelik Türk nüfus göçünün artış göstermesi ve bu nüfusun bir kısmının Burdur çevresine yerleştirilmesi oluşturur.

Bununla birlikte 1955-1960 yılları arasındaki hızlı nüfus artışında 2. Dünya Savaşı sonrasındaki ekonomik kalkınma ve hayat şartlarının düzelmesi de etkili olmuştur. Örneğin 1954 yılında temeli atılan Burdur Şeker fabrikasının 1955 yılında faaliyete geçmesi, bazı orta öğretim kurumlarının açılması ve 58. Topçu Alayının kurulması belirtilebilir.

Burdur İli'nin nüfus artış hızında 1960 yılından sonra düşüşler görülmeye başlamıştır. 1950-1960 yılları arasında %o 28 olan yıllık ortalama artış hızı 1960-1970 döneminde %o 16'ya, 1970-1985 yılları arasında %o 10'a inmiş ve 1985-1990 yılları arasında bu artış hızı daha da düşerek %o 5 olarak gerçekleşmiştir. 1960-1990 yılları arasında, Türkiye genelindeki nüfus artış hızı (%o 20 ile %o 25 arası) Burdur nüfusuyla karşılaştırılırsa, Burdur İli nüfusunun daha yavaş arttığı ve bu artış hızının giderek yavaşladığı görülmektedir. Bu nüfus azalışının başlıca nedeni, 1960 yılından sonra başlayan iç ve dış göçlerin 1971 yılında meydana gelen depremden sonra özellikle yurt dışına göçlerde Burdur İli'ne öncelik tanınmasıyla daha da hızlanmış olmasından kaynaklanmıştır.

Göçlerin nedenleri çok değişik olmakla birlikte, çoğunun temelinde tarım arazisinin yetersizliği ve ekonomik nedenler gelmektedir. Burdur İli'nden dış ülkelere olan göç, işgücü göçü şeklinde olmuştur. İlden bu tür göçler 1962 yılından itibaren

³¹ Zeynel Dinler, **Bölgesel İktisat** (Beşinci basım, Ekin Kitapevi Yayınları, Bursa, 1998) s.222.

başlamış olup, başta Almanya olmak üzere çeşitli Avrupa ülkeleri ile Libya ve Ortadoğu ülkelerine gerçekleşmiştir.³²

Burdur İli'nden iç göç ise başlangıçta Aydın İli'ndeki Söke ve Çine ovalarına tarım işçisi olarak başlamış, 1970 yılından sonra ticaret ve sanayi faaliyetlerinin gelişmesine bağlı olarak Denizli İli'ne 1975 yılından sonra turizmin gelişmesi ve "Serbest Bölge" kapsamına alınması nedeniyle Antalya İli'ne gerçekleşmiştir. 1980-1985 döneminde de Burdur İli'nin en fazla göç verdiği iller arasında yine Antalya, Denizli ve Isparta olmak üzere çevre iller gelmektedir. 1990 yılı itibarıyla Burdur İli'nden 12 623'ü erkek, 10 826'sı kadın olmak üzere toplam 24 449 kişi yurt içine, 21'i erkek 26 'sı kadın olmak üzere toplam 47 kişi yurt dışına göç etmiştir.³³

Tablo 6. 1985-1990 arasında içe göç, dışa göç, net göç hızı

	Türkiye	Akdeniz Burdur	
1990 nüfusu (2).....	50 518 291	6 273280	234 412
İçe göç.....	4 065 173	487 276	14 624
Toplam göç içindeki pay,%o.....	1 000	120	4
1990 nüfusu içindeki pay,%o.....	80	78	62
Dışa göç.....	4 065 173	356 159	23 449
Toplam göç içindeki pay, %o.....	1 000	88	6
1990 nüfusu içindeki pay,%o.....	80	57	100
Net göç (1).....	-	131 117	-8 825
Net göç hızı, %o (2).....	-	21	-38

(1)Türkiye toplamında iç göç dış göçe eşittir.

(2)1990 nüfusundan 0-4 yaş nüfusu çıkarılmıştır.

Kaynak: D.İ.E. Ekonomik Ve Sosyal Göstergeler Burdur (Ankara: 1998) s.12.

Nüfus hareketleri doğumlar ve ölümler ile göçlerin birlikte etkisiyle oluşan dinamik bir süreçtir. Burdur İli'nde doğumlar ve ölümler hakkında geçmiş yıllara ait ayrıntılı istatistik veriler bulunmamaktadır. Ancak Burdur'da 1980 yılında genel

³² Osman Yılmaz, a.g.e., s. 13.

doğum oranı %o 23 iken, bu oran 1985'te %o 15 ve 1990-1995 yılları arasında % 13'e düşmüş olup bu oran Türkiye ortalamasına (%o 28) göre oldukça düşüktür.³⁴Kuşkusuz bunun nedeni ekonomik nedenlerden dolayı çevre illere yönelik göç olayının hız kazanmış olmasıdır.

Nüfusta izlenen bir başka değişken de toplam nüfus içindeki kadın-erkek sayısı ve yaş dilimlerindeki nüfus sayısının eşitsiz olmasıdır. Burdur ili nüfusunda 1927 yılından 1955 yılına kadar kadın nüfus fazlası bulunmakta iken, 1955 yılında şeker fabrikasının faaliyete geçmesi ve 58. Topçu Alayı'nın kurulması sonucunda erkek nüfus, 1960 yılında başlayan göçler nedeni ile 1970 nüfus sayımında kadın nüfus fazlalığı görülmektedir. 1970 yılından sonra 1990 yılına kadar ise yine erkek nüfus fazlası bulunmaktadır. Bunun nedeni olarak 1970 yılından sonra kamu ve özel sektöre ait bazı sanayi tesislerinin faaliyete geçmesi, 1980'li yıllarda İlde bedelli askerlik uygulamasının başlaması ve yüksek okulların açılması gibi bazı sosyo- ekonomik yatırımlar belirtilebilir.

Burdur İli nüfusunun cinsiyet yapısı, yaş dilimlerinin toplam nüfusları, oranları ve genel toplam içindeki payları incelendiğinde bazı karakteristik özellikler ortaya çıkar. Burdur İl Sağlık Müdürlüğü kayıtlarından elde edilen verilere göre 1995 yılında Burdur İli'nde nüfusun yaklaşık % 24'ünü çocuklar (0-14 yaş dilimi), % 68'ini aktif nüfus veya yetişkinler (15-64 yaş dilimi), % 8'ini ise yaşlılar (65 ve daha yukarı yaş dilimi) grubu oluşturmaktadır.

Tablo 7. Burdur İlinde Nüfusun Yaş gruplarına göre Dağılımı

Yaş grupları	Erkek	%'si	Kadın	%'si	Toplam	Nüfusa Oranı (%)
0-14	29 126	50.5	28 521	49.5	57 647	23.9
15-64	80 966	49.3	82 992	50.7	163 958	67.8
65+	9 210	47.1	10 363	52.9	19 573	8.3
Toplam	119 302	49.4	121 876	50.6	241 678	100.0

Kaynak: Osman Yılmaz, "Burdur İlinde Nüfus Hareketleri" **Dönence Dergisi**, Burdur 1999 s.15.

³³ D.İ.E. 1990 Genel nüfus Sayımı Daimi İkametgaha Göre İç Göçün Sosyal ve Ekonomik Nitelikleri (Ankara:1997) s.20.

1990 Genel nüfus sayımı sonuçlarına göre, toplam nüfusun % 50.7'si kentsel, % 49.3'ü kırsal alanda yaşamaktadır. Kentsel nüfus Merkez İlçe ve Gölhisar ilçelerinde yoğunlaşmıştır. Bunun nedeni, 1990 yılında kasabaların ilçe haline getirilmesidir.

1997 yılında yapılan Genel nüfus sayımına göre İlin genel nüfusunun 251 475' e düştüğü görülmektedir. 1997 sayım sonuçlarına göre, Burdur ili nüfusunun 130.476'sı şehirlerde, 130.476'sı köylerde yaşamaktadır. Şehirlerde yaşayan toplam nüfusa oranı % 51.8'dir.

Tablo 8.1997 yılında Burdur İli şehir ve köy nüfusu

İLÇELER	TOPLAM	ŞEHİR NÜFUSU	KÖY NÜFUSU	YÜZÖLÇÜMÜ (km ²)	YOĞUNLUK (kişi/km ²)
Merkez	83 245	56 048	27 197	1 438	58
Ağlasun	12 684	5 745	6 939	317	40
Altınyayla	6 967	4 235	2 732	250	28
Bucak	54 911	26 104	28 807	1 414	39
Çavdır	14 674	3 005	11 669	371	40
Çeltikçi	7 312	2 741	4 571	247	30
Gölhisar	22 602	12 627	9 975	390	58
Karamanlı	8 681	6 002	2 679	440	20
Kemer	4 909	2 380	2 529	254	19
Tefenni	12 570	5 439	7 131	505	25
Yeşilova	22 920	6 148	16 772	1 261	18
TOPLAM	251 475	130 474	121 001	6 887	37

Kaynak: Burdur Valiliği, **Brifing Notları**, 1999, s.2.

Tablodan görüldüğü gibi İl genelinde kilometrekareye 37 kişi düşmektedir. Türkiye genelinde ise nüfus yoğunluğu 73 kişi/km²'dir .

Nüfusun en yoğun olduğu ilçeler km². 'ye 58 kişi düşen Merkez İlçe ve Gölhisar ilçesidir.

1.2.3. İstihdam

Burdur İli'nde, iş yerlerinin sınırlı olması, kamu ve özel sektör yatırımlarının yetersiz olması nedeni ile işsizlik her geçen gün artmaktadır.

³⁴ Osman Yılmaz, a.g.e., s.12.

Burdur İli'nin iktisaden faal olma durumuna göre dağılımı aşağıdaki tabloda gösterilmiştir.

Tablo 9. İktisadi faaliyet kollarına Göre Nüfus (1990)

Faaliyet Kolları	İstihdam	%
Tarım, avcılık, ormancılık ve balıkçılık	77 167	60.91
Madencilik ve taş ocakçılığı	400	0.32
İmalat sanayii	12 291	9.70
Elektrik, gaz ve su	241	0.19
İnşaat	4 755	3.75
Toptan ve perakende ticaret, lokanta ve oteller	5 642	4.45
Ulaştırma, haberleşme ve depolama	4 786	3.78
Mali kurumlar, sigorta, aracı ve yardımcı iş hizmetleri	1 658	1.31
Toplum hizmetleri, Sosyal ve kişisel hizmetler	19 331	15.26
İyi tanımlanmamış hizmetler	426	0.34
TOPLAM	126 697	100

Kaynak: DİE. "1990 Genel Nüfus Sayımı Nüfusun Sosyal ve Ekonomik Nitelikleri, Burdur" Ankara, 1998, S.21.

1990 yılı Genel nüfus sayımı sonuçlarına göre, Burdur'da iktisaden faal olan nüfus 126 697'dir. bu rakam nüfusun % 49.7 sini oluşturmaktadır. İktisaden faal nüfusun 78 029'u erkeklerden, 48.668'i ise kadınlardan meydana gelmektedir.

Tabloda görüleceği gibi, il iktisadi faal nüfusunun % 60.9'u tarım, hayvancılık ve ormancılık sektöründe istihdam edilmektedir. Tarım sektöründe çalışanların % 48.5'i erkek, % 51.52i kadındır.³⁵

İlde istihdamın yoğun olduğu ikinci sektör olarak hizmetler sektörü yer almaktadır. Bu sektörde, toplam işgücünün % 15.26'sı istihdam edilmektedir.

İmalat sanayi ise yaklaşık % 9.70'lik payla üçüncü sırada yer almaktadır. İmalat sanayiinde iş gücünün iş kollarına göre dağılımında ise dokuma giyim eşyası ve deri sanayii iş kolu % 49.3 ile ilk sırada yer alırken, onu % 21 ile gıda sanayii, % 12 ile metal eşya, Makine ve teçhizat sanayii ve %11 ile orman ürünleri ve mobilya sanayii izlemektedir.

³⁵ Burdur Ticaret Odası, Burdur Ekonomik Raporu, 1998, s.3.

Burdur İlinde Sosyal güvenlik kapsamında bulunan nüfus gruplarının sosyal güvenlik kuruluşlarına göre dağılımı aşağıda gösterilmiştir.

Tablo10. Nüfusun Sosyal güvenlik kuruluşlarına göre dağılımı (1996)

	1479 Sayılı Bağkur sigortalısı	2926 sayılı Tarım sigortalısı
Aktif sigortalılar	13 232	3 352
Pasif sigortalılar	20 531	3 304
Malüllük aylığı alanlar	114	1
Yaşlılık aylığı alanlar	5 290	41
Dul ve yetim aylığı alanlar	1 895	6

Kaynak : Burdur İl Sanayi ve Ticaret Müdürlüğü, **Burdur İli Ekonomik ve Ticari Durumu Hakkında Rapor**, 1998 s.8.

İlde, 221'i kamuya ait, 8754'ü özel sektöre ait toplam olarak 8965 kayıtlı işyeri bulunmaktadır. Faal olan işyerlerinde ise 36 238'i erkek, 7156'sı kadın olmak üzere toplam 43 394 kişi istihdam edilmektedir.

Burdur İş ve İşçi Bulma Kurumu Şube Müdürlüğüne göre yıl içinde iş isteyenlerin sayısı; 449'u erkek, 82'i kadın olmak üzere toplam 531 kişidir. Yine yıl içinde 672 erkek, ve 47 kadın işe yerleştirilmiştir.

Burdur halen işsizlik sorununu çözememiş illerimizdendir. İlde son yıllardaki ekonomik gelişmelere bağlı olarak istihdama katkı yapacak olumlu gelişmeler olmamıştır. İşyerleri mevcut kapasitelerini korumakla birlikte bazı işyerleri istihdam azaltmasına gitmiştir. İldeki işsizliğin en önemli nedenleri ildeki işadamlarının tasarrufa yönelmesi ve yeni işyerlerinin açılmamasıdır.

İlde önümüzdeki yıllarda yapılan yatırımların tamamlanması halinde istihdam açısından olumlu gelişmeler olması ve içgöçün azalması beklenebilir.

1.2.4. Eğitim

Burdur İli'nde, 1990 yılı genel Nüfus Sayımı sonuçlarına göre 6 yaş ve üzeri nüfus içinde okuma ve yazma oranı 90.27 olup, Türkiye genelinde 12. sırada yer alan Burdur, bölgenin Isparta'dan sonra okur yazar oranı en yüksek ildir. İlde 1999 itibarıyla okuma yazma oranı % 95'e yükselmiştir.

Tablo 11. Burdur ili kapsamındaki okul türleri göstergeleri

Kurum Adı	İl geneli
Ana Sınıfı	72
Uygulamalı Ana sınıfı	2
İlköğretim Okulları	175
Genel Lise Bünyesinde Orta Okul	7
Meslek Lisesi Bünyesinde orta okul	10
Genel Lise	17
Anadolu Lisesi	2
Fen Lisesi	1
Anadolu Öğretmen Lisesi	1
Endüstri Meslek Lisesi	7
Kız Meslek Lisesi	3
Ticaret Meslek Lisesi	5
İmam Hatip Lisesi	7
Pratik Kız Sanat Okulu	1
Çıraklık Eğitim Merkezi	4
Eğitim Araçları	1
Rehberlik Eğitim Merkezi	1
Halk Eğitim Merkezi	11
Öğretmen Evi	1
*Sağlık Meslek Lisesi	4
*Ziraat Meslek Lisesi	1

Kaynak : Milli Eğitim Müdürlüğü, “Burdur İli Cumhuriyet Öncesi ve Sonrası Eğitim”, Burdur,1998, s.29.

İlde, Milli Eğitim Bakanlığına bağlı olarak 174 İlköğretim Okulu, 72 Ana Sınıfı, 17 Genel lise, 23 Meslek lisesi ile Sağlık Bakanlığı'na bağlı 4 sağlık Meslek lisesi ve Tarım Bakanlığına bağlı 1 Ziraat Meslek Lisesi bulunmaktadır.İldeki okullarda ana sınıfında 719 öğrenci, 846 öğretmen, İlköğretim okullarında 29435 öğrenci 1942

öğretmen, Liselerde 7249 öğrenci 846 öğretmen, Milli Eğitim Bakanlığına bağlı olmayan okullarda 669 öğrenci 64 öğretmen bulunmaktadır. Burdur'da toplam olarak 38 072 öğrenci, 2960 öğretmen ile eğitim görmektedir. 1997-1998 öğretim yılında okullaşma oranı, okul öncesi % 4.8, ilköğretimde % 75, genel lise % 24 ve meslek teknik liselerinde % 21'dir.

İlköğretimde yurt genelinde uygulanmakta olan taşınmalı sistemde İldeki uygulamada, Merkez İlçe dahil 11 İlçede toplam 133 köyden 2125 öğrenci merkeze taşınmaktadır. Taşınmalı sistem uygulamasından dolayı 133 köy okulu kapalıdır.

İlde okullaşma oranı 1997-1998 öğrenim yılında, okul öncesi % 4.8, İlköğretimde % 75, Genel lise % 24, Meslek ve teknik liselerde % 21'dir.³⁶

Burdur ili genelinde tüm okullarla ilgili göstergeler tablo11'de gösterilmiştir.

Burdur ilinde Süleyman Demirel Üniversitesi'ne bağlı Eğitim Fakültesi, Burdur Meslek Yüksek Okulu, Bucak Meslek Yüksek Okulu, Gölhisar Meslek Yüksek Okulu, Burdur Sağlık Meslek Yüksek Okulu ve Akdeniz Üniversitesi'ne bağlı Burdur Veterinerlik Fakültesi bulunmaktadır.

İlde yüksek öğrenimde okuyan öğrencilerin barınmaları için Yüksek Öğrenim Kredi ve Yurtlar Kurumuna bağlı 764 kız, 900 erkek olmak üzere toplam 1664 kapasiteli yurt bulunmakta ve 764 kız 786 erkek toplam 1550 öğrenci bu yurttan barınmaktadır.

Tablo12. Burdur İli yüksek öğrenim okulu göstergeleri

Okulun Adı	Akademik personel	İdari personel	Öğrenci sayısı
Eğitim Fakültesi	116	33	3511
Veterinerlik Fakültesi	8	15	97
Burdur Meslek Yüksek okulu	35	27	2080
Bucak meslek yüksekokulu	9	4	486
Sağlık meslek yüksek okulu	4	-	31
Toplam	172	79	6205

Kaynak: Burdur Valiliği Brifing Notları 1999 s.4.

³⁶Burdur Valiliği, Brifing Notları, (Burdur:1999) s.4.

Burdur'da "Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi" kurulması için çalışmalar devam etmektedir. Ayrıca ilde yüksek öğrenime yararlı olmak amacıyla Burdur Yüksek Öğrenim Vakfı (Bur-yöv) kurulmuştur ve üniversite kampüsünün kurulması için gerekli sahanın temini ile ilgili çalışmalar yapılmaktadır.³⁷

Burdur İlinde sosyal Hizmet alanına giren çalışmalar ise dört kamu kuruluşu tarafından yürütülmektedir. Bu kuruluşlar şunlardır:

Erkek ve kız yetiştirme yurdu, Eskiye Çocuk yuvası, Gündüz kreş ve Bakımevi, Bucak Özürlüler Rehabilitasyon Merkezi

1.2.5. Sağlık

Burdur İlinde 4 devlet hastanesi, 1 SSK. Hastanesi, 4 sağlık merkezi, 53 Sağlık ocağı ve 86 sağlık evi bulunmaktadır.³⁸

Tablo 13. Burdur İlindeki sağlık tesislerinin İlçelere göre dağılımı

İlçeler	Hastane sayısı	Yatak sayısı		Sağlık ocağı sayısı	Sağlık Evi Sayısı
		Kadro	Fiili		
Merkez	Devlet hastanesi (1)	300	259	10	20
	S.S.K. Hastanesi (1)	30	50		
Ağlasun	Sağlık Merkezi	10	2	3	3
Altınyayla	-	-	-	1	5
Bucak	Devlet Hastanesi (1)	200	169	9	18
Çavdır	Sağlık Merkezi (1)	10	7	5	8
Çeltikçi	-	-	-	2	5
Göhlisar	Devlet Hastanesi (1)	100	60	4	6
Karamanlı	-	-	-	1	5
Kemer	-	-	-	1	1
Tefenni	Sağlık merkezi (1)	25	22	4	2
Yeşilova	Devlet hastanesi (1)	25	25	6	15
Toplam		700	570	46	88

Kaynak: Burdur İl Sağlık Müdürlüğü 1999 s.7

³⁷ a.g.e., s.4.

³⁸ Burdur İl Sanayi ve Ticaret Müdürlüğü, 1988 yılı Burdur İli Ekonomik ve Ticari Durumu Hakkında Rapor, Burdur, 1999 s.27

Burdur'da hastane sayısı içinde kamu hastaneleri oranı % 87.50'dir. Burdur ilindeki hastanelerin yatak kapasiteleri aşağıdaki tabloda gösterilmiştir. Burdur ilindeki sağlık merkezleri polikliniklerinde 1998 yılı itibarıyla 339918 kişi muayene olmuş ve bu hastalardan 17102'si yatarak tedavi altına alınmış, 3869 ameliyat gerçekleştirilmiştir.

İl genelindeki diğer sağlık göstergeleri şöyledir:

Tablo 14. İl geneli Sağlık Göstergeleri

Hekim Sayısı	221
Hekim Başına Nüfus	1153
Diş Hekimi Sayısı	41
Diş Hekimi Başına Düşen Nüfus	6.237
Diğer Sağlık Personeli Sayısı	1063
Sağlık Personeli Başına Düşen Nüfus	241

Kaynak: DPT. **İller ve Bölgeler İtibarıyla Çeşitli Göstergeler**, Ankara, 1999, s.77

Burdur ili, on bin kişiye düşen hasta yatağı açısından Türkiye genelinde 11. sırada, Akdeniz bölgesinde ise Isparta'dan sonra 2.Sırada yer almaktadır.

Tablo15. Çıkan hasta sayısı ve ameliyat sayısı (1998)

Çıkan hasta			Ameliyat sayısı		
	Taburcu	Ölen	Büyük	Orta	Küçük
Toplam	18940	198	1703	1950	1125

Ayrıca İlde 62 tane Eczane bulunmaktadır. Yine İlde kamu kuruluşlarında 6 eczacı çalışmaktadır. İlde özel sektöre ait bir sağlık kuruluşu bulunmamaktadır. Hekim başına düşen hasta sayısı alındığında yatımların yetersiz kaldığı görülmektedir.

2. TEKNİK ALTYAPI

2.1. Ulaştırma

Akdeniz Bölgesinde yer alan Burdur, büyük kentlerle komşu bir ildir. Bununla birlikte Burdur ili, ülke ve bölge içi ulaşım bağlantılarını kara, demir ve havayolları aracılığı ile kurmaktadır. İl, Kütahya, Afyon ve Isparta illerini Antalya Limanına

bağlayan yollar üzerindeki konumuyla, Batı ve Orta Anadolu'nun Güneybatı Anadolu ile ilişkisini sağlamaktadır.

İlde 1997 yılı itibarıyla 36967 adet motorlu kara taşıtı bulunmakta ve 10000 kişiye 1464 motorlu kara taşıtı düşmektedir. Türkiye genelinde 10000 kişiye düşen motorlu kara taşıtı sıralamasına göre Burdur 4. sırada yer almaktadır. ³⁹Türkiye genelinde ise bu sayı 945'dir. Burdur ilinde 17297 özel otomobil bulunmakta ve 10000 kişiye 684 özel otomobil düşmektedir. Buna göre Türkiye sıralamasında il 12. sırada yer almaktadır. ⁴⁰Türkiye genelinde 10000 kişiye düşen özel otomobil sayısı 580'dir. Buradan anlaşılacağı gibi Burdur ortalamaları Türkiye Ortalamalar üzerindedir.

Tablo16.Bazı il Merkezine uzaklığı(km)

Antalya	122
Isparta	51
Denizli	151
Muğla	213
Afyon	166
Ankara	423
İzmir	370
İstanbul	603

Karayolu

Burdur ili ülke ulaşımında, yolcu ve yük taşımada karayolu ilk sırayı almaktadır. İl sınırları içerisinde 360 km. devlet yolu, 193 km. il yolu olmak üzere Karayolları genel müdürlüğüne dahil 553 km. asfalt yol bulunmaktadır. Buna karşılık, 2570 km'ye ulaşan köy yollarının 483 km'si asfalt yoldur. Burdur İli genelinde asfalt yol oranı % 39.6 olu % 22.9 olan Türkiye ortalaması üzerindedir.

³⁹ DPT. İller ve Bölgeler İtibarıyla Çeşitli Göstergeler, Ankara, 1999, s.110.

⁴⁰ a.g.e., s.116.

Kırsal yerleşmelerde asfalt yol oranı ve TCK asfalt yol oranı açısından 76 il içinde sırasıyla 9. ve 17. sırada yer alan Burdur komşu iller içinde Isparta'dan sonra en iyi konumdadır.⁴¹

Tablo17. Burdur İlinde asfalt karayolu ağı

	TCK yolu		Köy hizmetleri yolu				Toplam asfalt oranı (%)
	Asfalt		Asfalt		Toplam köy yolu		
	Köy Ünite	Km	Köy Ünite	Km	Köy Ünite	Km	
Burdur	28	553	103	483	303	2.570	39.57
Türkiye	5.999	56.155	8.502	29.960	81.587	376.134	22.89

Kaynak : Köy Hizmetleri Genel Müdürlüğü

İlin yolları Karayolları 134. Şube Şefliği tarafından yapılmıştır. Köy yollarının onarımı Köy Hizmetleri kent içi yolların onarımı ise belediye tarafından yapılmaktadır.

Tablo18. Burdur merkezinin ilçelere olan uzaklığı

İlçe adı	Km
Ağlasun	29
Bucak	46
Çavdır	93
Çeltikçi	30
Altınyayla	127
Göhlisar	108
Karamanlı	63
Kemer	58
Tefenni	71
Yeşilova	60

Demiryolu

Burdur demir yolları 1936 yılında hizmete açılmıştır. 1998 yılı verilerine göre yıllık giden yolcu sayısı 104.207, gelen yolcu sayısı 104.00'dir. Devlet demir yollarının güneye inen hattı Burdur İlinde son bulmaktadır. Büyük şehirlerden gelen yükler demiryolu ile Burdur'a ulaştıktan sonra karayolu ile Antalya'ya ulaşmaktadır.

⁴¹ Burdur İl Raporu, a.g.e., s. 12.

Burdur- Antalya arasında yapılacak olan bir demiryolu Burdur için olumlu bir atılım olacaktır.

Hava yolu

Burdur ilinin 24 km. uzağında 1997 yılında hizmete açılan Süleyman Demirel Hava alanı bulunmaktadır. Burdur ilinin Antalya Hava Limanına olan uzaklığı ise 130 km dir.

2.2. Haberleşme

İl haberleşme imkanı açısından oldukça iyi durumdadır. İlin tüm il ve köylerle telefon bağlantısı mevcuttur. İl çapında 105 otomatik santral bulunmakta olup toplam abone sayısı 76. 822'dir. İlde 504 ankesörlü, 397 araç, 1631 cep telefonu bulunmaktadır.

2.3. Enerji

Enterkonnekte sisteme bağlı olarak Burdur ilinin tüm yerleşme birimlerinde elektrik vardır. İlde elektrik üreten iki baraj mevcuttur. Bunlar Karacaören I ve Karacaören II (Kepez hidrolik santrali) dir. Tüketilen enerjinin kullanım yerlerine göre dağılımı şöyledir:

Tablo19. İl geneli abonelere satılan enerji miktarı (1998 yılı)

Abone Grubu	Elektrik Tüketimi(KWh)
Meskenler	43.030.212
Tarımsal sulama	10.774.777
İçme suyu	1.323.449
Ticarethaneler	9.004.923
Sanayi	56.042.027
Resmi Daireler	6.656.848
KİT	3.519.771
Personel	153.819
Köyler	24.472.326
Şantiye	351.555
Belediyeler	4.645.157
Sokak aydınlatma ve hayır kurumları	23.400.000
TOPLAM	183.374.937

Kaynak: **Burdur Valiliği Brifing Notları** 1998 s.10.

Türkiye ve Akdeniz Bölgesinde toplam içinde en fazla elektrik tüketimi sanayi işletmelerinde iken Burdur ilinde en fazla tüketim 43.030.217 kwh. İle meskenlerdedir. ⁴²Burdur İlinde kişi başına enerji tüketimi 706 kwh'dir. İl elektrik tüketiminin sektörel dağılımında Türkiye genelinde 43. sıradadır. Türkiye ortalaması ise 1.282 kwh dir. ⁴³

Burdur şehir merkezi elektrik projesinin tasdik tarihi 31 ekim 1994'tür. Şu anda tesis çalışmalarının % 50'si bitmiş durumda ve işletmesi Tedaş'a aittir.

2.4. İçme suyu

Burdur ilinde içme suyu problemi bulunmamaktadır. Ancak ilin suyunun sertlik derecesi yüksek bulunmaktadır. Burdur belediyesi için ilk içme suyu tanımı 1954 yılında yapılmış ancak 1993 yılında Burdur merkez yeni içme suyu projesi yapımı İller bankası tarafından yapılmış proje 1998 yılında bitirilmiştir. 1998 yılı iller bankası içme suyu projesinde İnsuyu mevkiinde açılan 10 adet yeni derin kuyudan kentin içme suyu karşılanmaktadır.

Burdur İlinde bulunan sanayi kuruluşları, kamu kuruluşları, askeri tesisler belediye suyunun yetersiz olması nedeni ile 1993 yılından önce su ihtiyaçlarını kendilerinin açtıkları kuyulardan sağlamışlardır.

Burdur İlinde belediyeler dışındaki 187 köy ve 101 yerleşim 177 köy ve 57 ünitelerde yeterli içme suyu bulunmaktadır. Buna göre, köylerin % 94,7'sinde ve ünitelerin % 56'sında yeterli içme suyu bulunmaktadır. Burdur İli yeterli içme suyu olan nüfus oranına göre sıralamada % 94 ile Türkiye ortalamasının (74,8) çok üzerinde ve 76 il içinde 6. sıradadır.

3. Burdur İlinin Çevre Soruları

Üretim ve yerleşim alanlarında sürekli bir değişim yaşanmaktadır. Bu faaliyetler çevreye zarar vermekte ve doğal denge bozulmaktadır.

⁴² DİE. "Ekonomik Ve Sosyal Göstergeler Burdur" a.g.e., s. 237.

⁴³ DPT. "İller Ve Bölgeler İtibarıyla Çeşitli Göstergeler" a.g.e., s.117.

Burdur ilinde son yıllarda belirginleşen en önemli sorun hava kirliliğidir. Türkiye kirlilik sıralamasında kükürtdioksit ortalama değerlerine göre Burdur 40. sırada yer almaktadır.⁴⁴ Bu değer ildeki sanayileşme durumu göz önüne alındığında oldukça yüksektir.

İlde gözlemlenen diğer çevre sorunları şunlardır:

- Burdur gölünün kirlenmesi ve göldeki su miktarının azalması
- İnsuyu mağarasındaki göllerin kuruması
- Plansız kentleşme
- Trafikten kaynaklanan gürültü
- İçme suları kaynaklarının azalması
- Arıtım tesislerinin bulunmaması
- Isıtmada kullanılan yakıtlar
- Ormanların azalması

⁴⁴ a.g.e., s.7.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

BURDUR İLİNİN EKONOMİK DURUMU

1. Burdur İlinin Ekonomik Göstergeleri

1.1. İlin G.S.Y.İ.H İçindeki Payı

Burdur İlinin ekonomisi genel olarak tarım tarıma dayalı sanayi, hayvancılık, toprak sanayii ve giderek canlanmakta olan ticari faaliyetlere dayanmaktadır.

1987 yılından bu yana Türkiye Gayri Safi Yurt İçi Hasıladaki yıllık artış hızı % 3 iken, Burdur İlinde bu oran % 1,5 ile ancak bunun yarısı kadardır. Cari fiyatlarla G.S.Y.İ.H. gelişme hızı 1997 yılında Türkiye’de % 95.2 Akdeniz Bölgesi’nde % 97.6, Burdur İlinde % 97.3 değerine ulaşmıştır.⁴⁵

Burdur İli, 1997 yılı itibarıyla Gayri Safi Yurt İçi Hasıla sıralamasında , Cari fiyatlarla 105.682.463 milyon TL. ile 56. sırada yer alırken, Kişi Başına Düşen Gayri Safi Yurt İçi Hasıla sıralamasında 1. 571.312 milyon TL. ile 30. sırada yer almaktadır.(1987 yılı cari fiyatlarıyla)⁴⁶

Burdur İlinin iktisadi faaliyet kollarına göre Gayri Safi Yurt İçi Hasılasındaki gelişmeler aşağıdaki tabloda gösterilmiştir.

⁴⁵ D.İ.E. “Haber Bülteni” (Ankara: Ekim 1998) s.2.

⁴⁶Bölgesel gelişme ve Yapısal Uyum Gn. Müdürlüğü İller ve Bölgeler İtibarıyla Çeşitli Göstergeler, (DPT yayınları ,Ankara :1999) s. 19.

Tablo 20. İktisadi Faaliyet kollarına göre G.S.Y.İ.H.(1996)

	A. Değer (Milyon TL)	B. Pay (%)			C. Gelişmişlik hızı (%)		
		Cari Fiyatlarla			Sabit fiyatlarla(1987)		
		Türkiye	Akdeniz	Burdur	Türkiye	Akdeniz	Burdur
1-Tarım	A...	2.489.773.564	432 140 434	15 373 030	15 284 401	2571467	107 353
	B...	16,9	23,8	23,7	14,6	20,5	28,7
	C...	104,4	109,2	82,4	4,4	3,6	1,8
2-Sanayi	A...	3 716 528 359	353 025 828	5 140 035	29 743 452	2 723 465	32 928
	B...	25,2	19,4	9,6	28,4	21,8	8,8
	C...	82,0	76,1	132,1	7,1	4,6	41,5
3-İnşaat sanayi	A...	857 761 769	92 860 177	2 619 883	6 200 057	731 723	17 310
	B...	5,8	5,1	4,9	5,9	5,8	4,6
	C...	101,3	94,0	120,3	5,8	9,6	22,9
4-Ticaret	A...	3 022 314 509	411 406 400	9 997 933	22 412 929	3 105 096	75 986
	B...	20,5	22,6	18,7	21,4	24,8	20,3
	C...	90,4	82,5	77,7	8,9	7,6	13,4
5-Ulaştırma ve haberleşme	A...	1 941 574 197	239 873 798	11 763 286	13 458 089	1 569 227	86 287
	B...	13,1	13,2	22,0	12,8	12,5	23,0
	C...	97,9	94,6	101,8	7,6	6,7	11,8
6-Mali kuruluşlar	A...	732 340 065	66 530 827	11 763 286	2 476 302	165 462	4 338
	B...	5,0	3,7	22,0	2,4	1,3	1,2
	C...	127,0	121,3	101,8	2,2	0,1	1,5
7-Konut sahipliği	A...	442 937 780	47 364 082	1 369 076	5 351 909	613 137	21 358
	B...	3,0	2,6	2,6	5,1	4,9	5,7
	C...	77,8	69,1	58,6	2,4	2,5	2,7
8-Serbest meslek ve hizmetler	A...	554 079 623	58 952 421	1 227 239	2398 720	248 029	5 189
	B...	3,8	3,2	2,3	2,3	2,0	1,4
	C...	93,1	87,6	91,1	6,5	4,5	9,1
9-(-)Zafı banka hizmetleri	A...	709 234 737	60 468 089	767 082	2 072 612	124 805	3 073
	B...	4,8	3,3	1,4	2,0	1,0	0,8
	C...	162,3	145,4	176,7	0,6	-1,2	-0,5
10- Sektörler toplamı	A...	13 048 072 129	1 641 685 878	47 887 676	95 253 247	11 602 801	347 676
	B...	88,3	90,3	89,4	90,9	92,7	92,8
	C...	90,7	89,0	91,6	6,8	5,6	10,8
11-Devlet hizmetleri	A...	1238 527 311	135 090 367	5 053 441	4 468 738	499 845	20 324
	B...	8,4	7,4	9,4	4,3	4,0	5,4
	C...	99,8	100,3	101,4	-0,3	1,1	-1,7
12- Kar Amacı olmayan özel hizmet kuruluşları	A...	26 922 359	1 127 670	5 966	386 340	14 888	424
	B...	0,2	0,1	0,0	0,4	0,1	0,1
	C...	84,7	98,1	90,0	0,9	12,9	3,4
13- Toplam	A...	14 313 521 799	1 777 903 915	52 974 083	100 108 325	12 117 534	368 424
	B...	96,9	97,8	98,9	95,6	96,8	98,4
	C...	91,4	89,8	92,5	6,4	5,5	10,0
14-İthalat vergisi	A...	458 588 390	39 473 463	610 557	4 636 825	399 119	6 173
	B...	3,1	2,2	1,1	4,4	3,2	1,6
	C...	61,4	42,7	95,9	21,3	7,3	47,3
15-GSYİH (Alıcı fiyatlarıyla)	A...	14 772 110 189	1 817 377 378	53 557 640	104 745 151	12 516 653	374 597
(13+14)	B...	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
	C...	90,3	88,5	92,5	5,5	7,0	10,5

Kaynak: D.İ.E. Ekonomik ve sosyal göstergeler Ankara, 1997 s. 316

Tablo 21. Cari Fiyatlarla G.S.Y.İ.H. içinde yaratılan Değer (1996)

		Cari fiyatlarla			Sabit Fiyatlarla (1987)		
		Türkiye	Akdeniz	Burdur	Türkiye	Akdeniz	Burdur
1987	A...	74 722	8 937	294	74 722	8 937	294
	B...	100.0	12.0	0.4	100.0	12.0	0.4
	C...	-	-	-	-	-	-
	D...	1 629	1 596	1 345	-	-	-
1988	A...	129 225	15 109	498	76 306	9 059	297
	B...	100.0	11.7	0.4	100	11.9	0.4
	C...	72.9	69.1	69.4	2.1	1.4	1.0
	D...	1 685	1 604	1 386	-	-	-
1989	A...	227 324	27 302	877	76 498	9 510	289
	B...	100.0	12.0	0.4	100.0	12.4	0.4
	C...	75.9	80.7	76.1	0.3	5.0	-2.7
	D...	1933	1 880	1 617	-	-	-
1990	A...	393 060	47 052	1 428	83 578	10 343	298
	B...	100.0	12.0	0.4	100.0	12.4	0.4
	C...	72.9	72.3	62.8	9.3	8.8	3.1
	D...	2 655	2 558	2 125	-	-	-
1991	A...	630 117	73 115	2 336	84 353	10 032	302
	B...	100.0	11.6	0.4	100.0	11.9	0.4
	C...	60.3	55.4	63.6	0.9	-3.0	1.3
	D...	2 603	2 418	2 163	-	-	-
1992	A...	1 093 368	128 820	4 147	89 401	10 667	327
	B...	100.0	11.8	0.4	100.0	11.9	0.4
	C...	73.5	76.2	77.5	6.0	6.3	8.3
	D...	2 682	2 516	2 321	-	-	-
1993	A...	1 981 867	241 257	7 175	96 590	11 685	339
	B...	100.0	12.2	0.4	100.0	12.1	0.4
	C...	81.3	87.3	73.0	8	9.5	3.7
	D...	2 981	2 872	2 505	-	-	-
1994	A...	3 868 429	484 572	13 873	91 321	11 176	324
	B...	100.0	12.5	0.4	100.0	12.2	0.4
	C...	95.2	100.9	93.4	-5.5	-4.4	-4.4
	D...	2 173	2 143	1 842	-	-	-
1995	A...	7 762 456	964 148	27 822	97 888	11 962	342
	B...	100.0	12.4	0.4	100.0	12.2	0.3
	C...	100.7	99	100.5	7.2	7.0	5.6
	D...	2 727	2 651	2 352	-	-	-
1996	A...	14 772 110	1 817 377	53 557 640	104 745	12 517	374 597
	B...	100.0	12.3	0.4	100.0	11.9	0.4
	C...	90.3	88.5	92.5	7.0	4.6	10.5
	D...	2 888	2 766	2 567	-	-	-

Kaynak: DİE. Ekonomik ve Sosyal Göstergeler Burdur, Ankara, 1998 s.318

Tablo 22. İlçeler İtibarıyla Gayri safi Yurt İçi Hasıla, 1995-1996

İlçeler	1995			1996		
	Alıcı Fiyatlarıyla GSYİH	Türkiye GSYİH içerisindeki Payları (%)	İl içerisindeki İlçe payları (%)	Alıcı Fiyatlarıyla GSYİH	Türkiye GSYİH içerisindeki payları (%)	İl içerisindeki İlçe payları (%)
Toplam.....	27 821 740	0.36	100.0	53 557 640	0.36	100.0
Merkez ...	11 352 032	0.15	40.80	20 710 515	0.14	38.67
Ağlasun.....	704 962	0.01	2.53	1 954 330	0.01	3.65
Altınyayla..	434 372	0.01	1.56	1 719 282	0.01	3.21
Bucak.....	6 756 367	0.09	24.28	13 731 188	0.09	25.64
Çavdır.....	1 214 268	0.02	4.36	2 278 613	0.02	4.25
Çeltikçi.....	571 199	0.01	2.05	2 024 066	0.01	3.78
Göhlisar....	2 389 938	0.03	8.59	4 273 989	0.03	7.98
Karamanlı.	712 964	0.01	2.56	1 154 965	0.01	2.16
Kemer.....	472 021	0.01	1.70	560 089	0.00	1.05
Tefenni.....	915 526	0.01	3.29	1 631 483	0.01	3.05
Yeşilova....	2 298 091	0.03	8.26	3 519 120	0.02	6.57

Kaynak: DİE. **Ekonomik ve Sosyal Göstergeler Burdur**, Ankara, 1998 s.318

Tablo20'de ilde 1996 yılı için iktisadi faaliyet kollarına göre G.S.Y.İ.H. yaratılan değer en fazla 15.373.030 milyon TL. ile tarım sektöründe gerçekleşmiştir. İlin tarımsal üretimde Türkiye içindeki payı cari fiyatlarla % 23.8, gelişmişlik hızı % 82.4'dür.

Tablo 21'de görüleceği gibi 1996 verilerine göre cari fiyatlarla G.S.Y.İ.H. içindeki yaratılan değer 53 557 640 milyar TL.'dir. İlin Türkiye'nin G.S.Y.İ.H. içerisindeki payı % 0.4, gelişme hızı % 92.5 ve kişi başına düşen A.B.D. doları 2 567'dir. Sabit fiyatlarla G.S.Y.İ.H. gelişme hızı Akdeniz Bölgesinde 1994 yılında negatif değerler almıştır.⁴⁷

Tablo 22' de ise ilçeler itibarıyla G.S.Y.İ.H. içerisindeki en fazla paya sahip ilçe % 38.67 ile merkez ilçe olurken, ikinci sırada % 25.64 ile Bucak İlçesi yer almaktadır.En az paya sahip ilçe ise % 1.05 ile Kemer İlçesidir.

Burdur ili , komşu olduğu iller arasında en yüksek değeri üreten Antalya ilinin yaklaşık %14'ü kadar değer üretmektedir. Buna karşın, Isparta ilinde üretilen değer % 71'i kadar değer yaratmaktadır.

⁴⁷D.İ.E. **Ekonomik ve Sosyal Göstergeler Burdur**, (Ankara :1998) s.317.

- Akdeniz bölgesi, Batı Akdeniz Bölgesi ve Burdur İlinin Türkiye GSYİH'na katılım payı incelendiğinde :

Akdeniz Bölgesi 1987 yılında GSYİH'ya % 11.9'luk bir pay ile katkıda bulunurken 1997 yılında bu pay % 12.5 olmuştur.

Batı Akdeniz Bölgesi, Türkiye GSYİH'na 1987'de % 3'lük bir katkı payı sağlarken 1997'de % 3.6'ya varan bir pay ile katılmıştır.

Burdur İli, Türkiye GSYİH'na 1987 yılından 1997 yılına kadar tüm yıllarda % 4'lük bir oranda katkı sağlamıştır.⁴⁸

- Batı Akdeniz Bölgesi ve Burdur ilinin Akdeniz Bölgesi GSYİH'na katılım payı incelendiğinde :

Batı Akdeniz Bölgesi, Akdeniz Bölgesi içinde artan bir GSYİH payına sahiptir. 1987'de % 25.1 olan GSYİH'ya katılma payını 1997'de % 28.7'lik paya yükselmiştir.

Burdur ili Batı Akdeniz Bölgesinin tersine 1987'deki payını 1997'de % 2.9'a düşürmüştür.

- Burdur ilinin Batı Akdeniz Bölgesi GSYİH'sına katılım payı irdelendiğinde :

İl, Batı Akdeniz Bölgesindeki GSYİH'sını 1987'de % 13.1'lik olan katılma payını 1997'de % 2.9'a düşürmüştür.

- Burdur ilinin komşu illerinin Türkiye GSYİH'sına katılım payı irdelendiğinde :

İlin GSYİH kattığı pay komşu iller ile karşılaştırıldığında, 1987-1997 döneminde en düşük (% 0.4) katılma payına sahip olduğu görülmektedir.

- Kişi başına GSYİH değerleri için Burdur ve komşu illerin karşılaştırılması yapıldığında :

⁴⁸DPT. İller Ve Bölgeler İtibarıyla Çeşitli Göstergeler, a.g.e., s.12.

İl kişi başı GSYİH'da komşu olduğu iller arasında 4. sırada yer almaktadır. İlk sırayı Muğla ili alırken, Antalya, Denizli, Burdur, Isparta ve Afyon illeri Muğla'yı takip etmektedir.

Burdur İli Türkiye, Antalya ve Isparta ili ile karşılaştırıldığında kişi başına düşen GSYİH açısından Türkiye ve Antalya'dan daha düşük Isparta ilinden daha yüksektir.

- 1997 yılı değerlerine göre Burdur ve komşu iller için bir sıralama yapıldığında :

Antalya ili birinci sırada, Muğla, ikinci sırada, Denizli üçüncü sırada, Afyon dördüncü sırada, Isparta beşinci sırada bulunmakta ve Burdur ili GSYİH açısından komşu iller arasında en son sırada yer almaktadır.

Tablo 23. Burdur ve komşu illerin cari fiyatlarla GSYİH sıralaması

	1994	1995	1996	1997
Burdur	13.873.4	27.821.7	53.557.6	105.682.4
Antalya	96.500.9	196.016.0	382.113.8	776.787.2
Isparta	19.023.4	38.973.8	76.723.7	147.858.1
Afyon	27.685.9	53.858.2	107.957.9	215.249.2
Denizli	46.503.0	92.947.5	183.809.0	368.785.4
Muğla	56.298.5	108.870.7	224.477.8	395.108.0
Türkiye	3.868.429.1	7.762.456.0	14.772.110.1	28.835.885.1

Kaynak: DPT. İller ve Bölgeler İtibarıyla Çeşitli Göstergeler, Ankara, 1999 s.8

1.2. TARIMSAL YAPI

Burdur İli, Akdeniz Bölgesinde yer almasına rağmen toprak yapısı ve iklim koşulları bakımından olduğu kadar tarımsal faaliyetlerin niteliği ve tarımsal potansiyel bakımından da bölgenin kıyı kesimlerinden ayrılır.

Burdur İlinin ekonomisi tarıma dayalıdır. İlin toplam arazi varlığı 746 100 hektar olup bu Türkiye arazi varlığının % 1'ini oluşturur. İl yüzölçümünün 236 200

hektar'ı ise tarım arazisidir. ⁴⁹ Tarım arazisi olarak İlin toplam arazisinin ancak % 31.66'sı kullanılabilir. ⁵⁰

Tablo 24. Burdur İlinin Toprak kaynakları potansiyeli

Arazinin cinsi	Miktarı(hk.)	İl alanına Oranı(%)
Tarım arazisi	236 200	31.66
Çayır- Meralar	99 000	13.27
Orman Arazisi	310 000	41.55
Su sathları	32 300	4.33
Tarıma elverişsiz arazi	68 600	9.19
TOPLAM	746 100	100.0

Kaynak: Burdur Tarım İl Müdürlüğü, **Brifing Notları** 1999 s.4

İlde ne fazla 2. sınıf tarım arazisi (% 36.4) bulunmakta ve bunu 1. ve 3. sınıf tarım arazisi izlemektedir. İldeki tarım arazisinin 128 004 hektarı sulamaya elverişli olup bunun 82 669 hektarı fiilen sulanmaktadır.(Tarım arazisinin % 34.9'u)

Burdur İlinde 43 100 aile tarımla uğraşmaktadır ve tarım işletmeler, genellikle "aile İşletmeleri" şeklindedir. Kullanılabilir tarım arazisinin % 37'sini cüce aile işletmeleri, % 31'ini küçük aile işletmeleri, % 20'sini orta aile işletmeleri, geri kalan % 12'sini büyük aile işletmeleri oluşturmaktadır.Söz konusu işletmelerin % 50'sinden fazlası yalnız sahip olduğu araziyi işlemekte, gerisi ise arazilerini ortaklık ve kiracılıkla işlemektedir. ⁵¹

Tablo 25. Tarım İşletmeleri Büyüklükleri ve %'si

Cüce Aile İşletmeleri (0-20 da)	% 37
Küçük aile İşletmeleri (21-50 da)	%31
Orta Aile İşletmeleri (51-100 da)	%20
Büyük Aile İşletmeleri (101-500 da ve fazlası)	%12

⁴⁹ Burdur Valiliği, **Brifing Notları**, 1999 s.6.

⁵⁰ Burdur İl Tarım Müdürlüğü, **Brifing Notları**, 1999 s. 4.

⁵¹ Burdur İl Tarım Müdürlüğü, **Brifing Notları**, (Burdur: 1999) s.5.

İlde tarımla uğraşan 43 100 ailenin; faaliyet alanı bakımından 6465'i (% 15'i) bitkisel ürün yetiştirmekte, 6 465'i (%15'i) hayvan yetiştiriciliği yapmakta ve 30 170'i (% 70'i) hem bitkisel ürün hem de hayvan yetiştiriciliği işini yürütmektedir.⁵²

Burdur tarım ürünleri bakımından kendi kendisine yeten, başka illere bağımlı olmayan bir ildir. Tarımın yanında, iklim şartlarının ve toprak potansiyelinin uygun olması nedeni ile hayvancılıkta oldukça gelişmiştir.⁵³

- Akdeniz Bölgesi, Batı Akdeniz Bölgesi ve Burdur İlinin Türkiye tarım sektöründeki işgücü değerleri irdelendiğinde :

Akdeniz Bölgesi 1965 yılında % 0.9 olan tarım işgücüne katılım payını 1990 yılında %13.2'ye yükseltmiştir.

Batı Akdeniz Bölgesi, 1965'de % 2.6 ile katılırken, bu pay 1990 yılında % 3.4'e yükselmiştir.

Burdur İli 1965 yılında sektördeki işgücünde Türkiye'nin % 0.4'ünü karşılarken, 1970-1985 yılları arasında % 0.7'lik işgücü değerini karşılamış ancak 1990 yılında bu pay % 0.6'ya düşmüştür.

Tablo26. Akdeniz Bölgesi, Batı Akdeniz Bölgesi ve Burdur İlinin Türkiye Tarım sektöründeki işgücü katılım oranları (%)

	1965	1970	1975	1980	1985	1990
Türkiye	100	100	100	100	100	100
Akdeniz	8.9	10.7	11.0	12.2	12.8	13.2
B.Akdeniz	2.6	2.9	2.4	3.0	3.3	3.4
Burdur	0.4	0.7	0.7	0.7	0.7	0.6

Kaynak: DPT. **İller ve Bölgeler İtibarıyla Çeşitli Göstergeler**, Ankara, 1999

- Batı Akdeniz Bölgesi ve Burdur İlinin Akdeniz Bölgesi tarım sektöründeki işgücü değerleri ise :

⁵² Burdur Valiliği, **Brifing Notları**, (Burdur: 1999) s.6.

⁵³ Yusuf Ekinci, **Burdur** ([y.y], Ankara, 1995) s.36.

Batı Akdeniz Bölgesi 1965 yılında %29.5'lik bir payla Akdeniz Bölgesindeki işgücünü karşılarken, bu pay 1990 yılında %25.7 olmuştur.

Burdur ili ise 1965'de % 4.2 olan katılım payını 1990'da % 4.7'ye, 1970-1975 yılları arasında ise % 7'lik bir paya çıkarmış ancak 1975-1990 yılları arasında bu oran düşüş kaydetmiştir.

Tablo27. Batı Akdeniz Bölgesi Ve Burdur İlinin Akdeniz Bölgesi'nde tarım işgücüne katılma payları (%)

	1965	1970	1975	1980	1985	1990
Akdeniz	100	100	100	100	100	100
B.Akdeniz	29.5	27.3	22.0	24.9	26.2	25.5
Burdur	4.2	7.0	6.7	5.6	5.4	4.7

- Burdur İlinin Batı Akdeniz Tarım sektöründeki işgücü değerleri irdelendiğinde:

İlin, Batı Akdeniz tarım sektöründeki işgücünün 1965 yılında %14.3 oranında pay sahibi iken 1990 yılına gelindiğinde bu oranın % 18.2 olduğu gözlenmektedir. Ancak bu orandaki en büyük artış 1965-1970 yılları arasında gerçekleşmiştir.⁵⁴

Tablo28. Burdur İlinin Batı Akdeniz Bölgesinde Tarım İşgücüne Katılım Payı (%)

	1965	1970	1975	1980	1985	1990
B.Akdeniz	100	100	100	100	100	100
Burdur	14.3	25.5	30.5	22.3	20.5	18.2

- Burdur İli'nin ve komşu illerin tarım sektöründeki işgücü değerleri ise :

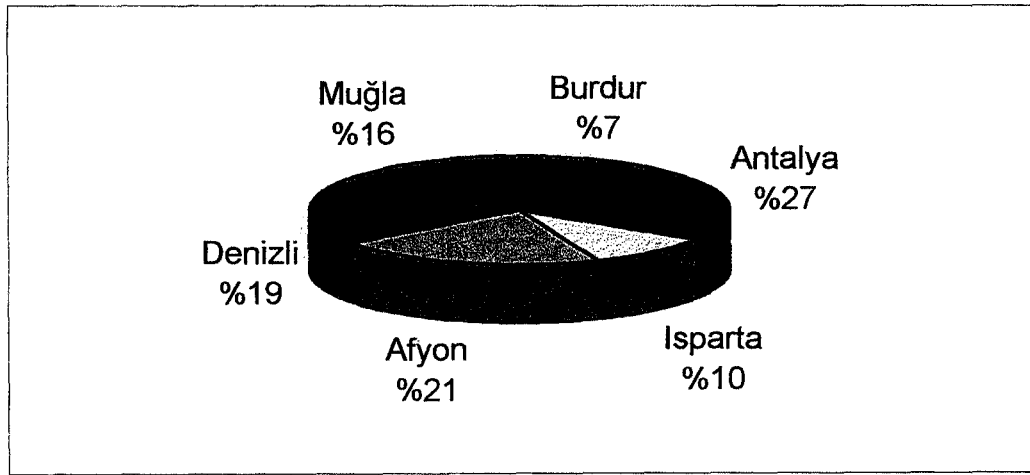
Burdur, Türkiye'nin tarım sektörüne katılım payları açısından komşu illerle yapılan karşılaştırmada son sırayı almaktadır. Antalya 1. sırayı alırken Antalya'yı Afyon, Denizli, Muğla, Isparta ve Burdur illeri izlemektedir.

⁵⁴ DİE. Ekonomik Ve Sosyal Göstergeler Burdur, (Ankara: 1998) s.195.

• Tablo29. Burdur İli ve komşu illerin sektördeki işgücüne katılma payları (%)

	1965	1970	1975	1980	1985	1990
Burdur	0.4	0.7	0.7	0.7	0.7	0.6
Antalya	1.8	2.1	2.2	2.2	2.5	2.5
Isparta	0.8	0.8	0.2	0.8	0.8	0.9
Afyon	2.0	1.9	1.8	1.8	1.9	1.9
Denizli	1.6	1.6	1.5	1.5	1.6	1.7
Muğla	1.4	1.4	1.4	1.5	1.4	1.5
Türkiye	100	100	100	100	100	100

Kaynak: **Burdur İlinin Analitik Etüdü**, (Ankara:Gazi Ü. Müh.-Mim.Şehir ve Bölge Planlama Bölümü)

Şekil 1. Burdur ve Komşu İllerin Türkiye Tarım Sektöründeki İşgücüne Katılım Payları

DPT, 1999.

İl tarım arazilerinin % 72.56'sı tarla bitkileri (hububat, bakliyat, endüstri ve yem bitkileri) yetiştiriciliğinde, % 6.29'u bağ-bahçe olarak kullanılmakta, % 6.4'ü ise nadasa bırakılmaktadır.

Tablo 30. Tarım Arazilerinin kullanım şekline göre dağılımı

Ürün Grubu	Ekim Alanı (Hektar)	İl alanına Oranı (%)
I-TARLA BİTKİLERİ	171 393.9	72.56
Hububat	106 431.0	-
Bakliyat	24 861.3	-
Endüstri Bitkileri	30 864.8	-
Yem Bitkileri	5 870.4	-
Yumrulu Bitkiler	1 803.5	-
Yağlı Tohumlu Bitkiler	1 580.9	-
II-NADAS	15 448.0	6.54
III-BAĞ-BAHÇE	14 857.5	6.29
Meyve	3 423.6	-
Sebze	7 624.4	-
Bağ	2 616.5	-
Kavaklık-Söğütlük	1 193.0	-
V-EKİLİP DİKİLEMEYEN ARAZİLER	34 500.6	14.61
TOPLAM	236 200.0	100.0

Kaynak: Burdur Tarım İl Müdürlüğü, **Brifing Notları**, 1999 s.6

İlde tarımsal yapının değişmesine yol açan gelişmeler 1970'lerden sonra olmuştur. Tarımda modern alet, makine, araç ve gereç kullanılmaya başlanmış sebze ve meyve üretimine yönelme ve sanayi bitkilerinin üretimi bu yıllarda gündeme gelmeye başlamıştır.⁵⁵ İlde tarım makineleri üreten fabrikaların yoğun olması tarımda makineleşmenin hem sebebi hem sonucu olarak gösterilebilir.

Bitkisel üretim : Burdur İlinde bitkisel üretimin büyük bir kısmını tarla bitkileri oluşturmaktadır. Bitkisel üretim değeri açısından tarla ürünleri toplam üretim içinde % 70.75 pay almaktadır.⁵⁶ İlde tarla bitkileri olarak hububat ve bakliyat ön sırada yer almakta, bunu yağlı tohumların ekimi takip etmektedir.

⁵⁵ İlimiz Burdur, a.g.e., s.25.

⁵⁶ DİE. Ekonomik ve Sosyal Göstergeler Burdur, (Ankara:1998) s.191.

Tablo33. Burdur İlinde Endüstriyel Bitki Üretimi (1998)

Ürün Cinsi	Ekiliş Alanı (hektar)	Üretim (ton)	Verim (kg./da)
Ayçiçeği	334.0	209.0	62.5
Haşhaş	1 217.2	891.0	73.2
Anason	20 551.0	11 425.2	55.6
Şeker Pancarı	8 563.8	358 373.0	4 184.7
Tütün	790.0	2 245.0	284.0

Bu bitkilerden anason, Türkiye üretiminin % 41.5'ini, haşhaşın ise % 6.4'ünü karşılamaktadır.

İlde hayvancılığın yaygın olması nedeni ile yem bitkisi üreticiliği önem kazanmıştır. Yem bitkilerinin ekiliş alanları, üretim miktarları ve verimleri aşağıdaki tabloda gösterilmiştir.

Tablo 34. Yem Bitkileri (1998)

Ürün Cinsi	Ekiliş Alanı (Hektar)	Üretim (Ton)	Verim (kg./da)
Yonca	1 878.8	58 400.0	3 108.0
Fiğ	1 728.5	19 548.0	1 130.0
Korunga	745.0	5 460.0	733.0
H.Pancarı	333.0	25 710.0	7 720.7

Kaynak: Burdur İl Tarım Müdürlüğü, **Brifing Notları**, Burdur 1999 s.11

İldeki yumrulu bitkilerin üretimi ise aşağıdaki tabloda gösterilmiştir.

Tablo 35. Yumrulu Bitkiler Üretimi

Ürün Cinsi	Ekiliş Alanı (hektar)	Üretim (Ton)	Verim (kg./da)
Patates	707.0	20 965.0	2 965.3
K.Soğan	1 057.0	27 110.0	2 565.0
K.Sarımsak	39.5	402.0	1 0180.0

Kaynak: Burdur İl Tarım Müdürlüğü, **Brifing Notları**, Burdur 1999

Burdur İlinde bölge itibarıyla turunçgiller dışında her çeşit meyve yetiştirilmektedir. Sulanabilir arazi durumuna göre değişik alanlarda çeşitli meyve türleri bulunmaktadır.

Burdur'da en çok üretilen meyveler elma, armut ve üzümdür. İlde bağcılık yöresel olarak gelişmiş durumdadır. İlde üretilen sofralık üzüm çeşitlerinden Burdur Dimriti, razakı ve ışıklıdır. Burdur dimriti Türkiye'de yalnızca İlde yetiştirilir ve ildeki üzüm üretiminin % 60'ını oluşturur.⁵⁷ Meyvecilik 1995 yılından itibaren ivme kazanmıştır.⁵⁸

Burdur İlinde sebzeçilikte yaygın olarak yapılmaktadır. İlde havuç, domates, marul, fasulye v.s. sebzeler yaygın olarak yetiştirilmektedir. Gölhisar İlçesinde havuç üretimi çok yaygın olup, Türkiye'de üretilen havuç üretiminin % 14.8'i Burdur İlinde yapılmaktadır.

Tablo 36. Bağ-Bahçe Üretimi

Ürün Cinsi	Ekiliş (Ağaç sayısı)	Üretim (Ton)	Ağaç Başına Veri (kg.)
Elma	300 001	25 034.0	84.0
Armut	161 822	13 020.6	81.0
Şeftali	131 531	2 558.5	20.0
Kiraz	49 645	1 249.1	25.0
Vişne	28 104	602.4	22.0
Erik	66 712	1 772.01	27.0
Ceviz	30 666	114.4	4.0
Gül	4 478 (Hektar)	1 750.0	464.0

Kaynak: Burdur İl Tarım Müdürlüğü, **Brifing Notları**, Burdur 1999

İlde tarım genelde makineli tarım yapılmaktadır.

Burdur İlindeki kooperatifçilik faaliyetleri ise ; İlde faaliyette bulunan 101 adet S.S. Tarımsal Kalkınma Kooperatifi, 104 Adet Sulama Kooperatifi, 7 adet Su ürünleri Kooperatifi olmak üzere toplam 212 adet kooperatif ve 1 adet Pancar Ekicileri, 1 adet Burdur Köy Kalkınma ve Tarımsal Amaçlı Kooperatifler Birliği bulunmaktadır.⁵⁹

13. Hayvancılık

İl arazisinin % 13.27'si çayır ve meralardan oluşmaktadır. Bu Burdur ilinin ekonomisi açısından hayvancılık potansiyelinin önemini göstermektedir. İlde hayvancılığın yaygın olması nedeni ile yem bitkisi üreticiliği önem kazanmıştır.

⁵⁷ İl Tarım Müdürlüğü, **Brifing Notları**, Burdur 1998 s.10.

⁵⁸ DPT. **Burdur İl Raporu**, Ankara 1996 s.15.

⁵⁹ İl Tarım Müdürlüğü, **Brifing Notları**, (Burdur: 1998) s.20.

Burdur ilinde, özellikle et ve süt verimi yüksek kültür ırkı büyükbaş hayvan popülasyonu ağırlıklıdır. Mevcut büyükbaş hayvanların % 98'i kültür ırkıdır.⁶⁰

İlin 1996 yılı cari fiyatlarla canlı hayvanlar üretim değeri 9. 733.495 milyon T.L. Hayvansal ürünler üretim değeri 6.219.059 milyon TL. dir.⁶¹ İldeki hayvansal Üretim gelirleri ise 28 trilyon 148 milyar TL.'dir.

Burdur ili hayvan varlığı ile küçümsenemeyecek bir potansiyele sahiptir. İldeki 1998 yılına ait hayvan varlığı aşağıdaki tabloda gösterilmiştir.

Tablo 37. 1998 yılı hayvan varlığı

Hayvanlar	Cinsi	Adedi	Toplam
Büyükbaş	Kültür Melezi	39 321	104 591
	Kültür ırkı	62 538	
	Yerli	2 732	
Küçükbaş	Koyun	155 326	297 294
	Tiftik keçisi	-	
	Kıl keçisi	141 968	
Tek tırnaklılar	At	1 763	8 970
	Katır	1 211	
	Eşek	5 996	
Kanatlılar	Tavuk-Horoz	634 000	646 630
	Hindi	9 243	
	Kaz-Ördek	3 387	
Arı	Fenni Kovan	37 767	38 159
	Kütük	392	

Kaynak: İl Tarım Müdürlüğü, **Brifing Notları** 1998 s.11

İlde 5 adet yem fabrikası bulunmaktadır. Bu fabrikaların yıllık toplam üretimi ise 31.470 tondur. Toplam yem tüketimi ise 200.750 tondur. İldeki hayvancılık potansiyelinin fazla olması nedeni ile ildeki yem fabrikaları yem talebini karşılayamamakta ve 169.280 ton yem açığı il dışından karşılanmaktadır. Bu yem açığı girişimciler tarafından yatırım alanı olarak değerlendirilebilir.

⁶⁰ DPT. **Burdur İl Raporu** Ankara 1996 s.15

⁶¹ D.P.T. **İller Ve Bölgeler İtibarıyla Çeşitli Göstergeler**, Ankara 1999 s. 69

Burdur İlinde et, et olarak tüketildiği gibi Et kombinası ve 3 imalathanede sucuk üretimi yapılmaktadır. Süt ve süt ürünleri ise özel bir firmaya ait 1 fabrika ile 16 mandıra tarafından işlenmektedir. İldeki üretilen sütün bir kısmı bazı büyük firmalarca alınıp il dışında işlenmektedir.⁶²

Tablo 38. Hayvansal ürünler üretimi

Süt (Ton)	Et (Ton)	Yağ (Ton)	Peynir (Ton)	Yapağı-Kıl Yün	Bal (Ton)	Yumurta (Adet)
196 857	2 813	70	3 149	314,6	672	156.008.000

İldeki Süt Endüstri Kurumuna ait süt fabrikası Mis süt firması tarafından alınarak özelleştirilmiş ancak 2 yıl kadar çalıştırıldıktan sonra kapatılmıştır. Bu durum il ekonomisinde önemli bir paya sahip olan sütçülüğe büyük bir darbe olmuş, fabrikanın kapanmasıyla süt pazarında önemli bir daralma meydana gelmiştir. Süt sektörü, özel girişimciler tarafından yeni yatırımlar yapılarak ilde yeni istihdam alanları yaratacak ve il ekonomisine önemli katkıda bulunabilecek bir potansiyele sahiptir. Burdur ilinde Karataş, Uylupınar, Karacaören ve Gölcük göllerinde balık ve kerevit üretimi yapılmaktadır.

1.4. Ormancılık

Burdur orman işletme müdürlüğü, Isparta Bölge müdürlüğüne bağlıdır. Burdur ilinde Burdur, Gölhisar ve Bucak olmak üzere 3 adet Orman İşletme Müdürlüğü ile bu işletmelere bağlı 16 adet Orman İşletme Müdürlüğü ve Isparta ilinde bulunan Sütçüler'e bağlı Sögütdağı orman İşletme Şefliği bulunmaktadır.

Burdur ilinin yüz ölçümünün % 47'si ormanlık alandır. Burdur ilindeki 3 orman müdürlüğünde yılda ortalama 100.000 m³ yapacak, 10.000 m³ lif-yonga olmak üzere 110.000 m³ endüstriyel ürün ile 50.000 ster yakacak üretimi yapılmaktadır.⁶³

⁶² İl Tarım Müdürlüğü Burdur 1998 s.12

⁶³ Isparta Orman Bölge Müdürlüğü Burdur İli Bilgilendirme Dosyası, (Isparta:2000) s.8.

Tablo 39. Burdur İlinde Orman Durumu

ORMAN ALANLARI					Ormanlık Alan (Ha)	Açıklık Alan (Ha)	Toplam Alan
İşletme Müd.	KORU (ha)		BALTALIK (ha)				
		İyi	Bozuk	İyi	Bozuk		
Burdur	49 440	50 591	-	33 600	133 631	201 241	334 872
Göhlisar	48 112	25 727	310	13 289	87 438	118 169	205 607
Bucak	53 864	20 143	-	22 989	96 996	44 905	141 901
Sütçüler	6 350	848	-	338	7 536	2 542	10 078
Toplam	157 766	97 309	310	70 216	325 601	366 857	692 458

Kaynak: Isparta Orman Bölge Müdürlüğü Burdur İli Bilgilendirme Dosyası s.4

Burdur Orman İşletme Müdürlüğü'nce istihsali yapılan orman ürünlerinin pazarlanmasında herhangi bir sorun bulunmamaktadır. Yeşilova, Ağlasun, Kemer ilçeleri ve Çamoluk köyü hudutları içindeki orman depolarında bekletilen orman ürünleri piyasa talebini karşılamaktadır.

1.5. Madencilik

Burdur ili maden açısından oldukça zengin bir ildir. Ancak buna karşın il, sanayi sektörü içerisinde madencilik bakımından yeterince gelişme gösterememiştir. İldeki maden rezervlerinin işletilememesi, ildeki istihdamın artması ve ilin GSYİH payı üzerinde olumlu etki yapacaktır.

Burdur İli'nde zengin maden yatakları bulunmaktadır. İl merkezinde Çerçin ve Suludere mevkiinde ısı değeri 2800 Kcal/Kg. olan Linyit kömür mevcut olup, 1-1,5 m. Kalınlığında 1.000.000 ton kömür çıkarmak mümkündür. Ayrıca Pınarbaşı köyü, Akören Köyü ve Kemer ilçesi civarında aynı ısı ve kalınlıkta kömür ocakları mevcuttur. Ancak Burdur Belediyesi adına ruhsatlı sahada kömür madeni açılmış fakat maddi imkansızlıklar nedeni ile çalıştırılmamıştır. Halen Kemer ilçesinde faal 3 kömür ocağı bulunmaktadır.⁶⁴ Göhlisar ilçesi Pınaz ve Maşta köylerindeki zengin linyit ve kömür yatakları işlenir vaziyettedir.

⁶⁴Burdur İl Sanayi Ve Ticaret Müdürlüğü, **Burdur İlinin Yıllık Ekonomik Ve Ticari Raporu**, (Burdur: 1999) s.27.

İlde Çerçin civarında kükürt, Yeşilova, Tefenni ve Gölhisar çevresinde krom madeni bulunmaktadır. Aziziye köyünün doğusundaki Kestel Dağında Manganez madenine rastlanılmış ve zaman zaman üretimi yapılmıştır.

Burdur iline 11 km. mesafedeki İğdeli ve Kurna Köyü civarında ise çimento hammaddesi mevcuttur. Burdur'un güney batısındaki Yerköy, Bayındır Köyü ve Çeltikçi İlçesinde tuğla- kiremit hammaddelerine rastlanılmıştır.⁶⁵

Burdur ilinde özellikle son yıllarda mermercilik sektörü önemli bir gelişme göstermektedir. Burdur'da Burdur kahverengisi ve beji denilen mermerler üretilmektedir. Bunlar renkli, sert ve dayanıklı olmaları nedeni ile aranılan mermer çeşitleridir. Burdur mermerleri için Antalya ve Muğla yöresi önemli bir Pazar oluşturmaktadır. Son yıllarda mermere yönelik yatırımlar büyük ölçüde canlanmaktadır. Özellikle Bucak, Yeşilova, Karamanlı ve Tefenni İlçelerinde üretilen mermerler İl organize sanayi bölgesinde ve Bucak İlçesindeki fabrika ve atölyelerde işlenip ihraç edilmektedir.

Burdur Altınyayla ilçesinde mevcut kireçtaşı kaynaklarından elde edilen kireç taşları geleneksel metotlarla toz kirece dönüştürülmektedir.

Burdur ilinde bulunan mermer, kireç, pomza maden rezervleri bu sektörün gelişmesine olanak sağlamıştır. Özellikle son yıllarda Burdur mermeri üretimine olan talep yoğunlaşmıştır.

- Türkiye, Akdeniz, Batı Akdeniz ve Burdur ilinin Madencilik sektöründeki işgücüne katılım payları incelendiğinde :

Akdeniz Bölgesi'nin bu sektördeki işgücüne katılım payı 1965 yılında % 2.5 iken 1990 yılında bu oran % 5.3'e yükselmiştir.

Batı Akdeniz Bölgesi madencilik sektörü işgücüne katılım payını 1965'de % 0.8 olan payını 1990 yılında % 1.1'e yükseltmiştir.⁶⁶

⁶⁵ Burdur Valiliği, **Brifing Notları** 1999 s.9.

⁶⁶ Dİ.E, **Ekonomik Ve Sosyal Göstergeler Burdur** (Ankara: 1998) s.233.

Burdur İli'nin ise, bu sektörde 1965 yılında % 0.1 olan işgücü katılım payı 1990 yılında % 0.3 olarak gerçekleşmiştir. Burdur ilinde 1990 yılı itibarıyla madencilik sektöründe 400 kişi çalışmıştır.

Tablo 40. Akdeniz Bölgesi, Batı Akdeniz Bölgesi ve Burdur İli'nin Türkiye Madencilik Sektöründeki İşgücüne Katılım Payları (%)

	1965	1970	1975	1980	1985	1990
Türkiye	100	100	100	100	100	100
Akdeniz	2.5	2.8	2.6	3.3	5.0	5.3
B. Akdeniz	0.8	1.1	0.9	1.0	1.2	1.1
Burdur	0.1	0.2	0.4	0.2	0.2	0.3

- Batı Akdeniz bölgesi ve Burdur İli'nin Akdeniz Bölgesi Madencilik Sektörü işgücüne katılım payları incelendiğinde:

Batı Akdeniz Bölgesini Akdeniz madencilik sektöründeki işgücüne katılım payı 1965 yılında % 33.3 den 1990 yılında % 20.4'e düşmüştür.

Burdur İli'nin ise Akdeniz Bölgesi'ndeki 1965 yılında % 4.0 olan madencilik sektörü işgücüne katılım payı 1990'da % 5.7'ye yükselmiştir.

Tablo 41. Batı Akdeniz ve Burdur İli'nin Akdeniz madencilik Sektörü işgücüne katılım payları (%)

	1965	1970	1975	1980	1985	1990
Akdeniz	100	100	100	100	100	100
B. Akdeniz	33.4	38.7	33.9	30.0	24.7	20.4
Burdur	4.0	7.6	13.8	6.6	3.5	5.7

- Burdur ilinin Batı Akdeniz Bölgesi'nde sektördeki işgücüne katılım Payları (%)

Tablo42. Burdur İli'nin Batı Akdeniz Maden Sektörü işgücüne katılım payı (%)

	1965	1970	1975	1980	1985	1990
B. Akdeniz	100	100	100	100	100	100
Burdur	12.1	19.7	40.6	21.9	14.0	28.1

1.6. Burdur Sanayisi'nin Durumu Ve Gelişme İmkanları

1.6.1. Burdur İlindeki Sanayi Yapısı Ve Sanayisinin Tarihsel Gelişimi

Burdur'da ilk sanayi faaliyetleri halıcılık ve kilim dokumacılığı ile başlamıştır. Zamanla ülke çapında uygulanan teşvik politikalarından etkilenerek diğer sanayi kollarında da gelişmeler görülmüştür. İldeki ilk Kamu sanayi Kuruluşu 1955'de üretime başlayan Burdur Şeker Fabrikasıdır.⁶⁷

Burdur'un 1973 yılında Kalkınmada Öncelikli iller arasına alınmasıyla ildeki sanayileşme faaliyetleri başlamış, ancak 1980'de İlin Kalkınmada öncelikli iller dışın çıkarılmasından sonra sanayi faaliyetleri yavaşlamıştır.⁶⁸

Burdur'da gelişen ve varlığını sürdüren sanayilerin genel özelliğini, genellikle tarım sektörüne dayalı iş kollarında faaliyet gösteren sanayiler oluşturmaktadır. Ayrıca tarım araçları üreten sanayiler, merkez ilçede ve ilçelerde önemli bir yer tutmaktadır.

Tarım sektörüne dayalı sanayiinin yanı sıra İlde dokumacılık, orman ürünleri, metal eşya, makine imalat sanayii, gıda sanayii, tuğla- kiremit sanayii ve hızla gelişen mermer sanayii ekonomik hayatta çok önemli bir yer almaktadır.

Burdur İlinde küçük sanayii kolları arasında bulunan ve geleneksel olarak devam ettirilen dövme bakırcılık ise önemli bir işkolu durumunda iken alüminyum ve plastik sanayiinin hızla gelişmesi ile eski önemini yitirmiş bulunmaktadır.

Halıcılık ve kilimcilik ise, ilde halen önemini sürdüren küçük sanayii dallarıdır. Halıcılık ve kilimcilik merkez ve ilçelerde daha çok ev atölyeleri şeklinde devam etmektedir.

Burdur İlinde, sanayii Şeker Fabrikası dışında genellikle özel sektör tarafından kurulmuştur.

⁶⁷ Ekinci, a.g.e., s. 37.

⁶⁸ Burdur Ticaret ve Sanayi Odası Rehberi (Arba Araştırma basım yayın ticaret LMT. Şti. rehber Dizisi:3İstanbul Eylül 1985) s. 38.

1.6.2. Burdur İli Sanayi sektörü

Burdur ilinde mevcut sanayi tesisleri, genelde ilin tarım ve hayvancılık potansiyelini değerlendirmeye yöneliktir.

Sanayi sektörü Burdur ili ekonomisinde % 9.7'lik payla 3. sırada yer almaktadır.

- Akdeniz bölgesi, Batı Akdeniz ve Burdur ilinin Türkiye sanayii sektöründeki işgücü değerleri incelendiğinde :

Akdeniz Bölgesi sanayi sektörünün Türkiye'deki işgücüne katılım payı 1965 yılında % 9.3 iken 1990 yılında % 9.9 olmuştur.⁶⁹

Tablo 44. Akdeniz Bölgesi, Batı Akdeniz Bölgesi ve Burdur İlinin Sanayi Sektörü İşgücüne katılım Payları (%)

	1965	1970	1975	1980	1985	1990
Türkiye	100	100	100	100	100	100
Akdeniz	9.3	1.0	9.3	10.6	10.0	9.9
B.Akdeniz	1.9	0.3	1.4	2.0	1.8	3.8
Burdur	0.5	0.1	0.5	0.6	0.3	0.4

Kaynak:DPT. 1999 s.24.

- Batı Akdeniz Bölgesi ve Burdur İlinin Akdeniz Bölgesi Sanayi sektöründeki işgücü değerleri irdelendiğinde :

Batı Akdeniz Bölgesi 1965 yılında % 20.7'lik payla Akdeniz bölgesindeki işgücünü karşılamaktadır. 1990 yılında ise bu pay % 38.3'e yükselmiştir.

Burdur'un ise Batı Akdeniz'e sanayi sektörü işgücüne katılım payı 1965'de % 5.2 iken 1990 yılında % 4.5 olmuştur. Bu pay 1985 yılında düşüş göstermiştir.

⁶⁹ DPT. Ekonomik ve Sosyal Göstergeler Burdur, (Ankara: 1998) s.21.

Tablo 45. Batı Akdeniz Ve Burdur İlinin Akdeniz Sanayi Sektöründeki İşgücüne Katılma Payı (%)

	1965	1970	1975	1980	1985	1990
Akdeniz	100	100	100	100	100	100
B.Akdeniz	20.7	28.4	14.8	19.1	17.7	38.3
Burdur	5.2	6.0	5.5	5.3	3.5	4.5

- Burdur İlinin Batı Akdeniz Sanayi sektöründeki işgücü değerleri irdelendiğinde :

Burdur İli sanayi sektörü işgücünün Batı Akdeniz Bölgesine katılma payı 1965 yılında % 25.3 iken 1990 yılında düşüş göstererek % 9.9 olmuştur.

Tablo46. Burdur İlinin Batı Akdeniz Sanayi sektörü işgücüne katılım Payı (%)

	1965	1970	1975	1980	1985	1990
B.Akdeniz	100	100	100	100	100	100
Burdur	25.3	21.3	37.4	28.0	19.5	9.9

- Burdur İli'nin Komşu İllerin sanayi sektöründeki değerleri ise :

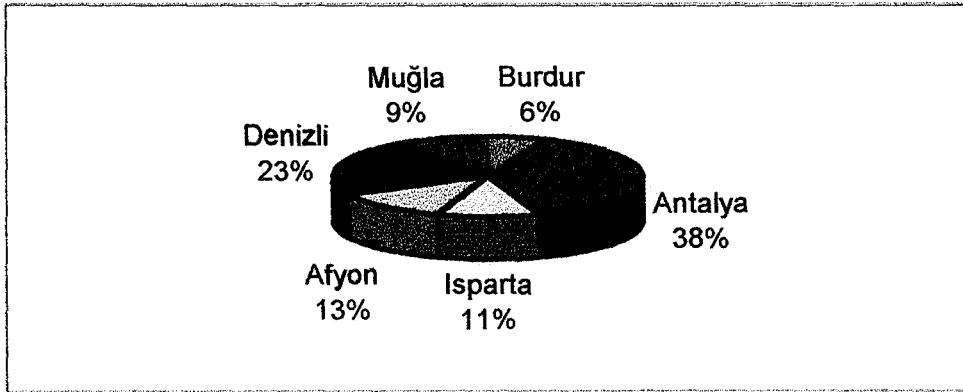
Burdur İli'nin Türkiye sanayi sektörüne katılan toplam işgücü sayısı 1990 yılında 12291 kişidir. Burdur komşu iller ile karşılaştırıldığında en sonuncu olmuştur. 1990 yılı değerlerine göre Antalya 1. sırayı alırken bunu Denizli, Afyon, Isparta, Muğla ve Burdur izlemektedir.

Burdur İli'nde sanayi sektörünün elektrik enerjisi kullanımı 1999 yılı için toplam 37709307 Kwh olup, bu mesken ve diğer kullanımlardan daha fazladır.

Tablo47. Burdur ve Komşu İllerin Sanayi Sektöründeki İşgücü

	1965	1970	1975	1980	1985	1990
Burdur	4697	7832	7458	11139	7586	12291
Antalya	9776	13923	14216	19657	22399	83099
İsparta	8776	22916	5725	20131	16503	22592
Afyon	8241	12249	11459	17591	17246	27071
Denizli	13428	17058	26079	35628	38111	50544
Muğla	3800	1529	11409	13947	14235	18290
Türkiye	960950	12877800	1457283	1975596	2185369	2781717

Kaynak: DPT. İller ve Bölgeler itibarıyla çeşitli göstergeler

Şekil 3. Burdur Ve Komşu İllerin Sanayi Sektörü İşgücüne Katılım Payları

DPT. 1999.

1.6.3. Sanayi sektörünün meydana getirdiği Katma değer

İlde katma değer meydana getiren sektörler; Gıda, içki ve tütün sanayi, tekstil, taş ve toprağa dayalı sanayi, metal eşya, makine ve teçhizat sanayidir.

Burdur'da imalat sanayiinde üretilen toplam değer 1996 yılı için 2 594 698 milyon TL'dir. Aynı yıl için Burdur'daki sanayi tesislerin meydana getirdiği katma değer ise 1464 441 milyon TL'dir.

Tablo48. Sanayi sektörlerine göre sabit sermayeye yıl içinde yapılan gayri safi ilaveler, girdi, çıktı ve katma değer

Sektörler	A: Toplam		B. Devlet		C.Özel	
		Sabit ser. Yıl İçinde yapılan Gay. Safi ilave	Girdi	Çıktı	Katma değer	
(3) İmalat Sanayi	A	18 215	2 594 698	4 059 139	1 464 441	
	B	4 523	1 706 202	2 711 124	1 004 922	
	C	13 692	888 496	1 348 015	459 519	
(31) Gıda, İçki ve Tütün sanayi	A	10 869	1 952 398	3 047 857	1 095 459	
	B	4 532	1 687 638	2 688 470	1 000 832	
	C	6 346	264 760	359 387	94 627	
(32) Tekstil, Giyim Ve Deri sanayi	A	-	-	-	-	
	B	-	18 564	22 654	4 090	
	C	-	-	-	-	
(33) Kereste ve Kereste ürün sanayi	A	-	-	-	-	
	B	-	-	-	-	
	C	-	-	-	-	
(34) Kağıt, Kağıt Ürünleri ve basım	A	-	-	-	-	
	B	-	-	-	-	
	C	-	-	-	-	
(35) Kimya sanayi	A	-	-	-	-	
	B	-	-	-	-	
	C	-	-	-	-	
(36) Taş ve Toprağa Dayalı sanayi	A	2 428	85 424	163 257	77 833	
	B	-	-	-	-	
	C	2 428	85 424	163 257	77 833	
(37) Metal Ana Sanayi	A	-	-	-	-	
	B	-	-	-	-	
	C	-	-	-	-	

(38)Metal Eşya,	A	4 049	266 580	415 810	149 230
Makine ve Teçhizat	B	-			
	C	4 049	266 580	415 810	149 230
(39) Diğer İmalat					
sanayi	A	-	-	-	-
	B	-	-	-	-

Kaynak: DİE.Ekonomik ve Sosyal Göstergeler Burdur, 1998 s.24

Sanayi sektörü içinde en yüksek katma değer oranı taş ve toprağa dayalı sanayide yaratılırken gıda, içki ve Tütün sanayi ile metal eşya ve makine teçhizat sanayi 2. sırada tekstil, giyim ve deri 3. sırada gelmektedir.

1.6.4. İmalat sanayi

Burdur ili, bölgesinde her ne kadar sanayice kendisinden daha gelişmiş Antalya, Denizli gibi illerle çevrilmiş ise de sanayi açısından geleceğe yönelik büyük bir potansiyel taşımaktadır. Ancak, Burdur ekonomisi genellikle tarıma dayalı olması nedeni ile sanayileşme tam olarak gerçekleştirilememiştir. Burdur'da yaşanan göçü durdurmak ve istihdam imkanlarını yaratmak için yatırım maliyeti az olan yan ve fason sanayiinin desteklenmesi gereklidir.

Burdur'un 1996 yılında 53557 milyon TL. olan GSYİH'sı içinde sanayi sektörü 32928 Milyon TL. ile % 8.8'lik bir paya sahiptir ve bu pay ile 4. sektördür.

İlde 10 kişinin üstünde işçi çalıştıran toplam 43 işletme bulunmaktadır. Bu işletmelerin 15'i gıda, içki ve tütün sanayi, 14'ü taş ve toprağa dayalı sanayi, 7'si metal eşya,makine ve teçhizat sanayi, 4'ü kereste ve ürünleri sanayi, 3'üde tekstil sanayi alanlarında faaliyet göstermektedir.

Akdeniz Bölgesi'nde imalat sanayisinde işyeri sayısının Türkiye toplamı içerisindeki oranı % 5.52 iken Burdur İlinde bu oran % 0.42'dir. Burdur İlinde imalat sanayiinde iş yeri sayısının Akdeniz Bölgesi içindeki oranı % 6.8'dir.

Akdeniz bölgesinde imalat sanayisinde istihdamın Türkiye toplamı içindeki oranı % 8.4 iken Burdur için bu Oran % 0.27'dir.⁷⁰

Tablo 49. İmalat Sanayisinde İşletme Sayısı

İmalat Sanayi	İşletme Sayısı		
	Türkiye	Akdeniz	Burdur
Toplam	10127	559	43
Devlet	393	27	5
Özel	9734	532	38

Kaynak: DİE, **Temel Ekonomik Ve Sosyal Göstergeler Burdur**, (Ankara: 1998) s.242.

Metal Eşya, Makine Teçhizat

Metal Eşya, Makine Teçhizat sanayi sektöründe 54 işletme faaliyette bulunmaktadır. Bu işletmelerden 7 tanesi Organize Sanayi Bölgesi'nde faaliyette bulunmaktadır. Metal eşya sektöründe toplam 298 işyeri bulunmakta ve il sanayisinin % 33'ünü oluşturmaktadır. Yine istihdam açısından 863 kişi ve % 26'lık paylık yere sahiptir. İmalat sanayi içerisinde makine ve metal eşya sanayi 1.sırada yer almaktadır.

Burdur İli Çavdır ilçesine bağlı bayır köyünde önceleri el işletmeciliğine yönelik olarak yapılan tabanca üretimi yerini av tüfeği imalatına bırakmıştır.⁷¹ Sadece torna tezgahı kullanılarak 2'si Burdur Merkez de olmak üzere 40 atölyede ayda 600 av tüfeği yapılmaktadır.⁷²

Gıda sanayi

Gıda sanayi, Burdur'da sanayi işletmelerinin yoğun olarak bulunduğu bir sektördür. Gıda sanayisinde 18 işletme faaliyette bulunmaktadır. Bu işletmelerin 5 tanesi Organize Sanayi Bölgesindedir. İlde gıda üretimi ağırlıklı olarak süt ve süt mamulleri ile hayvan yemi mamullerine dayalıdır.

⁷⁰ DİE, Temel Ekonomik Göstergeler Burdur , 1998 s. 248

⁷¹ Osman Kısaoğlu, Burdur'un Ekonomik Durumu, **Burdur Ticaret ve Sanayi Odası Dergisi** Yıl:1 Sayı:1 1998 s.6.

⁷² DPT. **Burdur İl Raporu** Ankara 1996 s.50.

Burdur'da süt inekçiliği yapan ifti aileleri yoğun olarak üretim kooperatifleri çatısı altında örgütlenmişlerdir. Hayvancılığın gelişmesine bağlı olarak süt ve süt ürünleri yatırımları için il büyük potansiyele sahiptir. Bu sektörde toplam 1301 kişi istihdam edilmektedir. Gıda istihdam açısından % 25 pay ile ildeki 2. sektördür.

Kereste Sanayi

Burdur ilinde Kereste ve Kereste rnleri sanayi son yıllarda gelişme sürecine girmiştir. Bu sektörde Burdur'da 6 işletme faaliyet göstermekte olup, bunlardan 4 tanesi Organize sanayi bölgesinde bulunmaktadır. Bu 4 işletmede toplam 6253 kişi istihdam edilmektedir.

Tekstil sanayi

Burdur'da bu sektörde 4 işletme faaliyet göstermekte ve bunlardan bir tanesi Organize sanayi bölgesinde yer almaktadır. Tekstil sanayisinde toplam 650 kişi çalışmaktadır.

Taş ve Toprağa dayalı sanayi

Bu sektörde 15 işletme faaliyet göstermekte olup, 2 tanesi Organize sanayi Bölgesinde 10 tanesi Bucak ilçesindedir. Burdur'da son yıllarda özellikle mermercilik büyük atılım içerisinde.

Kimya sanayi

Kimya Sanayiinde 9 işletme faaliyette olup, bunlardan 2 tanesi Organize sanayi Bölgesindedir.

1.7. Burdur İli'nin Hizmet sektörünün yapısı

Burdur'da tarımdan sonra gelen en ağırlıklı sektör hizmetler sektörüdür.⁷³

- Akdeniz Bölgesi, Batı Akdeniz Bölgesi ve Burdur İlinin Türkiye hizmetler sektöründeki işgücü değerlerine göre:

⁷³ DİE, Temel Ekonomik Göstergeler Burdur, a.g.e., s 21.

Akdeniz Bölgesi 1965 yılında % 29.4'lük işgücü büyüklüğüne sahipken 1990 yılında % 11 katılma payına sahip olmuştur.

Batı Akdeniz Bölgesi ise 1965 yılındaki % 1.9 katılım payını 1990 yılında % 3'e yükseltmiştir.

Burdur ilinin ise 1965-1990 yılları arasında sektöre katılım payı % 0.5 olarak gerçekleşmiştir.

Tablo 50. Türkiye, Akdeniz Bölgesi ve Burdur İlinin hizmetler sektöründeki İşgücü değerleri

	1965	1970	1975	1980	1985	1990
Türkiye	835 813	170 462	2049899	2719574	3236543	3885775
Akdeniz	245 986	429 297	156075	270089	330159	429297
B.Akdeniz	16 234	35369	31241	72289	87752	117050
Burdur	4 055	8405	9014	15660	19949	20989

- Batı Akdeniz Bölgesi ve Burdur İli'nin Akdeniz bölgesi Hizmetler Sektöründeki işgücü incelendiğinde :

Batı Akdeniz Bölgesi 1965 yılındaki % 6.6'lık katılım payını 1990 yılında % 27.3'e yükseltmiştir.

Burdur ilinde ise 1965'de % 1.6 olan katılım payını 1985'de % 6.0'a çıkarmış, 1990 yılında ise % 1.1'lik işgücü kaybına uğrayarak % 4.9 katılım payı gerçekleşmiştir.

Tablo 51. Batı Akdeniz Bölgesi ve Burdur İlinin, Akdeniz Bölgesi Hizmet Sektöründeki İşgücüne Katılma Payları

	1965	1970	1975	1980	1985	1990
Akdeniz	100	100	100	100	100	100
B.Akdeniz	6.6	8.2	20.0	26.8	26.6	27.3
Burdur	1.6	2.0	5.8	5.8	6.0	4.9

- Burdur ilinin Batı Akdeniz Bölgesi Hizmet Sektörüne işgücü katılım değerleri incelendiğinde :

Burdur ilinin bölge de hizmetler sektörüne katılım payında bir düşüş yaşanmıştır. 1965'de % 25 olan katılım payı 1990 yılında % 17.9 olarak gerçekleşmiştir.

Tablo52. Burdur İlinin Batı Akdeniz Bölgesi Hizmetler Sektörüne Katılım Payı

	1965	1970	1975	1980	1985	1990
B. Akdeniz	100	100	100	100	100	100
Burdur	25.0	23.8	28.9	21.7	22.7	17.9

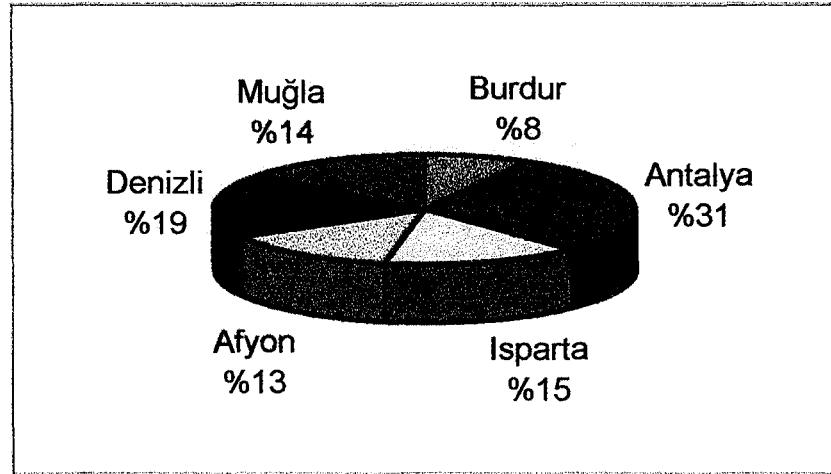
- Burdur İlinin komşu iller ile Hizmetler Sektöründeki işgücüne katılım değerleri karşılaştırıldığında:

Komşu iller arasında en yüksek işgücü katılım payı Antalya ilinde gerçekleşmiş, Burdur ili ise en son sırada yer almıştır. Burdur5 ili ise son sırada yer almaktadır.

Tablo53. Burdur ve Komşu İllerin Hizmetler Sektördeki İşgücü Değerleri

	1965	1970	1975	1980	1985	1990
Burdur	4 055	8405	9014	15660	19949	20989
Antalya	9635	18547	24248	41107	53290	77188
Isparta	6599	16822	6993	31182	34462	39862
Afyon	8879	16153	17753	25669	25589	34781
Denizli	9774	20388	24715	10309	39857	49965
Muğla	7386	10532	13077	20493	25936	36788
Türkiye	835813	1702465	2049899	2719574	3236543	3885775

Kaynak: DPT. İller ve Bölgeler İtibarıyla Çeşitli Göstergeler Ankara 1999.

Şekil 4. Burdur ve komşu illerin Türkiye Hizmetler sektöründeki işgücüne katılım payları

DPT. 1999.

1.8. Ticaret Sektörü

Burdur İli'nde ticaret gittikçe canlanmakta olan bir sektördür. Özellikle bedelli askerlik uygulamasının Burdur ilinde yapılması ticaretin gelişmesinde büyük rol oynamıştır.

İl bazında incelendiğinde, ticaret sektörünün toplam işgücüne katılım payı % 4.5'tir.⁷⁴ İlde ticari faaliyetlerin çoğu il merkezinde yoğunlaşmıştır. Ticari faaliyetlerin içinde ise perakende ticaret yoğun olarak yapılmaktadır. Küçük yerleşim alanlarında ise toptancılık önem kazanmaktadır. İlde tarımsal ürünlerin ticareti önemli bir yer tutmaktadır.

Burdur ili coğrafi konum ve ulaşım açısından kavşak bölgede olduğu için her türlü malın ticareti kolaylıkla yapılabilmektedir. Ayrıca Burdur İli hammadde açısından herhangi bir sorunla karşılaşmamakta, ticarete konu olan hammaddelerin büyük bir kısmı İl dahilinde sağlanabilmektedir.

- Akdeniz bölgesi, Batı Akdeniz bölgesi ve Burdur İli'nin Türkiye ticaret sektöründeki işgücü değerleri Aşağıdaki gibi gerçekleşmiştir.

⁷⁴ DİE, Temel Ekonomik Göstergeler Burdur, a.g.e., s 21.

Akdeniz Bölgesi ticaret sektörüne olan işgücü katılım payını sürekli olarak artırmıştır.

Batı Akdeniz bölgesi ise 1965 yılında % 1.8 olan işgücünü 1990 yılında %4.1'e yükseltmiştir.

Burdur İli 1965'de %0.4 olan katılımını daha sonra %0.3'e düşürmüştür.

Tablo 54. Akdeniz Bölgesi, Batı Akdeniz Bölgesi ve Burdur İli'nin Türkiye Ticaret Sektörü İşgücüne Katılım Payları (%)

	1965	1970	1975	1980	1985	1990
Türkiye	100	100	100	100	100	100
Akdeniz	10.1	10.2	9.1	10.6	11.4	12.8
B. Akdeniz	1.8	2.1	1.7	2.2	2.4	4.1
Burdur	0.4	0.3	0.3	0.3	0.3	0.3

- Batı Akdeniz Bölgesi ve Burdur İli'nin Akdeniz Bölgesi Ticaret Sektöründeki işgücü :

Batı Akdeniz Bölgesi 1965'de % 18.0'lık olan işgücü katılım payını 1990 yılında % 31.9'a çıkarmıştır.

Burdur İli'nin ise, Akdeniz Bölgesi içinde ticaret sektöründeki işgücüne 1965'de %3.8 olan katılım payı 1990 yılında % 2.4 olmuştur.

Tablo55. Batı Akdeniz Ve Burdur İli'nin Akdeniz Ticaret Sektöründeki İşgücüne Katılma Payları (%)

	1965	1970	1975	1980	1985	1990
Akdeniz	100	100	100	100	100	100
B.Akdeniz	18.0	20.8	18.4	20.9	21.1	31.9
Burdur	3.8	3.2	3.6	3.2	2.8	2.4

- Burdur İli'nin Batı Akdeniz Bölgesi Ticaret Sektöründeki işgücüne katılım payı incelendiğinde ise:

İlin Batı Akdeniz Ticaret sektöründeki işgücüne katılım payı sürekli olarak düşüş göstermektedir.

Tablo 56. Burdur İlinin Batı Akdeniz Bölgesi Ticaret Sektörü İşgücüne Katılım Payı (%)

	1965	1970	1975	1980	1985	1990
B. Akdeniz	100	100	100	100	100	100
Burdur	20.9	15.5	19.7	15.2	13.3	7.5

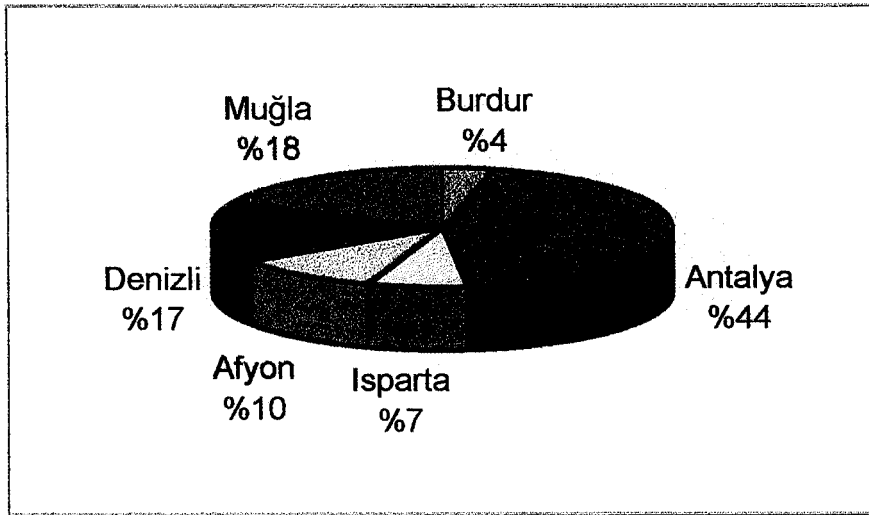
- Burdur İli ve komşu illerin Ticaret Sektöründeki işgücü değerlerinin karşılaştırılması:

Burdur'a komşu iller arasında, Türkiye Ticaret Sektörü içerisindeki işgücüne katılım payı en yüksek olan İl %3.5 oran ile Antalya'dır. Burdur ise % 0.3 katılım payı ile sonuncu sırada yer alır.

Tablo 57. Burdur İli Ve Komşu İllerin Ticaret Sektöründeki İşgücüne Katılım Değerleri

	1965	1970	1975	1980	1985	1990
Burdur	1493	2216	4641	3651	4426	5442
Antalya	4520	9000	9695	16207	24817	65405
Isparta	2620	5337	3702	7737	8353	10313
Afyon	4535	6767	7078	8196	11495	14921
Denizli	4446	8372	247	13204	18254	24661
Muğla	2851	5105	5362	8515	12249	25859
Türkiye	392074	673068	803662	1084378	1382634	185403

Kaynak:DPT. İller ve Bölgeler İtibarıyla çeşitli Göstergeler, 1999

Şekil 5. Burdur ve komşu illerin Türkiye Ticaret sektöründeki işgücüne katılma payları

DPT. 1999.

1.9. Turizm Sektörü

Burdur ili, coğrafi açıdan bir kavşak noktası olmasına rağmen turizm sektöründe yeterli bir gelişme gösterememiştir.

Antalya'nın Burdur iline komşu olması ve İlin turistik değerlerinin yeterli tanıtılmaması nedeni ile Burdur, organize turların uğrak yeri konumundadır. Bu durum Burdur turizm sektörünü olumsuz olarak etkilemektedir. Ancak yurt dışı bedelli askerlik uygulamasının Burdur ilinde yapılması son yıllarda turizm sektörüne canlılık getirmiştir.

Burdur'da turizm talebi, turizm belgeli tesislerden çok belediyeden belgeli tesislere yöneliktir.⁷⁵

Tablo58. Burdur İşletme Belgeli Konaklama Tesisleri

Tesisin adı	Oda sayısı	Yatak sayısı
Burdur oteli	30	63
Berliner Oteli	20	40
Çendik Motel	18	42
Toplam	68	145

⁷⁵ Burdur İlinin Analitik Etüdü, a.g.e., s.145.

Tablo59. Burdur Yatırım Belgeli Konaklama Tesisleri

Türü ve sınıfı	Tesis sayısı	Oda sayısı	Yatak sayısı
** Otel	1	29	60
** Otel	1	51	105
Toplam	2	80	165

Burdur, bir çok tarihi kent ve yapıya sahiptir. Burdur kenti içindeki sivil mimari örneklerin ve yıkılan antik kalıntıların restorasyonu ve bunların tanıtılması ile gelen turist sayısını arttırabilir. Ayrıca il fiziki ve doğal olan pek çok turizm potansiyeline sahiptir.

Özellikle Burdur ve Salda Gölü, su sporları bakımından oldukça uygundur. Yine orman ve yaylalar, karavan ve kamp turizmi açısından büyük potansiyele sahiptir. Doğal açıdan bir çok zenginliğe sahip olan İlin sınırları içerisinde kalan Aksu kanyonu dünyanın sayılı kanyonlarındanıdır.

1.10. Burdur ilinden yapılan İhracat ve İthalat

Burdur'da Gümrük borsası bulunamamakta ve dış ticaret çevre illerdeki Gümrük Büroları ile İstanbul, İzmir, Antalya limanları üzerinden gerçekleştirilmektedir.⁷⁶

Organize sanayi Bölgesinde üretimde bulunan firmaların % 36'sı ithalat ve ihracata yönelmiştir. Burdur'da özellikle metal eşya, makine ve teçhizat sanayi, Gıda İçki ve Tütün Sanayi, Kereste sanayi, Taş ve Toprağa Dayalı sanayi tarım ve tarım ürünleri sanayi konularında dış ticaret yapılmaktadır.

İthalat ve ihracat yapan firmaların ağırlıklı olduğu sektör Metal Eşya, Makine ve teçhizat sanayidir. Bu sektörde özellikle tarımsal amaçlı kullanılan Batöz makinesi Mısır'a ihraç edilmektedir. Bu sektörün Burdur İli ihracatındaki payı % 44.4'dür.

⁷⁶ Burdur Ticaret ve Sanayi Odası, "Burdur Ekonomik Raporu" 1998 s.8.

Gıda, içki ve tütün sanayi ise Burdur'un dış ticaretine katılım payı ise % 22.2'dir. Özellikle Burdur şeker fabrikasında üretilen şeker Türkiye şeker fabrikalarının bağlantısı ile yurt dışına ihraç edilmektedir.

Kereste ve kereste ürünleri sanayi ile taş ve toprağa dayalı sanayi ürünlerinin ihracattaki payları ise %11.1'dir.⁷⁷

Burdur'da, geleneksel el sanatlarından olan Hereke türü halı üretimi de yurt dışına satılarak döviz girdisi elde edilmektedir.

Ayrıca Burdur ilinde gül yağı fabrikasında üretilen gülyacı Fransız ortaklar kanalı ile Fransa'ya ihraç edilmektedir.

1.11. Küçük Sanayi siteleri

Burdur İlinde tamamlanmış 3 adet küçük sanayi sitesi bulunmaktadır. Bu sanayi sitelerinin toplam işyeri kapasitesi 875'dir. Ayrıca ilde küçük sanayi siteleri dışında faaliyet gösteren 30 firma bulunmaktadır. Bu firmalardan 24 tanesi Tüfek sanayi olup, Ağlasun İlçesinde yer almaktadır.

Ayrıca İlde yapımı devam eden 6 küçük sanayi sitesi bulunmaktadır. Tamamlanmış küçük sanayi siteleri şunlardır:

1. ve 2. Burdur Küçük Sanayi Sitesi: Burdur-Afyon karayolu üzerinde olup Organize sanayi bölgesinin yanında yer almaktadır. 1974 yılında faaliyete geçen Küçük sanayi sitesinin işyeri kapasitesi 33 ve ortalama işyeri büyüklüğü 60 m². dir.

1984 yılında açılan ikinci küçük sanayi sitesindeki işyeri sayısı 480 olup ortalama işyeri büyüklüğü 119 m².dir. 2. küçük sanayi sitesinde birde sosyal tesis bulunmaktadır.

Burdur küçük sanayi sitesinde genellikle oto tamirhaneleri, demir ve alüminyum doğramacılar ve güneş kolektörü imalathaneleri faaliyet göstermektedir.

⁷⁷ Burdur İlinin Analitik Etüdü a.g.e., s.154.

Bucak Küçük Sanayi Sitesi : Bucak- Burdur karayolu üzerinde bulunan Bucak Küçük sanayi sitesi 1986 yılında faaliyete geçmiş olup 362 işyeri kapasitesine mevcuttur. İşyerlerinin ortalama alan büyüklüğü ise 126 m² dir. Bunun yanı sıra sitede 36 adet oto acentası, 14 çarşı, 1 toplantı ve idari binası bulunmaktadır. Sitede genelde karoseri yapımcıları, otomotiv yan sanayi ürünleri ve plastik malzeme üreticileri faaliyet göstermektedir.

Tablo 60. Burdur İlinde faaliyette bulunan Küçük Sanayi Siteleri

Hizmete sunulan KSS	Bitiş yılı	İşyeri sayısı	Ortalama m ² .
Burdur (1. Kısım)	1974	33	60 m ²
Burdur (2.kısım)	1984	480	119 m ²
Bucak	1986	362	126 m ²
Toplam		875	

Kaynak: Burdur ilinin analitik etüdü, 1999

İlde yapımı devam eden küçük sanayi siteleri ise şunlardır:

Burdur 3. kısım küçük sanayi sitesi : 1990 yılında yapımına başlanmış olup işyeri sayısı 154 adettir.

Karamanlı Küçük sanayi sitesi : 150 işyeri kapasiteye sahip olan sitenin yapımına başlama tarihi 1993 olup 2000 yılı içinde bitirilmesi planlanmaktadır. Sitenin 84 ortağı mevcuttur.⁷⁸

Bucak Oğuz Küçük Sanayi Sitesi : 1997 yılında başlanan site 2002 yılında tamamlanması planlanmış olup, 150 işyeri kapasiteye sahiptir.

Göhlisar Küçük Sanayi Sitesi :1997 yılında yapımına başlanmıştır. 2001 yılında tamamlanması kararlaştırılmıştır. 100 adet işyeri kapasitesi bulunmaktadır.

Altınyayla Küçük Sanayi Sitesi : 50 adet işyeri kapasiteli olan sitenin başlama tarihi 1997 olup bitirme tarihi 2001'dir.

Kemer Küçük sanayi Sitesi : 1997 yılında yapımına başlanmış olup 50 işyeri kapasitesi bulunmaktadır. 2001'de tamamlanması planlanmıştır.

⁷⁸ DPT, Burdur İl Raporu, a.g.e., s.19.

Yapımı devam eden Küçük Sanayi Siteleri tamamlandığı zaman Burdur İlinde toplam 1559 adet küçük Sanayi işyeri faaliyet gösterecektir.

Tablo61. KSS İşyeri Yoğunluğuna Göre Sektörler

Sektörler	İşyeri sayısı	Toplamdaki pay (%)
Metal Eşya Sanayi	298	33
Orman Ürünleri ve Mobilya Sanayi	248	27
Dokuma, Giyim ve deri Sanayi	181	20
Gıda İçki ve tütün sanayi	117	13
Diğer	61	7
Toplam	905	100

İlde bulunan küçük sanayi sitesi işletmelerinin işyeri olarak yoğun olduğu sektörler sırasıyla şöyledir ; 298 metal eşya sanayi, 248 orman Ürünleri ve Mobilya Sanayi, 181 Dokuma ve deri Sanayi, 117 Gıda, İçki ve Tütün sanayi, 61 diğer sanayi sektörleri olmak üzere 905 işyeri bulunmaktadır. İstihdam ve katma değer yaratma açısından da Metal eşya sanayi ilk sırada yer almaktadır.

Küçük sanayi sitelerinde satış ve hizmetin büyük bir bölümü (0.64) Burdur'a kalanı ise komşu illere yapılmaktadır.

1.12. Organize Sanayi Bölgesi

Organize Sanayi Bölgeleri 10 veya daha fazla işçi çalıştıran orta büyüklükte işletmeler için amaçlanmıştır. Organize sanayi bölgelerinin işlevlerinden birisi, ekonomik gelişmenin yurt düzeyine dengeli dağılmasının sağlanmasında yardımcı olmaktır.⁷⁹ Geri bölgelerde oluşturulacak Organize Sanayi Bölgeleri ile bölgelerarası dengeli gelişme gerçekleştirilirken, büyük kentlere olan göç azaltılmış olacaktır.

Burdur Organize Sanayi Bölgesi, Burdur-Afyon karayolu üzerinde olup Burdur'a 10 km. mesafededir. 1975 yılında kurulması için karnamesi çıkarılan Burdur Organize Sanayi Bölgesi 70 hektar alana sahiptir. 1981 yılında inşaatına başlanan ve 1993 yılında bitirilen Burdur Organize Sanayi Bölgesi 7 yıldır faaliyettedir. Kredi destek oranı % 98, faiz oranı % 18 geri ödemesi (4 yıl ödemesiz +

⁷⁹ Zeynel Dinler , **Bölgesel İktisat**, (Ekin Kitapevi Yayınları, İstanbul, 1998) s.70.

yıl) toplam 13 yıldır.⁸⁰ Burdur Organize Sanayi Bölgesinde halen 25 tesis faaliyette, 22 tesis inşaat aşamasında ve 2 tesis proje aşamasında olmak üzere 49 firma vardır. Organize Sanayi Bölgesi'nin doluluk oranı % 51 olmasına rağmen tüm parseller satılmış durumdadır. Yakın gelecekte tüm firmaların üretime geçmesi hem çıktı hem de istihdam açısından son derece önemlidir.

Bölgede TSE laboratuvarı, Çıraklık Okulu, spor tesisi, oto park, yükleme-boşaltma sahası, açık-kapalı depolama sahası, idare binası, dinlenme parkı kafeterya ve idare binası bulunmaktadır. Ayrıca bölgede arıtma tesisleri yapımı yatırım programına alınmış olup, 1995 yılında ihaleye konularak çalışmalara başlanmıştır.

Burdur Organize Sanayi Bölgesi'nde üretim yapan 25 firmadan 15 tanesi (% 60'ı) 1993 yılından önce OSB faaliyete geçmeden önce kurulmuştur. Bu firmalar metal eşya, makine ve teçhizat sanayi ile toprağa dayalı sanayilerin iş kollarında üretim yapan firmalardır ve bunlar Organize Sanayi Bölgesi'nde bulunan firmaların % 44'ünü oluşturmaktadırlar.

1.13. Kamu yatırımları

Burdur ilinde 1983- 1993 yılları arasında yapılan kamu harcamaları tutarı 1994 yılı fiyatlarıyla yaklaşık 2.1 trilyon lirayı bulmaktadır. Aynı yıllar arasında kişi başına düşen kamu yatırımı harcamaları toplamı ise 8.4 milyon liradır.

Burdur ilinin 1996 yılı Yatırım programında yer alan başlıca kamu yatırımlarının toplam proje tutarı 11.3 trilyon liradır.

Burdur ili 1997 yılı kamu yatırım harcaması tutarı ise 1 768 713 milyon TL dir. Türkiye genelinde 1990-1997 Toplam kamu yatırım harcamaları sıralamasında Burdur ili 68. sırada yer almaktadır.⁸¹ Burdur İli ile çevre iller kamu yatırımları açısından karşılaştırıldığında Burdur son sırada yer almaktadır.

⁸⁰ Burdur Sanayi Ve Ticaret Odası "Burdur Ekonomik Raporu" 1998 s.8.

⁸¹ DPT. İller Ve Bölgeler İtibarıyla Çeşitli Göstergeler, Ankara 1999 S. 28.

Tablo 62. Burdur ve Çevre İllerin 1997 Kamu Yatırım Harcamaları

İller	Kamu yatırım harcamaları (Milyon)TL	Kamu yatırım Harcamaları Sıralaması
Antalya	25.619.045	12
Isparta	7.452.681	38
Afyon	4.900.920	45
Denizli	9.062.239	33
Muğla	25.518.328	7
Burdur	1.768.713	68

Kaynak: DPT. İller Ve Bölgeler İtibarıyla Çeşitli Göstergeler, Ankara 1999 s.28 .

Tablo63. 1998 yılı Burdur İli Kamu Yatırımları

Proje adı	Yer	Karakteristik	Başlama-Bitiş	1999 yatırım
Toplam				746408
Tarım sektörü toplamı				900.000
DSİ. GN. Müd.				900.000
Burdur – Bucak	Burdur	Depolama: 175 hm ³ Sulama : 1854 ha	1991-2001	350.000
Burdur -Karaçal	Burdur	Depolama : 76 hm ³ Sulama : 5006 ha	1991-2003	550.000
Ulaştırma sektörü				60.000
Emniyet gn. Müd.				60.000
Çavdır Bölge Trf. Dent. İst.	Burdur	İnşaat	1999-2000	60.000
Eğitim sektörü				135.000
Sağlık Bakanlığı				5.000
Sağlık Meslek Lisesi	Göhlisar	200 Öğrencilik	1999-2000	5.000
Milli Eğit. Bak.				130.000
Öğrenci pansiyonu	Yeşilova	200 Öğrencilik	1998-2000	40.000
Anadolu Öğr. Lisesi, Loj.	Merkez	750 Öğrencilik, 10 lo	1992-1999	60.000
Öğretmen evi	Merkez	70 yataklı	1990-2000	30.000
Sağlık Sektörü				49.000
Sağlık Bakanlığı				48.000
Sağlık Merkezi	Çavdır	25 yataklı	1996-2000	10.000
Devlet Hastanesi	Tefenni	50 yataklı	1996-2000	10.000
Devlet Hastanesi	Karamanlı	25 yataklı	1997-2000	10.000
Sağlık Müd.Hiz. Binası	Burdur	İnşaat	1996-2000	5.000
Manca Sağlık Ocağı	Harmankaya	İl Tipi	1997-2000	8.000

Doğum ve çocuk bakımevi	Merkez	75 yataklı	1999-2000	5.000
SSK. Genel Müd.				1.000
Burdur Hast.Ek Pol.İNŞ:	Merkez	Ek Pol. İnş.	1999-2001	1.000
Diğer Kamu Hiz. Sektörü				602.408
Çevre Bakanlığı				1.400
Burdur Sul. Al. Yer Planı	Burdur	Etüd-Proje	1997-1999	1.400
Köy Hiz. Gn. Müd.				79.000
Köy İçme suyu Yapımı	Burdur	3 ünite	1991-2000	79.000
Sanayi ve Tic. Bakanlığı				60.007
II. Org. Sanayi Bölgesi	Burdur	Etüd	1998-1999	1
I. Org. Sanayi Bölgesi	Merkez	Arıtma	1997- 2001	1
Org. Sanayi Bölgesi	Bucak	85 ha	1999- 2001	1
Küçük San. Sitesi (III.bölüm)	Merkez	154 İşy. Altyapı	1990- 1999	20.000
Küçük San. Sitesi	Karamanlı	150 işy. Altyapı	1993- 2000	40.000
Küçük San. Sitesi	Bucak	150 İşy. Altyapı	1997- 2002	1
Küçük San. Sitesi	Göhlisar	100 İşy. Altyapı	1997- 2001	1
Küçük San. Sitesi	Altınyayla	50 İşy. Altyapı	1997- 2001	1
Küçük San. Sitesi	Kemer	50 işy. altyapı	1997- 2001	1

Kaynak : **Burdur Analitik Etüdü**, (Ankara :Gazi Üniv. Müh-Mim Bölümü,Şehir ve Bölge Planlama Bölümü, 1999) s. 33.

Tablo63'e göre 1998 yılı kamu yatırımları toplamı içinde en yüksek payı tarım sektörü almaktadır. 2. sırada 602.408 milyon ile Kamu hizmet sektörü, 3. sırada 135.000 milyon ile Eğitim sektörü yer almaktadır.

1.14. Devlet Yardımları

Burdur ili "Devlet Yardımları Kararı" çerçevesinde "normal yöre" kapsamında yer almaktadır.

Burdur'da faaliyette bulunan Organize sanayi Bölgesi, 1995 yılından başlamak üzere 5 yıl süre ile "Sanayi Kuşağı" kapsamına alınmıştır.

1996 yılı yatırım Programında yer alan Bucak Organize Sanayi Bölgesinde teşvik belgesi kapsamında yapılacak her çeşit yatırım Sanayi Kuşağında sayılacağından yine 5 yıl süre ile özel önem taşıyan sektörlerle uygulanan devlet yardımlarından yararlanacaktır.

Buna göre Burdur'da toplam sabit yatırım tutara 12 Milyar liranın üzerinde olan yatırımlar proje bazında değerlendirilerek, bu yatırımlara "Teşvik belgesi"

düzenlenebilmektedir. Özel önem taşıyan sektörler listesi Burdur İli için şu şekilde sıralanabilir:

- Sanayi Kuşağında gerçekleştirilecek yatırımlar
- Eğitim yatırımları
- Sağlık yatırımları
- Turizm yatırımları
- Taşımacılık yatırımları
- Mevcut yatırımların modernizasyonu

1.15. Özel sektör yatırımları :

Burdur İlinde 1990- 1995 yılları arasında toplam 25 adet yatırım Teşvik belgesi verilmiştir. Bu teşviklerin yatırım tutarı 1.6 trilyon lira olup, 1.549 kişilik istihdam yaratılmıştır.

İlde en fazla teşvik Belgesi İmalat Sektörüne verilmiş olup, toplam yatırım tutarı 1.1 trilyon lira ve yaratılan istihdam 1162 kişidir.

Madencilik sektöründe ise 7 teşvik belgesi verilmiştir. Bu sektörde toplam yatırım tutarı 452 963 milyar Lira olup, yaratılan istihdam sayısı 287'dir.

Hizmetler sektöründe ise verilen Teşvik Belgesi 1'dir. Bu sektörde toplam yatırım tutarı 51 190 milyar TL dir. 1995 yılından sonra ise verilen Teşvik Yatırım belgesinde çeşitlilik artmış; dokuma ile gıda ve içki sektörlerinin yanı sıra makine imalatı, plastik, lastik ve çimento sektörlerinde teşvik belgeleri alınmıştır. Burdur ili Özel yatırım Teşvikleri açısından Bölgesinde son sırada yer almaktadır.

Tablo 64. Burdur İlinde Özel Sektör Yatırım Teşvik Belgelerinin Yıllar İtibarı İle Dağılımı (1990-1995)

Yıllar	Belge adedi	Yatırım Tutarı (milyon TL)	İstihdam (Kişi)
1990	1	8.037	54
1991	2	110.093	150
1992	1	60.057	325
1993	7	217.265	283
1994	3	81.531	135
1995	11	1.138.901	602
1996	12	1.057.190	303
1997	13	9.221.986	613
TOPLAM	50	11.895.060	2.465

Kaynak: DPT, **Burdur İl Raporu** Ank. 1996, s.94

Tablo 65. Burdur İlinde Özel sektör Yatırım Teşvik Belgelerinin Sektörel dağılımı(1990-1995)

Sektörler	Belge adedi	Toplam Yatırım (milyon TL)	İstihdam
İmalat	17	1.111.731	1.162
Madencilik	7	452.963	287
Hizmetler	1	51.190	100
Toplam	25	1.615.884	1.549

Kaynak : DPT, **Burdur İli Raporu**, 1996 s. 95.

1.16. Vergi gelirleri

Burdur Genel Bütçe Vergi Gelirleri 1997 yılı itibarıyla, cari fiyatlarla toplam 7.001 Milyon TL olup, kişi başına düşen vergi geliri 27.695 TL. dır. İlin genel bütçe vergi gelirleri 1988 yılı fiyatlarıyla toplam 11.443 Milyon TL. ve kişi başına vergi gelir

45.267 TL. dir. İl cari fiyatlarla Türkiye genel bütçe Vergi gelirleri sıralamasında 36. sırada yer almaktadır.⁸²

Tablo 66.Burdur İli Ve Komşu İllerin Genel Bütçe Vergi Gelirleri (1997)

İller	Toplam (Milyon TL)	Kişi Başına (TL)
Burdur	11.443	45.267
Antalya	119.784	79.347
Isparta	23.901	51.782
Afyon	22.880	28.686
Denizli	58.984	72.262
Muğla	52.449	81.951
Türkiye	10.044.068	159.771

Kaynak : DPT "İller ve Bölgeler İtibarıyla çeşitli göstergeler" 1999 s.41

Burdur ve komşu illerin Genel Bütçe vergi gelirleri açısından sıralaması karşılaştırıldığında: 15. sırada Muğla, 16. sırada Antalya, 19. sırada Denizli, 31. sırada Isparta, 36. sırada Burdur, 52. sırada Afyon yer almaktadır.

Burdur ilinde 1997 yılı itibarıyla 6.568 milyon gerçek, 5.753 milyon götürü olmak üzere gelir vergisi tahsilatı toplam 12.321 milyon TL'dir. Katma değer vergisi tahsilatı ise 11.617 milyon TL olup, bunun 6.082 Milyon TL'si gerçek, 5.535 milyon TL'si götürü usuldür. İldeki kurumlar vergisi tahsilatı ise 1.393 Milyon TL olarak gerçekleşmiştir.

1.17.Toplam Banka Mevduatı

Burdur ili 1997 yılı itibarıyla toplam banka mevduatı 1998 yılı fiyatlarıyla 37.508 Milyar TL'dir. Kişi başına banka mevduatı ise 148.337.179 TL'dir. Burdur ili kişi başına banka mevduatı sıralamasına göre 26. sırada yer almaktadır.

⁸² DPT. "İller ve bölgeler itibarıyla çeşitli göstergeler" Ankara 1999 s.42

Tablo 67. Burdur Ve Komşu İllerin Toplam Banka Mevduatları (Kişi Başına Düşen Mevduata Göre Sıralama)

İller	Toplam (Milyar TL)	Kişi Başına (TL)
Burdur	37.508	148.377.179
Antalya	344.892	228.463.227
Isparta	73.565	159.380.460
Afyon	90.744	113.772.823
Denizli	175.926	215.529.205
Muğla	169.264	264.469.685
Türkiye	18.809.874	299.207.858

Kaynak:DPT. "İller ve bölgeler itibarıyla çeşitli göstergeler" Ankara 1999 s.57.

Yukarıdaki tabloya göre Burdur'a komşu illerde kişi başına düşen toplam banka mevduatı sıralamasına göre ilk sırada Muğla, ikinci sırada Antalya, üçüncü sırada Denizli, dördüncü sırada Isparta, beşinci sırada Burdur ve altıncı sırada Afyon ili yer almaktadır.⁸³

1.18. Toplam Banka Kredileri

Türkiye genelinde 1997 yılı cari fiyatlarıyla toplam banka kredileri 7.847.769. Milyar TL dir. Yine Türkiye'de kişi başına düşen banka kredisi ise 124.834.126 TL dir. Burdur ili ise 1997 yılı cari fiyatları ile toplam 8. 668 Milyar TL ve kişi başına 34.289.195 TL. banka kredisi kullanmıştır.

Burdur ili ve komşu illerin kişi başına düşen banka kredileri karşılaştırıldığında; İlk sırada Denizli, ikinci sırada Antalya, üçüncü sırada Muğla, dördüncü sırada Afyon, beşinci sırada Burdur ve son sırada Isparta yer almaktadır.

⁸³ DPT. "İller Ve Bölgeler İtibarıyla Çeşitli Göstergeler" Ankara 1999 s.42

Tablo 68. Toplam banka kredileri (kişi başına banka kredilerine göre sıralama)

İller	Toplam (Milyar TL)	Kişi Başına (TL)
Burdur	37.508	148.377.179
Antalya	344.892	228.463.227
Isparta	73.565	159.380.460
Afyon	90.744	113.772.823
Denizli	175.926	215.529.205
Muğla	169.264	264.469.685
Türkiye	18.809.874	299.207.858

Kaynak: İller ve bölgeler itibarıyla çeşitli göstergeler DPT. Ankara 1999 s.57

Toplam banka kredilerinin sektörel dağılımını incelediğimizde en fazla banka kredisi kullanan sektörün tarım sektörü olduğu gözlenmektedir.

Tablo 69. Toplam banka kredilerinin sektörel dağılımı, 1998

(Maliye TL)	Türkiye	Akdeniz	Burdur
Toplam	14 122 355	808 704	12 603
İhtisas kredileri	2 044 776	211 124	9 335
Tarım	1 170 731	130 775	5 846
Gayrimenkul	311 220	10 373	47
Mesleki	211 324	26 754	2 208
Denizcilik	21 491	-	-
Turizm	25 789	15 639	-
Diğer	304 221	27 583	1 234
İhtisas dışı krediler(*)	12 077 579	597 580	3 268
Altın Depo Hesapları	45 769	801	-

Kaynak: Türkiye Bankalar Birliği.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

BURDUR İLİNİN SWOT (FÜTZ) ANALİZİ

1. Swot analizi

Ülkemizde farklı illerin birer gelişme noktası olarak farklı bölgelerde ortaya çıkması son yıllarda “az gelişmiş bölgelerden az gelişmiş yörelere” şeklinde bir değişmeyi ortaya çıkarmıştır.⁸⁴

Geri kalmış yöre; Ülkenin kişi başına gelir ortalamasının gerisine düşen, yıllık yatırım düzeyiyle ülke ortalamasına ulaşmayan, ülkenin geneline strüktür kemeriyle kenetlenmeyen özellikleriyle uyum sorunları yaratan, bölge içinde nüfusunsu genellikle ana kentte yoğunlaşmasıyla tanımlanır.⁸⁵

Bölgesel iktisat, bölgelerin planlanması ve geliştirilmesi ve de bölgesel farklılıkların giderilmesini de amaçlamaktadır. Bu disiplin iktisadi sistemlerin alansal karakteri ile ilgilenir. Bu anlamda, bölge üzerinde iktisadi faaliyetlerin dağılımını sağlayan faktörlerin belirlenmesi, bu dağılımdaki değişimin bireyler üzerindeki sonuçların tanımlanması bölgesel iktisadın konusudur.

Ayrıca bölge planlamasını ve kalkınmasını hedefleyen bölgesel iktisat disiplini, bir bölgenin hem bugünkü durumunu hem de geleceği analiz etmemizde oldukça önemlidir.

⁸⁴ Mustafa Erkal, *Bölge Açısından Az Gelişmişlik* (İstanbul:Boğaziçi Yayınları 1982) s. 74.

⁸⁵ Kenan Mortan, *Tatbiki İktisat*, (İkinci basım İstanbul: Der yayınevi, 1994) s.191

Bu yönteme göre organizasyonun karşı karşıya kaldığı temel meseleler fırsatların, tehlikelerin, güçlü ve zayıf noktaların dikkatli bir analizi ile birbirinden ayrılabilir.

Günümüzde ülkeler ekonomik büyümelerini hızlı ve dinamik bir sürece kavuşturmak için planlamaya başvurmaktadır. Bir ülkede, ekonomik gelişmenin o ülkenin bölgeleri arasında dengeli dağılımını sağlayacak politikanın izlenmesi için planlama bölgeleri ayırımına gidilir.⁸⁶

Bunlar, çeşitli yörelerin sosyo-ekonomik gelişmişlik düzeyini saptamaya yönelik olan homojen bölge, yöreler arasındaki ilişkilerin yoğunluğunun göz önüne alınmasıyla yöreler arasındaki hiyerarşiyi saptamaya yönelik polarize bölge ve bölgesel gelişme planlarının uygulandığı alan olan plan bölgedir.⁸⁷

Bölgeler arası gelişmişlik farklarını azaltıcı bir politika izleyebilmek için öncelikle ulusal kalkınma planının bölgeselleşebilmesi, gelişmenin bölgeler düzeyinde hedeflenip izlenebilmesi için plan bölgelerin saptanması gerekmektedir. Bunun için çeşitli yörelerin gelişmişlik düzeyini veren istatistik çalışmalar sonucu homojen bölgeler saptanarak, bölgeler arası gelişmişlik farklarının şiddeti ortaya konulmalıdır.

Swot Analizi organizasyonları analiz etmek için kullanılan bir enstürümandır. Organizasyonel performansı etkileyen faktörleri anlamaya çalışır.⁸⁸ Çevre şartları ve sürekli meydana gelen değişiklikler sebebiyle işletme veya bir yöre ya bir fırsatla (F) yada bir tehditle (T) karşı karşıya kalmaktadır. Buna karşılık her işletme veya yörenin sahip olduğu kaynak ve kabiliyete bağlı olarak üstünlük (Ü) ve zayıf yönleri (Z) bulunmaktadır.⁸⁹ İşte Swot Analiz yöntemi organizasyonun içsel güçlü ve zayıf noktaları ile dış çevreden doğan fırsat ve tehlikelerin dengelenmesine yöneliktir.

Fırsat; ekonomik açıdan elverişli zaman ve diğer şartların oluşması, üstünlük; çevreden gelen fırsatlar ve kaynak ve kapasitenin yeterli olması durumu, tehdit;

⁸⁶ Dinler, a.g.e., s.86.

⁸⁷ Dinler, a.g.e. , s.103.

⁸⁸ A.Murat Dulupcu, *Stratejik Planlama* , (Isparta: S.D.Ü.1999) s.33.

⁸⁹ Ömer Dinçer, *Stratejik Yönetim ve İşletme Politikası* (3.basım İstanbul, 1998) s.204.

işletmenin amaçlarını gerçekleştirmesini zorlaştıran veya imkansız hale getiren durum; zayıflık ise; rakiplere göre daha az verimli veya etkili olduğu durum olarak değerlendirilir.

Swot analizinin bölgesel düzeydeki uygulanması için bölgesel iktisat disiplini kullanmak gerekir. Bunun nedeni, bu disiplinin yerinde durumu saptaması ve geleceğe ilişkin belirlemelere fırsat tanımasıdır.

Kısaca Swot Analizi ile “**biz neyiz , ne olmak istiyoruz ve nasıl olacağız ?**” sorularının cevabı verilebilir. Her yörenin yerel özelliklerini dikkate alan, bu özellikler çerçevesinde hedefler saptayan ve yeni stratejiler üretme imkanı sağlayan swot analizi geleceğin planlanmasında önemlidir.⁹⁰

Bölgesel iktisada göre yapılan Swot analizi, bir durum saptaması niteliğindedir.

Stratejik planlamanın ilk aşamasında “**biz neyiz**” sorusuna bölgesel iktisada dayanılarak yanıt aranmıştır. Bu çalışmamızın birinci adımını oluşturmaktadır. Ancak bölgesel iktisat teorik yapısı nedeni ile esneklik taşımamaktadır. Dolayısıyla stratejik planlamanın katılımcılığı öngörmesi nedeni ile Swot analizinin ikinci adımında uygulamalı yani katılımcı olarak gerçekleştirmeye çalıştık. Ayrıca bölgesel iktisat disiplini “ne olmak istiyoruz” sorusuna alınan yanıt veri kabul edilir. Bu nedenle stratejik planlama katılımcılığı öngördüğü için Swot analizinin ikinci adımında “ne olmak istiyoruz” sorusunun yanıtı araştırılmıştır.

Swot analizimizin ilk adımın da Burdur ilinin sosyo- ekonomik veri değerleri incelenmiştir. İkinci adımın ilk aşamasında ildeki öncü kişiler ile görüşmeler yapılmış, ikinci aşamasında ise ildeki işletmeler ile durum ve hedef saptanması araştırılmıştır.

1.1. Bölgesel iktisada dayalı SWOT analizi (I.Adım)

1.2. İlin rekabet yapısına etkide bulunan faktörler

Burdur ilinde rekabet gücü faktörlerinin sektörel yapısı incelendiğinde aşağıdaki sektörler ön plana çıkmaktadır.

⁹⁰Dulupcu, a.g.e., s.33.

1.	Tarım ürünleri	9.	Tekstil makineleri
2.	Besicilik	10.	Deri İşleme
3.	Süt ve Yan Ürünleri	11.	Tekstil
4.	Yem Sanayi	12.	Plastik
5.	Mermer Sanayi	13.	Av Silahları sanayi
6.	Ahşap Doğrama	14.	Su Ürünleri
7.	Un ve mamülleri	15.	Gıda sanayi
8.	Tarım Makineleri		

İlinin yapısı karşılaştırıldığında öncelikli sektörler: tarıma ve tarımsal potansiyele bağlı sektörler, hayvancılık ve ürünleri, makine sanayi, av silahları şeklindedir.

İldeki rekabet gücü faktörlerinin sektörlerin yapısı ile karşılaştırıldığında gelecek vaat eden sektörler: mermercilik, tekstil, dericilik, ahşap-doğrama, plastik sanayileridir.

İldeki rekabetçi sektörler ve bunların üstünlükleri aşağıdaki gibidir.

(1=çok, 2=orta, 3=az ; üstünlük dereceleri)

Rekabetçi Sektörler	Yerel altyapı	Doğal çevre ve iklim	Ulaşım İmkanları	Girdi sağlama	Nitelikli işgücü sağlama	Pazarlama imkanları
Gıda sanayi	1	1	1	1	1	1
Tarım ürünleri	1	1	1	1	1	1
Besicilik	1	1	1	1	1	1
Süt ve ürünleri	1	1	1	1	1	1
Yem Sanayi	1	1	1	1	1	1
Un ve mamulleri	1	1	1	1	2	1
Gıda sanayi	1	1	1	1	1	1
Su Ürünleri	1	1	1	2	2	2
Tekstil makineleri	1	1	1	3	3	3
Deri İşleme	1	1	1	1	3	2
Tekstil	1	1	1	1	1	1
Tarım Makineleri	1	1	1	1	1	1
Mermer Sanayi	1	1	1	1	1	1
Ahşap Doğrama	1	1	1	1	1	2
Av Silahları sanayi	1	1	1	1	1	1
Plastik	1	1	1	1	1	2

Burdur İlinde rekabet gücü sağlayan diğer faktörler şu şekilde sıralanabilir:

Alt Sektör girdileri bulunabilirliği

<u>Kriterler</u>	<u>Mevcut Durum</u>
Ucuz işgücü	Yeterli
Enerji bulunabilirliği	Yeterli
Organize sanayi bölgeleri	Yeterli
Hammadde bulunabilirliği	Yeterli
Ulaşım altyapısı	Yeterli

İletişim altyapısı yeterliliği	Yeterli
Tarımsal üreti	Yeterli

Alt sektör yeterlilik düzeyi

<u>Kriter</u>	<u>Mevcut Durum</u>
Mal dağıtım ağı	Yeterli
Şirketlerin üretim Ölçeği	Kısmen yeterli
Ara girdi sağlama yeterliliği	Yeterli
Servis ve bakım sağlama	Yeterli
Sektördeki İşletme sayısı	Kısmen yeterli
Alıcı talep yeterliliği	Yeterli

Alt Sektör gelişmişlik Düzeyi

<u>Kriter</u>	<u>Mevcut Durum</u>
Teknolojik Bilgiye ulaşma	Kısmen yeterli
Finansman mekanizmaların varlığı	Yeterli
Ürün çeşitlendirme kapasitesi	Yetersiz
Yönetme becerisi	Kısmen yeterli
Sektörel krizlere uyum kapasitesi	Yetersiz
Kalite ve standartlara uygunluk	Kısmen yeterli

1.3. Burdur İlinin Güçlü ve Zayıf yönleri ile Fırsat ve Tehditlerin belirlenmesi :

1.3.1. Burdur İlinin güçlü yönleri

- Burdur İli'nin ekonomisi tarıma dayalıdır. Bu tarımsal üretim bölge ve yurt dışına pazarlanabilir.
- Burdur ilinde tarım ve hayvancılığın gelişmesi İlin gıda açısından kendi kendisine yeterli olmasını sağlamaktadır.
- Burdur ilinin altyapı ve ulaşım avantajı bulunmaktadır. Bu, ilde yatırımların yapılmasına olanak sağlamaktadır. Dolayısıyla İle yapılacak

yatırımlar katma değer yaratılmasına ve iktisadi büyümenin hızlanmasına olumlu katkıda bulunur.

- İlde bulunan organize sanayi bölgesi her türlü yatırımı karşılayacak kapasiteye sahiptir.
- Burdur İli'nde fakülte ve yüksek okulların açılmış olması ve özellikle İldeki kısa dönemli askerler ticari hayatın canlanmasında büyük rol oynamaktadır.
- Burdur İli'nin, büyük turizm merkezlerine yakın olması ve kavşak noktada bulunması ilin cazibesini artırabilir. Bu bağlamda turizm sektörüne dayalı sanayi geliştirilebilir.
- Büyük kent olan Antalya İlinin Burdur'a yakın olması bölge içinde pazarlama üstünlüğü sağlamaktadır.
- İlde büyük mermer ve ponza maden yatakları bulunması maden sektörünün gelişimine büyük katkıda bulunabilir.
- Burdur il sınırları içinde pek çok tarihi ve doğal zenginlik bulunmaktadır. Bunların tanıtımı turizm sektörünün canlanmasını sağlayabilir.
- Burdur'da gecekondulaşmanın çok az olarak görülmesi kentleşme yönünden olumludur.

1.3.2. Burdur ilinin zayıf yönleri

- Burdur İlindeki sermaye birikiminin il dışına kayması, Burdur ilinin ekonomik açıdan büyümesini olumsuz olarak etkilemektedir. İlde yaratılan katma değer İl dışında kullanılmaktadır.
- Burdur sürekli göç veren bir ildir. Bu durum ekonomiyi canlandırarak olan talebin azalmasına neden olmaktadır.

- Burdur'un komşu illerinde ve özellikle Isparta ilindeki iktisadi büyüme sosyo-psikolojik sorun yaratmaktadır.
- İldeki öz kaynakların yetersiz olması Burdur'da yapılacak yatırımların finansmanını zorlaştırmaktadır.
- Burdur ilinde çok ortaklı işletmeler çok azdır. Bu da girişimlerin az olduğunun göstergesidir.
- İşsizlik, iktisadi ve sosyal boyutta sorun yaratmaktadır. Ayrıca işletmeler eğitilmiş insan gücü ve profesyonel yöneticileri ile çekememektedir.
- Burdur iline yapılan kamu yatırımlarının az olması ilin ekonomisini olumsuz etkilemektedir.
- Burdur ilinde sağlanan kredi miktarı düşüktür. Bu da küçük ve orta işletmelerin gelişmesini olumsuz olarak etkiler.
- Çalışmamızdaki en önemli sorun il hakkında sağlıklı verilerin elde edilme güçlüğüdür.
- İlde kalite bilincinin gelişmemiş olması ve yeniliklere direnç göstermesi önemli bir zayıflıktır.

1.3.3. Fırsatlar

- Burdur İlinde tarıma dayalı sanayiinin gelişmesi İlin en önemli fırsatları arasında yer almaktadır. Bu konuda olumlu gelişmeler sağlanmıştır.
- İlde Organize sanayi bölgesinin tamamlanması ölçek ekonomilerinin ve özellikle Antalya pazarı yönelimli girişimcilerin dikkatini çekebilir.
- Burdur ilinde firmalar kapasitelerinin altında üretim yapmaktadırlar. Bu, firmaları gelecekte olası talep artışına cevap vermesini sağlayacaktır.
- İlde üretilen tarımsal ürün çeşitliliği gelecekte arttırılabilir.

- Burdur ili demiryolunda en uç noktada bulunmaktadır. Gelecekte yapılacağı öngörülen Antalya'nın demiryolu ağına bağlanması Burdur İli'ni sosyo-ekonomik açıdan olumlu etkileyecektir.
- Burdur ilinde hayvancılığın gelişmiş olması deri sektöründe yapılacak yatırımları cazip hale getirecektir.
- Burdur ili pek çok tarihi ve doğal zenginliğe sahiptir. Ancak, turizm faaliyeti açısından bu güne kadar girişimcilik olmamıştır. Girişimcilerin bilinçlendirilerek yayla, dağ, mağara ve göl turizm sektörü yaratılabilir.
- Burdur ilinde kurulacak bir Üniversite ilin sosyo-ekonomik açıdan gelişmesini sağlayacaktır.

1.3.4. Tehlikeler

- Burdur ilinin 1. derecede deprem bölgesinde bulunması yatırımları olumsuz etkilemektedir.
- Kırsal kesimde yüksek doğurganlık işgücü arzı ile birlikte gizli işsizliğin artmasına yol açarak nüfusun kırdan kente göç etmesine neden olmaktadır.
- Burdur ilinde şirketler genellikle aile şirketleri şeklinde örgütlenmişlerdir. Bu pazarlama konusunda profesyonel davranmayı engellediği için ildeki şirketlerin büyümesini de engellemektedir.
- Burdur ilinde üretimde girdi teknolojisi ve ürün işleme sürecinde yeni teknoloji kullanım oranı düşüktür. Eski teknoloji kullanımı rekabet baskısı olmadığı sürece devam edecektir.
- Burdur ili çevresindeki illerin hinterlandı olması ekonominin o illere kaymasına neden olabilir.
- İldeki nüfusun azalması ekonomiyi daraltan bir tehlikedir.

- Burdur ilinin rekabet gücünün düşük olması, İl için bir dezavantaj teşkil etmektedir.

Üstün yönleri		Zayıf yönleri	
Ulaştırma alt yapısı	2	Kamu bütçesi ödeneği	2
Doğal çevre ve iklim koşulları	1	Risk sermayesi	3
Ulaşım imkanları	1	Yerel kuruluşlarının işbirliği	3
Haberleşme alt yapısı	1	Kaynakların etkin kullanımı	2
Bölgesel gelişme isteği	2	Organize sanayi bölgesi çalışmaları	2
Eğitim olanakları	1	Reklamcılık faaliyetleri	3
Kültürel ve sosyal imkanlar	2	Bürokrasi	2
Nitelikli İşgücü varlığı	2	Bölgesel teşvikler	3
Girdi sağlama	1	Çevre kirliliği	2
Pazar imkanları	1	Ekonomik büyüme	3
Organize sanayi alan varlığı	1	Sermaye varlığı	3
Makine servis düzeyi	1		
Kredi maliyeti	1		
Ekonomik büyüme oranı	2		
Sağlık imkanları	1		
Ücret düzeyi	1		

(1=çok, 2=orta, 3=az)

1.4. Katılımcı SWOT analizi (İkinci Adım)

1.4.1. Bölge Kamu ve Özel Sektör İşletmeleriyle Anket Çalışması

Swot analizimizin ikinci adımının ikinci aşamasında, Burdur İlinin kamu ve özel sektör imalat sanayi işletmeleri üst yönetimi ile yapılan anket çalışması yer almaktadır. Bundaki amaç, ilin ve işletmelerin şu anki ve gelecek yönelimli analizini yapmaktır. Yine bu anket ile işletmelerin uzun dönemli hedefleri belirlenmeye çalışılmıştır.

Bu aşamada Burdur'daki İmalat sanayi işletmelerinin mevcut durum ve geleceğe ait yapısını analiz etmek ve işletme yöneticilerinin stratejik hedeflerini saptayabilmek için işletme yöneticilerine kişisel bilgiler, sanayi yapısı, makro ekonomik politikalara duyarlılık ve Burdur ekonomisi ile ilgili sorular yöneltilerek sonuçlar değerlendirilecektir.

Anketimizde yer alan ve tesadüfi olarak seçilen işletmeler şunlardır:

-Burdur Şeker Fabrikası (Kamu)	Gıda Sanayi
- Özmersan A.Ş Sanayi	Mermer
-Ekinciler Mermer A.Ş Sanayi	Mermer
-Babacanlar Mermer A.Ş Sanayi	Mermer
-Ertuğrul Makine İmalat LTD. Sanayi	Makine İmalat
-Ormak tarım Makine A.Ş. Sanayi	Makine İmalat
-Küçükkaya Kaplamacılık İhr. Ve Tic. Ltd.	Ahşap sanayi
-Pak-Süt A.Ş	Gıda sanayi
-Okşar Yatak Sanayi Ltd. Sanayi	Mobilya
-Junior Jeanswear A.Ş	Tekstil Sanayi

1. Kişisel Bilgiler

- Ankete katılan işletme yöneticilerine kendilerini tanımlamaları istenmiştir. Elde ettiğimiz sonuçlar aşağıdadır.

Değişken=Xi = Yönetici niteliği	Yoğunluk	%
Şirket sahibi / kurucu	7	70
Şirket sahibi / 2. Kuşak	1	10
Şirket sahibi / 3. Kuşak	-	
Şirket sahibi ile akrabalık ilişkisi olmayan profesyonel yönetici	2	20
Toplam	10	100

Anketimize katılan yöneticilerin % 70'i şirket kurucuları, % 20'si profesyonel yöneticilerdir. Bu durumda il işletmelerinde profesyonel yöneticilerin etkinliğinin oldukça düşük olduğu gözlenmektedir.

- Bu soruda ankete yanıt verenlerin görevleri belirlenmeye çalışılmıştır.

Değişken=Xi = Yönetici niteliği	Yoğunluk	%
Yönetim kurulu başkanı	2	20
Fabrika müdürü	4	40
Yönetim kurulu üyesi	2	20
Departman yöneticisi	2	20
Toplam	10	100

Bu soruda yapılan anket çalışmasına, % 40 yoğunlukta fabrika müdürü görevinde katılanlar katılmıştır.

2-Şirket İle İlgili Bilgiler

Bu bölümdeki sorular ile ankete katılan işletmeler tanınmaya çalışılmıştır.

-İlk olarak işletmenin ortaklık yapısı sorulmuştur. Alınan sonuçlar aşağıdaki gibidir.

Değişken=Xi = Ortaklık yapısı	Yoğunluk	%
Aile şirketi	9	90
Kamu kuruluşu	1	10
Çok uluslu şirket	-	-
Halka açık şirket	-	-
Toplam	10	100

Buna göre ilde bulunan şirketlerin % 90'nının aile işletmesi olarak örgütlendiği gözlenmiştir. İlde iktisadi gelişmenin sağlanabilmesi için parça halindeki sermayenin bütün hale getirilerek, çok ortaklı ve halka açık işletmelerin kurulması gereklidir. Ayrıca bu durum il işletmelerinde profesyonel yöneticilerin etkinliğini azaltmaktadır.

-Ankete katılan işletmelerde ortalama kaç kişinin çalıştığı tespit edilmiştir.

Değişken=Xi = İstihdam edilen işçi sayısı	Yoğunluk	%
1-20	4	40
21-50	2	20
50'den fazla	4	40
Toplam	10	100

Bu sonuca göre işletmelerin % 40'ı 50'den fazla elemanı istihdam etmektedir. Bu anlamda anketimize tesadüfi olarak seçtiğimiz işletmelerin çoğunluğu orta ölçekli işletmelerdir.

-Bu sorumuz ankete katılan işletmelerin hangi sektörlerde faaliyet gösterdiğini belirlemek amacıyla sorulmuştur.

Değişken=Xi = Sektörler	Yoğunluk	%
Makine	2	20
Gıda	2	20
Tekstil	1	10
Mermer	3	30
Kereste	1	10
Mobilya	1	10
Diğer	-	-
Toplam	10	100

Mermer ve makine sanayisinin yoğunlukta bulunduğu sektörlerin belirlenmesi tesadüfi olarak seçtiğimiz işletmelerin il durumunu yansıttığının bir göstergesidir. Çünkü ilde mermer sanayisi ve makine sanayisi her geçen gün canlanmaktadır. Ayrıca il gıda sanayisi açısından büyük potansiyele sahiptir.

-Sorumuz şu şekilde düzenlenmiştir: "Önümüzdeki 5 yıl içinde şirketinizin ana hedefleri nelerdir?(Aşağıdakilerden 5 tanesini seçiniz ve en önemliden başlayarak sıralayınız. 1= en önemli) Bu sorumuzun yanıtları ve önem dereceleri aşağıdaki gibidir.

HEDEFLER	Yoğunluk ve önem dereceleri				
	1	2	3	4	5
Pazar payını artırmak	2	-	1	1	-
Maliyetleri düşürmek	2	1	1	1	3
İhracatı artırmak	2	4	-	1	-
Kaliteyi geliştirmek	2	3	1	3	1
Uluslar arası pazarlara girmek	-	1	-	-	1
Yeni ürün geliştirmek	-	1	1	2	3
Yeni teknoloji transfer etmek	1	-	2	1	2
Karlılığı artırmak	3	-	3	1	-

Buna göre her sütundaki en çok öneme sahip hedef şudur.

- 1.derecenin modu 3'tür ve değişkenleri karlılığı artırmaktır.
- 2.derecenin modu 4'dür ve değişken ihracatı artırmaktır.
3. derecenin modu 3'tür ve değişken karlılığı artırmaktır.
4. derecenin modu 3'tür ve kaliteyi geliştirmektir.
- 5.derecenin modu 3'tür ve değişkeni maliyetleri düşürmek ve yeni ürün geliştirmektir.

Birinci derecede öncelikli hedefin karlılığı artırmak olması işletmelerin kar yönelimli olduğunu ortaya koymaktadır. İkinci derece de yer alan ihracatın artırılması ilde bu yönde bir potansiyelin olduğunu göstermektedir. Üçüncü derecede karlılığın artması işletmelerin yine işletmelerin rekabet ve gelecek yönelimli konuları gözardı ettiklerini gösterir.

-“Şirketiniz için aşağıdaki ölçülerden hangisi önemlidir? (Önem derecesine göre 5 tanesini işaretleyiniz. 1= en önemli) sorusunun yanıtı şu şekildedir.

ÖNEMLİ ÖLÇÜLER	Yoğunluk ve önem dereceleri				
	1	2	3	4	5
Yeni teknoloji edinmek	5	1	1	2	
Düşük maliyetli üretim imkanları sağlamak	2	3	1	1	3
Yeni pazarlara girmek	1	2	5	1	1
Mevcut pazarlarda etkinliği artırmak		2	2	3	3
Ürün çeşidini artırmak	1	2	1	2	4

Verilen yanıtların modları ve değişkenleri aşağıdaki gibidir.

- 1.derecenin modu 5'tir ve değişkeni yeni teknoloji edinmektir.
- 2.derecenin modu 3'tür ve değişkeni düşük ücretli üretim imkanlarını sağlamaktır.
- 3.derecenin modu 5'tir ve değişkeni yeni pazarlara girmektir.
- 4.derecenin modu 3'tür ve değişkeni mevcut pazarlarda etkinliği artırmaktır.
- 5.derecenin modu 4'tür ve değişkeni ürün çeşidini artırmaktır.

Birinci derecede en önemli konu yeni teknoloji edinmektir. İkinci derecede ise düşük ücretli üretim imkanının sağlanması olması hedefler arasında çelişki yaratmaktadır. Buna göre il işletmeleri uygulamada geleneksel kar anlayışını sürdürmekle birlikte yeni teknoloji edinme konusunda yeniliklere açıktır.

3. Makro iktisadi politikalara duyarlılık

Bu gruptaki sorular ile işletmelerin devletten beklentileri araştırılmıştır.

- Bu gruptaki ilk soru sanayide korumacılığın gerekli olup olmadığı araştırılmıştır. Sonuçlar şöyledir:

Değişken=Xi =Korumacılığın gerekliliği	Yoğunluk	%
Gereksizdir	5	50
Gereklidir	5	50
Toplam	10	100

Buna göre işletmeler yarı yarıya sanayide korumacılığın gerekli olup olmadığını kabul etmişlerdir.

- "Hükümetler aşağıdakilerden hangisine öncelik vermelidir? (Lütfen en önemli 3 tanesini işaretleyiniz.)" sorusunun yanıtları aşağıdaki gibidir.

HÜKÜMETİN ÖNCELİKLİ KONUSU	Yoğunluk ve önem dereceleri		
	1	2	3
İktisadi planlar	2	2	2
Mali politikalar	1	3	4
Para politikası	3	1	2
Fiyat denetimleri	-	1	-
Ücretler	-	1	-
İhracat	3	2	2
İthalat	-	-	-

Aldığımız yanıtlara göre hükümetlerin en çok para politikası, maliye politikası ve ihracat konularının öncelikli konusu olması beklenmektedir.

-“Gelecek 5 yıl içinde şirketinizin rekabet gücünü artırabilmesi için hangisine ihtiyaç duyduğunuzu belirtiniz.” Sorusu şu şekilde yanıtlanmıştır.

REKABET GÜCÜ FAKTÖRLERİ	Yoğunluk ve önem derecesi		
	En fazla	Çok az	Önemsiz
Yeni teknolojilere daha fazla ulaşabilme	5	1	-
İşgücü maliyetinin düşürülmesi	2	1	-
İmalat teknolojisinde otomasyonun artırılması	-	1	2
Bürokratik işlemlerin kolaylaştırılması	-	1	2
Hükümetin ihracatı desteklemesi	2	1	
Kalifiye işgücü	-	1	1
Rekabet gücü olan malların ithalatının devletçe engellenmesi	-	-	4
Yurtiçi rekabetin artması	-	3	1
Verimliliğin artması için hükümet teşvikleri	1	1	-

Yukarıdaki sonuçlara göre işletmeler, rekabet gücünün artırılabilmesi için en önemli faktör olarak yeni teknolojilere ulaşmayı öngörmüşlerdir. Çok az derecesinin modu ise yurt içi rekabetin artması değişkenidir. Önemsiz derecesinin modu ise rekabet gücü olan mallarının ithalatının devletçe engellenmesidir.

4- Burdur ili Ekonomisi

Bu grupta yer alan sorularımız hangi sektörün üstün olduğu ve SWOT kısaltmasını oluşturan anahtar kelimeleri sorulmuştur.

- Burdur İlinin potansiyel avantaj itibarıyla en elverişli sektör hangisidir?

Değişken=Xi = POTANSİYEL AVANTAJLI SEKTÖR	Yoğunluk	%
Gıda	5	50
Makine İmalatı	1	10
Tekstil	1	10
Kereste sanayi	-	-
Mermercilik	3	30
Diğer	-	-
Toplam	10	100

İlde potansiyel olarak en avantajlı sektörler sırasıyla gıda, mermercilik, makine imalatı ve tekstil sanayileridir.

- Burdur ilinin sosyo-ekonomik açıdan **şu anda** avantajlı olduğu 3 temel faktörü sıralayınız.

İLİN ŞU ANKI AVANTAJLARI	Yoğunluk ve dereceleri		
	1	2	3
Ucuz işgücü	6	2	-
Organize sanayi bölgesi	-	2	-
Ulaştırma	2	1	4
İklim koşulları	1		2
Hammadde bulunabilirliği	-	3	1
Yatırım teşvikleri	-	-	-
Pazarlama imkanları	-	-	3
Risk sermayesi	-	-	-
Teknoloji	-	-	-

Anketimize katılan işletmelerden birisi bu sorumuzu yanıtlamamış, birisi ise sadece 1 seçenek sunmuştur. Buna göre :

1. derecede 6 modu ile ucuz işgücü yer almaktadır. Birinci derecede ikinci sırada ise ulaştırma ve üçüncü sırada iklim koşulları bulunmaktadır.

2. derecede ise 3 modu ile hammadde bulunabilirliği ilk sırada yer almaktadır.

3. derecede 4 modu ile iklim koşulları İlin avantajları arasında gözükmemektedir.

- Burdur ilinin **gelecekte** avantajlı olacağı 3 temel faktörü önem derecelerine göre sıralayınız.

İLİN GELECEKTEKİ AVANTAJLARI	Yoğunluk ve dereceleri		
	1	2	3
Sanayi bölgesi çalışmaları	1	1	4
Öz sermaye yeterliliği	1	1	-
Teknoloji	-	-	1
Altyapı	1	1	1
Ulaşım	4	1	1
Girişimcilik	2	2	1
Hammadde bulunabilirliği	1	3	2

1. derecenin modu 4'tür ve ilin gelecekte ulaşım üstünlüğüne sahip olacağı düşünülmektedir.

2.derecenin modu 3 ve değişkeni hammadde bulunabilirliğidir.

3.derecenin modu 4 ve değişkeni sanayi bölgesi çalışmalarıdır.

- Burdur ilinin **şu anda** dezavantajlı olduğu 3 temel faktörü sıralayınız?

İLİN ŞU ANDAKİ DEZAVANTAJLARI	Yoğunluk ve dereceleri		
	1	2	3
Siyasi yapılaşma	6	1	1
Girişimcilik	1	3	1
Yeni teknolojiye ulaşabilme		2	
Pazarlama imkanları		1	1
Göç	2	2	5
Reklam			
Kalifiye işgücü	1	1	2

Sorulara verilen yanıtlarla şu sonuçlar gözlenmiştir:

1. derecenin modu siyasi yapılaşmadır. Bu derecede göç ikinci sırada yer almaktadır.

2.derecenin modu 3 ve değişkeni girişimcilik ruhunun eksikliğidir.

3.derecenin modu 5 ve değişkeni ilden dışarıya sürekli göçtür.

- Burdur ilinin gelecekte dezavantajlı olduğu 3 temel faktör hangisidir?

GELECEKTEKİ DEZAVANTAJLARI	Yoğunluk ve önem dereceleri		
	1	2	3
Alt yapı	-	3	5
Çevre kirliliği	3	1	-
Yeni teknoloji	-	-	1
Pazarlama imkanları	1	-	-
Göç	3	5	2
Kalifiye işgücü	1	-	2
Enflasyon	2	1	-

Aldığımız yanıtlar ve sonuçları şöyledir:

- 1.derecenin modu 3 ve değişkeni çevre kirliliğidir.
- 2.derecenin modu 5 ve değişkeni nüfus göçüdür.
- 3.derecenin modu 5 ve değişkeni altyapı yetersizliğidir.

1.4.2. Burdur ilinde Öncü Kişilerle yapılan Görüşmeler

Çalışmamın bu bölümünde İlin mevcut ve gelecek durumunu belirlemeye yönelik hazırlanan 10 soru sorularak öncü kişi misyonundaki kişilerle derinlemesine görüşme yapılmıştır.

Beyazıt Tunç (Vali Yardımcısı)

Nejdet İlgün (Burdur Belediye Başkanı)

Hasan Duygulu (Burdur Belediye Başkan Yardımcısı)

İsmail Vural (Burdur Belediye Başkan Yardımcısı)

Kadir Gönülaçar (İşadamı)

Yöneltiğimiz görüşme soruları ve görüşmecilerin sorun ve çözüm önerileri aşağıdadır.

1-Burdur ilinin Türkiye'deki ve bölgedeki konumunu nasıl değerlendiriyorsunuz ?

Burdur Vali Yardımcısı Beyazıt Tunç Bu soruyu şu şekilde yanıtlamıştır: *Türkiye genelinde orta ölçekli olan il kendi bölgesindeki en küçük ve en az gelişmiş olan ildir. Ancak ulaşım açısından kavşak niteliğindedir.*

Burdur Belediye Başkanı Sayın Nejdet İlgün'e göre Burdur İli bugüne kadar hedeflenen yere ulaşamamıştır. Bunun nedeni ; *İl'de söylem ve eylem birliğinin sağlanamaması, Ekonomik olarak büyümenin desteği olacak kredilerin sağlanamaması, ilin çevre illerdeki ani büyümenin gerisinde kalmasıdır.*

Burdur Belediye Başkan yardımcısı Sayın Hasan Duygulu'nun yanıtı şöyledir ; *"Burdur Türkiye'de gelişmişlik düzeyi itibarı ile alt sıralarda yer almaktadır. Ülke genelinde gelişmiş illerin yer aldığı Batı Akdeniz Bölgesinde, Burdur İli hak ettiği yeri alamamıştır. Bunun nedeni İlin kalkınmasındaki başlıca neden olan kaynak yetersizliği ve devletin özel teşebbüsü desteklememesidir."*

Sayın Kadir Gönülaçar'a göre Burdur ili, Isparta, Denizli, Antalya üçgeninde sıkışıp kalmış ve her geçen gün küçülen bir kent konumundadır.

2-Burdur ilinin gelişiminde olumsuz baskı aracı olan çevre iller var mıdır ? Varsa hangi açıdan olduğunu değerlendiriniz.

Sayın Beyazıt Tunç'un bu soruya yanıtı: *"Kamu kaynaklarının yada kamusal destek ve teşviklerin iller arasında dağılımının objektif esaslara bağlı olmamasından kaynaklanan Burdur ilinin aleyhinde bir durum ortaya çıkmıştır.Bu eşitsizlik giderek çevre illerle olan arayı açmaktadır."*

Sayın Nejdet İlgün'ün bu soruya yanıtı şöyledir. *"İlimiz nüfusundan 2 kat büyük olmasına karşın başta hizmetler sektöründe olmak üzere 8 kat fazla yatırım desteği alan Isparta, Çankaya'nın desteği ile tüm sektörlerde daha fazla kredi ve hibe almıştır.*

Antalya ili özellikle turizm sektöründe ani büyüme sağlayarak Burdur İlinde nüfus göçüne neden olmuştur. Aynı şekilde Denizli İli sanayileşme açısından büyüme göstermiştir."

Sayın Hasan Duygulu Burdur iline olumsuz baskı yaratan illerin Antalya, Isparta, Denizli, ve Muğla illeri olduğunu belirterek bunun nedenlerini şöyle açıklamıştır. *“Antalya 1980’lerin ortalarında merkezi yönetimin bir kısmı dış kaynaklı krediler olmak üzere turizm sektörünü harekete geçirmesi ile ani bir büyüme yaşamıştır. Antalya bu durum ile turizm otelcilik, inşaat sektöründe hızla büyüyen ve göç alan kent konumuna girmiştir. Burdur ili bu bağlamda Antalya İline sürekli göç veren bir il durumundadır. Buna en iyi örnek Antalya’da yaşayan Burdur’lu nüfus sürekli artmış olmasındır. Denizli 1970’lerin sonunda yurt dışında çalışan işçilerin ortak yatırımlarıyla sanayileşme konusunda hızlı bir ivme kazanmış ve 1980’lerde yatırım teşviklerinin artması ile birlikte Denizli sanayi sektörü büyük hamle yapmıştır. Burdur İlindeki İlçelerin bu İle yakın olması Burdur İlini etkilemiştir. Isparta gelişmişlik açısından 40 yıl içinde Burdur ilinin gerisinde olmasına rağmen siyasi himayecilik nedeni ile Burdur ilinin önüne geçmiştir. Özellikle hizmetler sektörü başta olmak üzere her alanda benzerlerinden 5 ile 15 kat olmak üzere devlet desteği sağlamıştır. Muğla İli ise turizm bölgesi olması nedeniyle önemli bir çekim merkezi haline gelmiştir.”*

Burdur ilinin sosyo-ekonomik gelişimini etkileyen en önemli faktörün siyasi olarak gelişmemiş olmasına bağlayan Sayın Gönülaçar özellikle Isparta İlinin siyasi açıdan büyük avantajları olduğunu vurgulamış ve sorumuza şu yanıtı vermiştir: *“Burdur ilinde kişilerin birbirlerine karşı güvensizliği ve ortak hareket etme bilincinin gelişmemiş olması Burdur’u bölgesindeki en az gelişen il olmasına neden olmuştur.”*

3-Burdur ilinin gelişmişlik düzeyi itibarıyla başlıca sorunları ve bu sorunların çözümleri nelerdir?

Sayın Beyazıt Tunç’a göre : *“Burdur ilinin en önemli sorunu göç veriyor olmasıdır. Göç sadece İşgücü açısından değil, sermayenin il dışına kaçmasından kaynaklanmaktadır. Bu kaçış hem ekonomik hem de sosyal açıdan İli olumsuz etkilemektedir.”*

Burdur ilinin öncelikli yöre kapsamı içine alınması gerektiğini belirten Sayın İlgün bu soruyu şu şekilde yanıtlamıştır: *“Bugün Kayseri İli bile kalkınmada öncelikli yöre kapsamında bulunmaktadır. Ayrıca burdur İline kurulacak bir Üniversite İlin ekonomisinde bir canlanma meydana getirecektir. Burdur İlinde hizmetler sektörüne*

kamu yatırımlarının artırılması gerekir. Burdur İlinde tarım ve hayvancılık projelerinde kredilerin yetersiz olması, sanayi, pazarlama ve fuarcılık tesislerinin kurulamaması, kültür, turizm ve sosyal yaşamın desteklenmemesi Burdur İlinin en önemli sorunlarıdır.”

Küçük ve orta ölçekli yatırımların teşvik edilerek ildeki mevcut potansiyelin harekete geçirilebileceğini belirten Sayın Hasan Duygulu Burdur ili sorunlarını şöyle sıralamıştır. İldeki genç nüfusa iş alanlarının yaratılamaması, Bölgesel entegrasyon ve yatırım projelerinin desteklenmemesi, Doğal ve tarihi varlıkların yeterince tanıtılamaması, devlet teşvik ve yatırımlarının yetersiz olmasıdır.

Sayın Gönülaçar'ın bu soruya yaklaşımı şöyledir. *“Burdur ilinin en önemli sorunu, gelişmenin sağlanması için doğru hedeflerin seçilmemiş olmamasıdır. Örneğin, ildeki kalkınma sanayi ile mi gerçekleştirilmeli veya tarım ve hayvancılığa mı öncelik verilmelidir? Ya da İl bir üniversite kenti formunda mı gelişmelidir? Hedef her üçü birden olabilir. Ancak bunlar gerçekleştiriliyorken kamu yararının göz önüne alınması gerekir.”*

4-Burdur ilindeki kamu yatırımları sizce yeterlimidir? Kamu yatırımları hangi alanlara yönlendirilmelidir?

Ekonomik gelişmelerin tüm dünyada olduğu gibi özel girişimciler tarafından sağlanması gerektiğini belirten Sayın Beyazıt Tunç'a göre : *Kamunun bu anlamda düzenleyici rol oynaması ve alt yapısını tamamlanmasını gerçekleştirmelidir. Hizmet sektörü açısından bakıldığında öncelikli olarak Üniversitenin kurulması gerekir. Burdur İlinin kültürel altyapısı Bir üniversite kenti olmak için çok uygundur.*

Burdur Belediye Başkanı Sayın İlgün kamu yatırımlarının yetersiz olduğunu belirterek, İlde proje ve yatırım ortaklığının geliştirilemediğini bölgesel projelerde Burdur ilini merkez alan yatırım organizasyonunun yapılamadığını dolayısıyla özel sektörün pazarlama sorunları yaşadığını belirtmiştir.

Sayın Hasan Duygulu bu sorumuzu şu şekilde yanıtlamıştır: *“Burdur İlinde kamu yatırımlarına şu şekilde öncelik verilmelidir; Ulaşım konusunda Burdur- Antalya demiryolu hattının mutlaka hayata geçirilmesi, bölünmüş yolların tamamlanması,*

kentsel geçişler için çevre yollarının ıslahı Enerji konusunda Botaş doğal gaz hattının yapımı, sulama konusunda başta Karaçal barajının tamamlanması ve sulanan arazi miktarının artırılması, tarım ve hayvancılık sektöründe hazırlanan projelerin desteklenmesi, yerel yönetimlerin desteklenmesi ,Burdur üniversitesinin kurulması gelmektedir.”

Sayın Kadir Gönülaçar'a göre Burdur iline yapılan kamu yatırımları son derece az olup özellikle Burdur ilinde bir üniversitenin kurulması gerektiğini vurgulamıştır.

5-Burdur ilinde özel yatırımlar sizce yeterlimidir? Yeterli değilse bunun nedenleri nelerdir?

Burdur İli için Özel yatırımların son derece yetersiz olduğunu belirten Sayın Tunç Yatırımcı risklerinin azaltılması gerektiğini belirtmiştir.

Sayın Nejdet İlgün' e göre: *“Özel yatırımlar yetersizdir. İlde özellikle iç dinamiklerin harekete geçirilmesi merkezi yönetimin desteği ile sağlanmalıdır.”*

Sayın Hasan Duygulu Burdur İlindeki özel yatırımların yetersiz olduğunu belirterek bunun nedenlerinin sanayi seçeneklerinin tam olarak belirlenememesi, yatırım ve teşvik kredilerinin alınamaması, alan ve pazarlama sorunlarının bulunması olduğunu söylemiştir.

Sayın Gönülaçar bu sorumuzu şu şekilde yanıtlamıştır: *“Burdur ilindeki özel yatırımlar son derece yetersizdir. Bunun nedeni kişilerin tasarruflarını birleştirerek anonim ortaklıklara gidememesidir. Ayrıca ilde yatırım teşviklerinin çok az olması özel yatırımları olumsuz olarak etkilemektedir.”*

6-İlin gelişimi dış kaynaklı özel yatırım ile mi yoksa yöre insanının çabası ile mi gerçekleşir?

Sayın Beyazıt Tunç'un bu sorumuza yanıtı : Her iki faktörün birlikte değerlendirilmesi gerektiğidir. Öncelikli olarak ise yöre insanının sermaye katkılarının artırılması gerekir.

Sayın Nejdet İlgün İldeki tasarruf sahiplerinin proje ve yatırım ortaklığına yönlendirilmesi gerektiğini söylemiştir.

Burdur İlinde yatırımcılık ruhunun canlandırılması, küçük sanayilerin birleştirilerek çok ortaklı işletmeler haline dönüştürülmesi gerektiğini belirten Sayın Hasan Duygulu'ya göre iç dinamiklerin canlandırılması için devlet desteğine ihtiyaç vardır.

Sayın Kadir Gönülaçar devletten çok şey beklemeden, Burdur halkının bilinçlenerek kalkınmayı kendi çabası ile sağlaması gerektiğini söylemiştir.

7- İldeki atıl durumdaki ekonomik ve finansal birikimi yatırıma yöneltmek için neler yapılması gerekir ?

Belediye Başkanı Sayın İlgün'e göre bölgesel pazarlama, borsa, ihracatta gümrük kolaylığının getirilmesi, alışveriş merkezlerinin açılması rasyonel uygulama programlarının uygulamaya sokulması gerekir.

Sayın Hasan Duygulu bu sorumuza şu şekilde yanıt vermiştir: *"İzlenen para politikaları nedeni ile rant ekonomisi Burdur ilinde kaynakların yatırıma dönüşmesini engellemiştir. İlde gerçekçi ve uygulanabilir nitelikte projelerin çok ortaklı yatırımlara dönüştürülmesi gerekir."*

Sayın Gönülaçar Burdur'da daha önce kurulan çok ortaklı işletmelerin başarısız olduğunu belirterek şöyle devam etmiştir. *"Burdur'da kurulan çok ortaklı BURTRAK traktör fabrikasının iflas etmesi, süt fabrikalarının kapatılması Burdur ekonomisini olumsuz olarak etkilemiştir. İlde bulunan ve faaliyette bulunmayan bu büyük işletmelerin tekrar faaliyete geçirilmesi ekonomik bir kazanç olacaktır."*

8- İldeki tarım ve hayvancılıkta ev ekonomisi kapsamı dışında bu alandaki faaliyetleri ticari boyuta ulaştırabilmenin temel şartları nelerdir? İlde süt işletmeciliği ve et kombinasi işletmeciliğinin geliştirilebilmesi için neler yapılmalıdır ?

Sayın Tunç bu sorumuzu şu şekilde yanıtlamıştır: *"Tarım ve hayvancılık açısından ülke genelinde var olan sorunların benzerleri İlimizde de yaşanmaktadır. Ülke genelinde ve İlimizde genel bir tarım ve hayvancılık planlaması yapılmalıdır. Bu*

planlama şu özellikleri taşımak zorundadır; Ürün ve arazi planlaması yapılmalı buna göre optimal arazi büyüklükleri tespit edilmeli, arazi tapulaştırılmalı sağlanmalı, üretici Birlikleri ve kooperatifler örgütlenmeli, Süt ve et işletmeciliği entegre olarak planlanmalıdır.”

Sayın Hasan Duygulu'nun yanıtı : Proje ortaklığının yapılması, kamu destekli yatırım projelerinin hazırlanması, pazarlama imkanlarının artırılması, tarım ve hayvancılıkta rehabilitasyon çalışmalarının yapılması şeklindedir.

İlde devlet desteği ile organize hayvancılık bölgesinin kurulması gerektiğini belirten Sayın Gönülaçar araştırma geliştirme laboratuvarlarının soğuk hava tesislerinin yetersizliğini dikkati çekmiş ve yine tarımda tarlaların miras nedeni ile sürekli küçüldüğünü söylemiştir. Sayın Gönülaçar özellikle kurulacak et ve süt fabrikalarında profesyonel yöneticilerin bulunması gerektiğini belirtmiştir.

9-Burdur ilinde hangi alanlara yatırım yapılmasını önerirsiniz?

Burdur ilinde tarıma dayalı sanayiinin öncelikli olması gerektiğini belirten Sayın Tunç tarım makineleri sanayiinin geliştirilmesi konusunu vurgulamıştır.

Sayın İlgün tarım ve ticaret sektörüne yatırımların yapılması, gerekliliğini belirtmiştir.

Burdur ilinde mermercilik sektöründe büyük bir canlanma olacağını söyleyen Sayın Gönülaçar bu sektöre yatırım yapılması gerektiğini ve İlde bu potansiyelin bulunduğunu söylemiştir.

10- Gelecekte Burdur İlini bekleyen fırsat ve tehlikeler nelerdir ?

Sayın Tunç'a göre: Çevre illerde bulunan büyük turizm yatırımlarının yapılması, bu sektörde kullanılan sanayi ürünleri yatırımlarının daha iç bölgelere kaydırılmasına neden olacaktır. Burdur İli bu açıdan oldukça elverişlidir. Ayrıca tarım ve hayvancılık ürünlerinin İl içinde üretilmesi gerekir.

Sayın İlgün Burdur ilinde pek çok fırsat ve tehdidin bulunduğunu belirterek şöyle devam etmiştir : *“Antalya İlinde turizm sektörüne doygunluğa ulaşılması, Isparta ilinin merkezi yönetim desteğini kaybetmesi, Denizli ilinde sanayi alan sorunları Burdur*

İlinin ekonomik gelişiminde önemli fırsatlar yaratacaktır. Burdur İlini bekleyen tehlikeler ise İldeki iç dinamiğin harekete geçirilemeyerek nüfus ve sermaye çıkışının önlenememesi, Burdur'da ki öz kaynak yaratımının yetersiz olması sayılabilir.”

Sayın Hasan Duygulu bu sorumuzu şu şekilde yanıtlamıştır:

“Burdur ili büyük kent merkezlerine yakın bir bölgede bulunmaktadır. bu yatırımcılar açısından bir fırsat olarak değerlendirilebilir. Ayrıca Burdur iline komşu olan illerde doyunluğa ulaşılması Burdur için önemli bir fırsat olacaktır. Burdur’u tehdit eden unsurlar ise Burdur İlinde müteşebbis ve birlik ruhumun oluşmaması, kamu destekli özel yatırımların yetersiz olması, gelişmenin sağlanması için hedeflerin tespit edilememesi, küçük ve orta ölçekli sanayiinin desteklenmemesi, Burdur ilinden nüfus ve sermaye göçünün olmasıdır.”

Sayın Kadir Gönülaçar’a göre Burdur’u bekleyen en önemli tehlike çevre kirliliğidir.

1.5. Değerlendirme

Anket ve görüşmeler ile katılımılığı sağlayarak bölgesel SWOT analizinin ikinci adımı gerçekleştirilmiştir. Yapılan çalışmalara ek olarak gözlemlerin birleştirilmesi ile yapılan değerlendirme ile Swot analizi tamamlanmış olacaktır.

1.5.1. Anahtar başarı Faktörleri (Güçlü yönler)

Anahtar başarı faktörleri rekabetçi üstünlük sağlayan faktörlerdir. Türkiye ve uluslar arası platformda rekabeti belirleyen temel faktörler şunlardır: Maliyet, kalite, teknolojik yapı, verimlilik, girişimcilik

1= Çok, 2=orta, 3= zayıf

Faktörler	1	2	3
İşçilik maliyeti		*	
Kalite			*
Teknolojik yapı			*
Verimlilik		*	
Girişimcilik			*

Görüldüğü gibi anahtar başarı faktörleri açısından İlde üstünlük söz konusu değildir. Ancak, işçilik maliyeti ve verimlilik orta derecede rekabet üstünlüğü sağlarken, girişimcilik, kalite ve teknolojik yapı zayıf üstünlük faktörleridir.

1.5.2. Kritik Çevre Faktörleri (Tehlikeler)

İl üzerine ilişkin saptamalar şu şekilde sıralanabilir:

- Burdur ili sürekli göç veren il konumunda olduğu için bu sosyo-ekonomik gelişmeyi olumsuz olarak etkilemektedir.
- İlde ürün çeşitliliğini öngörececek girişimciler bulunmamaktadır.
- Devletten beklentiler nedeni ile özel sektör yeni girişimler konusunda kararsızdır. Özellikle yatırım teşvikleri ve İlin Öncelikli İller kapsamına alınma beklentisi yatırımları büyük ölçüde etkilemektedir.
- İl yetişmiş insan gücünü çekememektedir.
- İldeki mevcut işletmelerde teknolojik yenilikler nedeni ile istihdam sorunu ortaya çıkabilir.
- Burdur ili 1. derece deprem bölgesi olması nedeni ile yatırımların uzaklaşması söz konusu olabilir.

1.5.3. Gelecek Yönelimli Fırsatlar

- İlde tarımsal üretim ve gıda sektörü yatırım yapılacak önemli sektörlerdir.

- Hayvancılıkta kalite giderek artmaktadır. Et, süt ve deri sanayi yatırımları giderek entegreleşmektedir.
- İldeki işletmeler yeni teknoloji konusunda giderek duyarlılık kazanmaktadır. Buda ürün çeşitliliğini ve ürün kalitesini attıracaktır.
- İklim ve hammadde temini il için bir fırsattır.
- İşletmeciler ihracat konusunda eğilim içerisindedirler.

1.5.4. Zayıf yönler

- Burdur ilinin en büyük dezavantajı girişimcilik ruhunun eksik olmasıdır.
- İlde hedef belirlemesi yapılamamış dolayısıyla ilin yönü çizilememiştir.
- İldeki yatırım potansiyeli ciddi olarak araştırılmamıştır.
- İlde biriken tasarruflar yatırım yerine genellikle Antalya ilinde gayrimenkul ve rant yatırımlarına yönelmiştir.
- İlde çok ortaklı işletmeler bulunmamaktadır. Bunun nedeni olarak güvensizliğin gösterilmesi il için bir dezavantajdır.
- İldeki işletmeler genellikle esnek olmayan aile işletmeleri şeklindedir.
- İldeki küçük ve orta ölçekli işletmeler desteklenmemektedir.
- İlde yapılan kamu yatırımlarının verimliliği çok düşüktür.
- İlde istihdam olanakları çok sınırlıdır.
- İşletmeler kar artırma güdüsünde olduğu için pazarlama ve kalite anlayışı gelişmemiştir.
- Çevre kirliliğinin artması

1.5. Burdur İlinin İktisadi Modeli

Burdur ili ekonomisi tarıma dayalıdır. İkinci sırada ise hizmetler sektörü yer alır. Gelirlerin bu iki grupta toplanması Burdur ilinde özel tüketimi artırır. Sanayide yaratılan katma değer ise oldukça düşüktür.

İl dışı ilişkiler oldukça zayıftır. Bunun nedeni ilin ekonomisinin tarım ve hizmet sektörlerine dayanıyor olmasıdır. Sanayi üretiminin artması ilin diğer iller ile olan ilişkilerini yoğunlaştırır.

İlde nüfus göçü yaşanmaktadır. Tüketim ise nüfusa bağımlıdır. Dolayısıyla il için nüfus etkin bir parametredir. Çünkü hem tüketimi hem de üretimi nüfus, yani talep etkiler. Emegın istihdamı ise yine üretime bağılıdır.

Burdur'da yatırımlar son derece azdır. İlde sürekli olarak sermaye göçü bulunmaktadır. Yatırım ise üretime ve sermayeye bağılıdır. Sermaye, üretim artıklarının birikmesi sonucu oluşur.

Bu örnek modelimiz bize ilde nüfus ve üretimin en önemli değişkenler olduğunu göstermektedir.

2. Burdur İlinin Potansiyel gelişme olanakları

İllerin sosyo-ekonomik gelişmişlik sıralamasını ve endeks değerlerini belirleyen en önemli faktör, ildeki demografik yapının, işgücü talebinin, eğitim ve sağlık hizmetlerinin, fiziki ve sosyal alt yapı olanaklarının ve en önemlisi gelir düzeyinin il nüfusunu karşılayıp karşılayamadığıdır.

Çalışmamızın önceki bölümlerinde Burdur iline ait sosyo-ekonomik değişkenler ait olduğu yıl ve parasal büyüklüklerinin cari değerleri göz önüne alınarak ülke ortalaması ve komşu iller karşılaştırılarak değerlendirilmiştir.

Burdur İli demografik, istihdam, sanayi, tarım, mali, eğitim, alt yapı gibi değişkenler göz önüne alındığında sosyo-ekonomik gelişmişlik sıralamasında 29. sırada yer almaktadır. Ayrıca Burdur, sosyo-ekonomik gelişmişlik değerleri açısından 3.derece gelişmiş iller gurubuna girmektedir.

Burdur İli 1997 yılı itibarıyla Gayri Safi Yurt İçi Hasıla sıralamasında, Cari fiyatlarla 105.682.463 milyon TL. ile 56. sırada yer alırken, Kişi Başına Düşen Gayri Safi Yurt İçi Hasıla sıralamasında 1. 571.312 milyon TL. ile 30. cu sırada yer almaktadır.(1987 yılı cari fiyatlarıyla)⁹¹

Burdur genel olarak yüksek bir gelişme potansiyeline sahip, ekonomik faaliyetlerde tarım sektörünün ön planda tutulduğu, genellikle il ve bölge ölçeğinde üretim yapan sanayi kuruluşlarının yer aldığı, küçük ve orta ölçekli tesislerin yaygın olduğu ve sosyo-ekonomik göstergelerin ülke ortalamasına yakın olduğu bir ildir.

Burdur ili işgücü bakımından yeterlidir. Ancak özel ve kamu yatırımlarıyla bu işgücü harekete geçirilememiştir. Bu açıdan Burdur İli potansiyel gelişmeye sahip illerimizdendir.

Burdur İli'nde biriken sermaye sürekli olarak dışarıya kaçmakta ve buda İlin sanayi atılımını gerçekleştirmesine engel olmaktadır.

Burdur ekonomisi tarım ve hayvancılığa dayalıdır. Özellikle sulama tesislerinin tamamlanması tarım ürünlerinde verimliliği artıracaktır.

Tarım sektörünün yanında, il ve bölge ölçeğinde üretim yapan sanayi kuruluşlarının her geçen gün artması Burdur'daki sanayi sektörünün geliştiğini göstermektedir.

Burdur ilinde büyük mermer rezervleri bulunmaktadır. Bu bağlamda mermer sektörünün canlanması için gerekli olan teşvikin sağlanması gerekir. Bu Burdur ili için ekonomik açıdan bir canlanma sağlayacaktır.

Burdur ili demiryolu ağında en uç noktada yer almaktadır. Burdur demiryolunun Antalya'ya bağlanması sosyo-ekonomik açıdan oldukça önemlidir.

Burdur ili hizmetler sektörünün geliştirilebilmesi için ilde bir üniversitenin kurulması gereklidir. Bu aynı zamanda ildeki ticari ve sosyal hayatın canlanmasına büyük katkıda bulunacaktır.

⁹¹ İller ve Bölgeler İtibarıyla Çeşitli Göstergeler DPT: Ankara 1999 s. 19

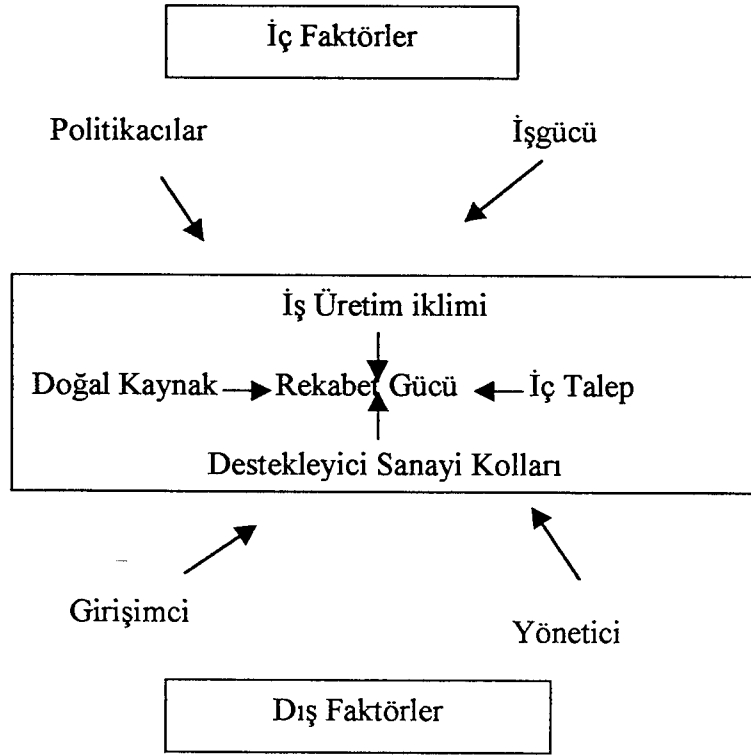
Burdur ili hizmetler sektörünün geliştirilebilmesi için ilde bir üniversitenin kurulması gereklidir. Bu aynı zamanda ildeki ticari ve sosyal hayatın canlanmasına büyük katkıda bulunacaktır.

Burdur ili bölgesinde sosyo-ekonomik açıdan son sırada yer almaktadır. Burdur'a büyük sermayelerin çekilebilmesi için ilin öncelikli yöreler kapsamına alınarak, yatırımların teşvik edilmesi gerekir.

2.1. İlin Gelişmesinde Dokuz Faktör Modeli

<u>A. Fiziki Faktörler(Kaynaklar)</u>	<u>Durum</u>
1. Doğal kaynaklar	Yeterli
2. İş üretim iklimi	Yeterli
3. İç talebin varlığı	Kısmen yeterli
4. Destek sanayi	Yetersiz
<u>B. İnsan Gücü Faktörleri (Kaynaklar)</u>	<u>Durum</u>
5. Nitelikli-niteliksiz işgücü	Kısmen yeterli
6. Politikacı ve teknokratlar	Yetersiz
7. Kurumsal altyapı	Kısmen yeterli
8. Beşeri sermaye	Yetersiz
<u>C. Özek Faktör</u>	<u>Durum</u>
9. Öngörülme yeniler	Kısmen yeterli

Burdur ilinde 9 faktör modeli açısından 2 faktör yeterli, 4 faktör kısmen yeterli, 3 faktör yetersiz bulunmuştur.

2.2. İlin Planlanmasında Amaç-Araç Matrisi

Hedef	: İlde imalat sanayisinin geliştirilmesi ve üretilen katma değer artırılması
Yaklaşım	: Fonksiyonel
Bölge Seçimi	: Homojen
Planlama tipi	: Tarım, hayvancılık ve hizmet sektörünün ihmal edilmeden sanayi sektörünün canlandırılması
Kuvvet İlişkisi	: Merkezi+Yerel Yönetim
Konu	: Genel il
Geleneksel Yapı	: Geleneksel tarım ve hayvancılık

İlde Amaç-Araç matrisinin uygulanması;

- Homojen Bölge** : Genel il
- Ürün** : Tarımsal ve hayvansal ürünler ile mermercilik sektörünün canlandırılması, kaynakların yerinde değerlendirilmesi
- Finansman** : Bölgeye yapılacak teşvik belgeli sektörel yatırımların sayısının artırılması, İlin öncelikli yöreler kapsamına alınarak bölge dışından sermaye ithalinin sağlanması ve ilden dışarıya sermaye göçünün önlenmesi
- Altyapı** : İlde Organize Sanayi Bölgesi çalışmalarının yapılması
- Ulaşım** : İlin çevre iller ile ulaşımını sağlayan yollar ile iç yolların iyileştirilmesi Burdur-Gümüşgün yolunun bölünmüş yol haline getirilmesi, Burdur-Antalya demiryolunun yapılması
- Paket Projeler** : İlde sinerji ve ekonomik çarpan etkisi yaratacak projelerin oluşturulması
- Kontrol Aletleri** :Bürokrasinin azaltılması, Kamu yatırım projelerinde program bütçe esasıyla kesintisiz kaynak tahsisinin yapılması, özel yatırımlar için devlet teşvikinin verilmesi

SONUÇ

Burdur ili binlerce yıl öncesinden kurulmuş bir yerleşim alanıdır. Ancak il bulunduğu bölgede turizm merkezi olan Antalya ve Muğla, sanayi şehri olan Denizli ve büyük ticari yatırımları olan Isparta gibi ekonomisi güçlü ve yüksek nüfuslu illerin arasında sıkışıp kalmış bir kent durumundadır.

Çalışmamın temel amacı, Burdur ilinin sosyo-ekonomik yapısı, sektörel ve bölgesel ölçekteki sorunları ve bunlara ilişkin alternatif çözüm önerileri getirmektir.

Çalışmamızın ilk üç bölümünde ilin sosyo-ekonomik açıdan sayısal analizi yapılmıştır. Dördüncü bölümde ise Swot analizi uygulanmıştır. Gerçekleştirdiğimiz Swot analizi ile bölgenin sosyo-ekonomik analizini yaparken, aynı zamanda Swot analizini oluşturan dört temel değişkenin durumu İl üzerinde araştırılmıştır. Bu dört temel değişken Swot kısaltmasını oluşturan güçlü yönler (Strenghts), zayıf yönler (Weaknesses), fırsatlar (Opportunities) ve tehlikelerdir (Threats)'dir.

Swot analizinde amaç, bir yandan firmanın bireysel güç ve zayıflıklarının çalışanlar tarafından açıkça ortaya konulması, diğer taraftan faaliyette bulunulan piyasada mevcut veya ileride ortaya çıkabilecek fırsat ve tehditlerin değerlendirilmesidir. Diğer bir ifadeyle, piyasadaki rekabet gücünün tespitinde, rakiplerin, piyasanın, belki de en önemlisi firmanın kendi yapısal durumunun açıkça ortaya konulduğu ve rekabet yeteneğinin ölçüldüğü, çıkan sonuca göre de firma stratejisinin oluşturulduğu bir yöntemdir.

Bu çerçevede, il açısından kuvvet analizi, gelişmesini etkileyen güçlü ve zayıf yönlerinin bizzat il tarafından ortaya konulması suretiyle, uluslararası piyasadaki mevcut olan ve daha sonradan ortaya çıkması muhtemel yeni fırsat ve risklerin değerlendirilmesi ve uzun vadeli bir tedbirler manzumesinin ortaya konulması olarak ifade edilebilir.

Burdur ili için yapılan Swot analizinde iki farklı disiplin kullanılmıştır. İlk olarak bölgesel iktisat disiplini ile ilin sayısal analizi yapılmaktadır. Ancak bölgesel iktisat teorisi için gerekli olan verilere ulaşmak Türkiye gibi gelişmekte olan ülkeler açısından

oldukça güç olmaktadır. Bu nedenle Swot analizi katılımcılığı öngören stratejik planlama disiplini içerisinde ele alınmıştır. Bu bağlamda ilk olarak, ildeki kamu ve özel işletmeleriyle anket çalışması yapılmış, ikinci aşamada ise ildeki öncü kişiler ile derinlemesine görüşmeler yapılarak ilin sosyo-ekonomik sorunları ve geleceğe ilişkin ekonomik durum saptanmaya çalışılmıştır.

Burdur ilinin sosyo-ekonomik açıdan analizinde kullandığımız modeli değerlendirdikten sonra çalışmamızın sonuçlarını şu şekilde özetleyebiliriz:

İl için, Türkiye'nin diğer bölgeleri veya diğer ülkeler için saptanan hedeflere aynı derecede geçerli genel hedefler saptanabilir. Bölgenin yeniden kalkınması nedeniyle, aşağıda belirtilen hedeflerde kararlı olunması yerinde olur:

İstihdam imkanlarını genişletmek,

Gelir ve katma değeri artırmak

Kalkınmanın sürekli olmasını sağlamak ve çevreyi korumak.

Bu potansiyellerden en önemlisi, büyük kent ve sanayi merkezlerine yakınlığıyla bölgenin coğrafi konumudur. Bu yakınlık örneğin imalat sanayi yatırımcıları için çok iyi bir fırsat olarak görülmekte, aynı zamanda, ilde, ucuz arazi, ucuz insan gücü, özel destek ve teşvikler ile desteklenmelidir.. Ulaşım altyapısının geliştirilmesi, özellikle İstanbul Ankara ve Antalya karayolu bağlantılarının iyileştirilmesi ilin konumunu güçlendirecektir.

İlin gelecekteki rolü, büyük metropollerin hızlı büyüme ve hızlı büyümeden kaynaklanan sorunlarını dengelemek üzere alternatif bir sanayi ve ticaret çekim alanı görevi yapmak olacaktır. Bu stratejik çizgi, diğer bölgelere nüfus göçünün azalmasını da içermelidir.

İmalat sanayii, ticaret ve ilgili hizmetler üzerinde önemle durulmalıdır.

İlde turizm gibi daha marjinal faaliyet kollarında yeni yatırımlar başlatılmalıdır. Bunlar, muhtemelen, diğer bölgelere nüfus akışını keserek olumlu sosyal etkilere yol açacak, böylece genel stratejik çizgiye katkıda bulunacaktır.

Bölgesel ve ulusal ölçekte önem taşıyan ve büyük destek alması gereken mesleki eğitim önemli bir konudur.

Burdur ili coğrafi konumu itibarıyla bir kavşak noktasında bulunmaktadır. Ancak il beklenen sosyo-ekonomik gelişmeyi gösterememiştir. Bunun nedeni sadece iktisadi boyutta değildir. İlin gelişmesini engelleyen sosyal sorunlarda bulunmaktadır. Bu sorunlardan en önemlisi ilde birlikte hareket etme bilincinin gelişmemiş olmasıdır. Ayrıca İlde gelişmişlik açısından belirgin hedeflerin ortaya konulamamış olması diğer bir sorun olarak karşımıza çıkmaktadır.

Burdur İli 1997 yılı itibarıyla Gayri Safi Yurt İçi Hasıla sıralamasında, cari fiyatlarla 105.682.463 milyon TL ile 56. sırada yer alırken, Kişi Başına Düşen Gayri Safi Yurt İçi Hasıla sıralamasında 1. 571.312 milyon TL. ile 30. cu sırada yer almaktadır.(1987 yılı fiyatlarıyla) Burdur ili GSYİH açısından komşu iller arasında en son sırada yer almaktadır.

Burdur ilinde sanayileşme ve dolayısıyla kalkınma hedefli planlama anlayışı yerine, bölge kaynaklarına yönelik hedef belirlenmesinin yapılması gereklidir. Çünkü ilde taleplerin çok üstünde üretim yapan birimlerin, İle katkıları sınırlı kalmakta, pazarlama imkanlarının yetersiz olması işletmeler açısından sorun oluşturmaktadır. Burdur İlinde devlet destekli kalkınma beklentisi oldukça fazladır. İlde bu beklentinin kırılması ve yastık altı birikimlerin ekonomiye kazandırılması ilin kalkınmasında önemli bir faktördür. İlde devlet, iktisadi hayattan çok sosyal düzenlemelere yön vermelidir.

Üretim yapıları ve organizasyonu yenilemek, işçi ve işverenlerin vasıflarını geliştirerek ilin genel imajını yenilemek gereklidir.

İl ekonomisi tarıma ve hayvancılığa dayalıdır. İlin üstün olduğunu belirttiğimiz tarım ve hayvancılık sektörünün dünya normlarında değerlendirilmesi gereklidir. Maliyet ve coğrafi açıdan karşılaştırmalı üstünlüğe sahip olunana bu sektörler, verimlilik açısından aynı üstünlüğü sağlayamamaktadır. Bu bakımdan verimliliğin artırılması için gerekli önlemlerin alınması zorunludur. Öncelikle et ve sütün yerinde değerlendirilmesine yönelik yatırımlara hız verilmesi ve ilde bu yönde ek istihdam

olanaklarının yaratılması gereklidir. İlde yem sanayi modernize edilerek, maliyetler düşürülmeli, kapasite kullanımını artırılarak iç ve dış piyasada rekabet edebilir düzeye çıkarılmalıdır. Kapasite kullanımının artması sonucu oluşacak üretim fazlası için özellikle ihracat imkanları geliştirilmelidir.

Ayrıca Burdur ili özellikle Antalya ilinin hinterlandı konumundadır. Elbette Burdur İli Türkiye ekonomisinden ayrı olarak düşünülemez. Ancak il kendisinden daha büyük iktisadi bir merkez olan Antalya iline bağımlıdır. Bunun en büyük kanıtı ise Antalya ilinde 140.000 civarında Burdur'lunun ikamet etmesi gösterilebilir. Ancak Burdur ili ve çevre illerde birbirini tamamlayan unsurlar bulunmaktadır. İlin çevresinde bulunan büyük ekonomiye sahip iller, Burdur ili için iktisadi fırsatlar olabilir. Öncelikle Antalya ve Muğla gibi büyük turizm yatırımlarının bulunduğu illerde bu sektörler için yapılacak imalat sanayisinin daha iç bölgelere kaydırılmasını gündeme gelmektedir. Bu bağlamda Burdur ili yatırımcıların en kolay ulaşabileceği konumdadır. Bu durum ilde yaratılan katma değeri yükseltme olanağı sağlayabilir.

Burdur ilinin en büyük sorunu göçtür. Burdur'da yaşanan göçü durdurmak ve istihdam imkanlarını yaratmak için yatırım maliyeti az olan yan ve fason sanayiinin desteklenmesi gereklidir. Özellikle Türkiye'de üretilen tüfeklerin çeşitli parçalarının % 80'ni fason olarak Burdur'da imal edilmektedir. Bu sanayisinin geliştirilmesi için yatırımcıların teşvik edilmesi ekonomiyi olumlu olarak etkileyecektir.

İlde üretilen ürünlerin katma değeri oldukça düşüktür. Bu ilin kalkınmasına destek olacak sermaye oluşumunu engellemektedir. İlde yatırımların az olması, sermayenin il dışına kaçması, tarım arazilerinin miras yolu ile küçülmesi ildeki iş olanaklarının azalmasına neden olmuş ve buda ilden dışarıya göçün hızlanması sonucunu doğurmuştur.

İlde bulunan yatırımlar genelde küçük ve orta ölçekli yatırımlardır. İlde daha önceleri kurulmuş olan Burtrak, Missüt gibi başarısız olan işletmeler Burdur halkının çok ortaklı şirketlere yönelmesini engellemiştir. Ayrıca İlde büyük sermaye birimlerinin ilgisini çekecek alt yapı ve üst donanım yeterince gelişmemiştir.

Burdur'da imalat sanayiinde üretilen toplam değer 1996 yılı için 2 594 698 milyon TL'dir. Aynı yıl için Burdur'daki sanayi tesislerin meydana getirdiği katma değer ise 1 464 441 milyon TL'dir.

Burdur ilinde ulaşım altyapısının yeniden gözden geçirilmesi ve özellikle Burdur demiryolu ağının Antalya'ya bağlanması ticari ve sosyal yönden olumlu bir katkı sağlayacaktır.

Burdur ilinde geleneksel olarak yapılan dövme bakırcılık ve halıcılık geliştirilerek bunlar iç ve dış piyasaya sunulabilir.

İlde kurulacak bir üniversitenin hem sosyal hem de ekonomik hayatı canlandıracağı muhakkaktır. Bunun için ilde altyapı mevcuttur.

Burdur ilinin planlanmasında eşgüdüm-katılımcılık-kalkınma üçgeni ön planda ele alınmalıdır.

EKLER

**EK A. BURDUR İLİ İŞLETMELERİNE YÖNELTİLEN ANKET
SORULARI**

1- Lütfen kendinizi tanımlayınız?

- a- Şirket sahibi /kurucu
- b- Şirket sahibi / 2. kuşak
- c- Şirket sahibi / 3. kuşak
- d- Şirket sahibi ile akrabalık ilişkisi olmayan
- e- Profesyonel yönetici

2- Lütfen görevinizi belirtiniz.

- a- Yönetim kurulu başkanı
- b- Genel müdür
- c- Yönetim kurulu üyesi
- d- Departman yöneticisi

3- Şirket yapınızı tanımlayınız.

- a- Aile Şirketi
- b- Çok uluslu şirket
- c- Halka açık şirket
- d- Kamu kuruluşu

4- Şirketinizde kaç kişi istihdam edilmektedir?

- a- 1-20 kişi
- b- 21-50
- c- 50'den fazla

5- İşletmeniz hangi sektörde faaliyet göstermektedir?

- a- Makine
- b- Gıda
- c- Tekstil

- d- Mermer
- e- Kereste
- f- Mobilya

6- Önümüzdeki 5 yıl içinde şirketinizin ana hedefi nelerdir? (Lütfen önem derecesine göre 5 tanesini işaretleyiniz. 1= en önemli)

- a- () Pazar payını artırmak
- b- () Maliyetleri düşürmek
- c- () İhracatı artırmak
- d- () Kaliteyi geliştirmek
- d- () Uluslar arası pazarlara girmek
- e- () Yeni ürün geliştirmek
- f- () Yeni teknoloji transfer etmek
- g- () Karlılığı artırmak

7- Şirketiniz için aşağıdaki ölçülerden hangisi önemlidir? (Lütfen önem derecesine göre 5 tanesini işaretleyiniz. 1= en önemli)

- a- () Yeni teknoloji edinmek
- b- () Düşük maliyetli üretim imkanları sağlamak
- c- () Yeni pazarlara girmek
- d- () Mevcut pazarlarda etkinliği artırmak
- e- () Ürün çeşidini artırmak

8- Sizce sanayide korumacılık gereklidir?

- a- Gerekli değildir.
- b- Gereklidir.

9- Hükümetler aşağıdakilerden hangisine öncelik vermelidir? (Lütfen en önemli 3 tanesini işaretleyiniz.)

- a- () İktisadi planlar
- b- () Mali politikalar

- c- () Para politikaları
- d- () Fiyat denetimleri
- e- () Ücretler
- f- () İhracat
- g- () İthalat

10- Gelecek 5 yıl içinde şirketinizin rekabet gücünü artırabilmesi için aşağıdaki faktörlerden ihtiyaç olduğunu belirtiniz.

- a- () Yeni teknolojilere daha fazla ulaşabilme
- b- () İşgücü maliyetinin düşürülmesi
- c- () İmalat teknolojisinde otomasyonun artırılması
- d- () Bürokratik işlemlerin kolaylaştırılması
- e- () Hükümetin ihracatı desteklemesi
- f- () Kalifiye işçiler
- g- () Rekabet gücü olan malların ithalatının devletçe engellenmesi
- h- () Yurtiçi rekabetin artması
- ı- () Verimliliğin artması için hükümet teşvikleri

11- Burdur ilinin potansiyel avantaj itibarıyla en elverişli sektörü hangisidir?

- a- Gıda
- b- Makine imalat
- c- Tekstil
- d- Kereste sanayi
- e- Mermercilik
- f- Diğerleri

12- Burdur ilinin sosyo-ekonomik açıdan şu anda avantajlı olduğu 3 temel faktörü önem derecesine göre sıralayınız.

- a- Ucuz işgücü
- b- Organize sanayi bölgesi
- c- Ulaştırma
- d- İklim koşulları
- e- Hammadde bulunabilirliği
- f- Yatırım teşvikleri
- g- Pazarlama imkanları
- h- Risk sermayesi
- i- Teknoloji

13- Burdur İlinin sosyo-ekonomik açıdan gelecekte avantajlı olacağı 3 temel faktörü önem derecesine göre sıralayınız.

- a- Sanayi bölgesi çalışmaları
- b- Öz sermaye yeterliliği
- c- Teknoloji
- d- Altyapı
- e- Ulaşım
- f- Girişimcilik
- g- Hammadde bulunabilirliği

14- Burdur ilinin sosyo-ekonomik açıdan şu anda dezavantajlı olduğu 3 temel faktörü önemine göre sıralayınız.

- a- Siyasi yapılaşma
- b- Girişimcilik
- c- Yeni teknolojiye ulaşabilme
- d- Pazarlama imkanları
- e- Reklam

f- Kalifiye işçi

g- Göç

15- Burdur ilinin sosyo-ekonomik açıdan gelecekte dezavantaj olacağı düşünülen 3 temel faktörü önem derecesine göre sıralayınız.

a- Alt yapı

b- Çevre kirliliği

c- Yeniş teknoloji

d- Pazarlama imkanları

e- Göç

f- Kalifiye işçi

g- Enflasyon

**EK.B. BURDUR İLİNDE ÖNCÜ KİŞİLER İLE DERİNLEMESİNE YAPILAN
GÖRÜŞME SORULARI**

- 1- Burdur İlinin Türkiye'deki ve bölgedeki konumu nasıl değerlendiriyorsunuz?
- 2- Burdur İlinin gelişiminde olumsuz baskı aracı yaratan çevre iller var mı ?
Varsa hangi açıdan olduğunu değerlendiriniz.
- 3- Burdur İlinin gelişmişlik düzeyi itibarıyla başlıca sorunları ve bu sorunların çözümü nelerdir ?
- 4- Burdur ilindeki kamu yatırımları sizce yeterlidir ? Kamu yatırımları hangi alanlara yönlendirilmelidir ?
- 5- Burdur İlinde özel yatırımlar sizce yeterlidir ? Yeterli değilse bunun nedenleri nelerdir ?
- 6- İlin gelişimi dış kaynaklı özel veya kamu yatırım desteği ile mi yoksa yöre insanının çabası ile mi gerçekleşir ? Bu konudaki öncelikleriniz nelerdir ?
- 7- İldeki atıl durumdaki ekonomik ve finansal birikimi yatırıma yöneltmek için neler yapılması gerekir ?
- 8-İldeki tarım ve hayvancılıkta ev ekonomisi kapsamı dışında bu alandaki faaliyetleri ticari boyuta ulaştırabilmenin temel şartları nelerdir ? İlde süt işletmeciliği ve et kombinasyonu işletmeciliğinin geliştirilebilmesi için neler yapılmalıdır ?
- 9-Burdur ilinde hangi alanlara yatırım yapılmasını önerirsiniz ?
- 10- Gelecekte Burdur İlini bekleyen fırsat ve tehlikeler nelerdir ?

KAYNAKÇA

Kitaplar

Burdur Analitik Etüdü. Ankara:Gazi Üniv. Şehir ve Bölge Planlama Bölümü , 1999.

Burdur Sanayi ve Ticaret Odası Rehberi. Arba Yayıncılık, İstanbul Eylül 1985.

Dinçer Ömer. **Stratejik Yönetim ve İşletme Politikası,** İstanbul, 1998.

Dinler, Zeynel. **Bölgesel İktisat,** Beşinci basım. Ekin Kitapevi Yayınları, Bursa 1998.

Dulupcu, Murat. **Stratejik Planlama,** Isparta :S.D.Ü. İktisat Fakültesi, 2000.

Duygulu, Hasan. **Dünü Bugünü ve Yarınıyla Burdur,** Burdur , 1995.

Ekinci Yusuf. **Burdur,** [y.y] Ankara,1995.

Erkal Mustafa. **Bölge açısından Az Gelişmişlik,** Boğaziçi Yayınları, İstanbul, 1982.

İlimiz Burdur. Özgül yayınları, Isparta, 1993.

Mortan, Kenan. **Tatbiki İktisat,** 2. basım. Der Yayınevi, İstanbul, 1994.

Dergiler

Dinçer, Salih. “ Burdur’a İkinci Sanayi Bölgesi” **Burdur Ticaret ve Sanayi Odası Dergisi,** sayı no: 3 Mart 1999.

Harmankaya, Ali. "Burdur'un Kültürel, Tarihi Değerleri ve Müzesi", **Burdur'a Hasret Dergisi**. yıl1, sayı:2 Ankara 1986.

Kısaoğlu, Osman. "Burdur'un Ekonomik Durumu" **Burdur Ticaret ve Sanayi Odası Dergisi**, Sayı: 2, Ekim 1998.

Yılmaz, Osman. "Burdur'da Nüfus Hareketleri", **Dönence Dergisi**, S.D.Ü. Burdur Eğitim Fakültesi, Burdur, 1999.

Kurum Yazarlı

Burdur İl Tarım Müdürlüğü, **Brifing Notları** Burdur:1998.

Burdur Kültür Müdürlüğü, **Göller ve Güller Diyarı Burdur**, Burdur:1997.

Burdur Müze Müdürlüğü, **Brifing Notları** 1997.

Burdur Meteoroloji İstasyonu. **Burdur İlinin meteorolojik değerleri**, Burdur:1998.

Burdur Ticaret ve Sanayi Odası. **Burdur Ekonomik Raporu**, Burdur:1998.

Burdur İl sanayi ve Ticaret Müdürlüğü, **"Burdur İlinin Yıllık Ekonomik ve Ticari Raporu"** 1999.

Burdur Sağlık Müdürlüğü, **Brifing Notları** Burdur:1998.

Burdur Valiliği, **Brifing Notları**, Burdur:1999.

Burdur Valiliği, **Halkla İlişkiler Müdürlüğü**, Burdur: 1998.

Sanayi ve Ticaret Bakanlığı, **Burdur İl Raporu**, 1998.

DİE. **Ekonomik ve Sosyal Göstergeler Burdur**, Ankara, 1998

D.İ.E. 1990 Genel Nüfus Sayımın Göre İç Göçün Sosyal Ve Ekonomik Nitelikleri, Ankara, 1997.

D.İ.E. Haber Bülteni, Ankara, Ekim 1998.

DPT. Burdur İl Raporu, Ankara, 1996

DPT. İller ve Bölgeler İtibarıyla Çeşitli Göstergeler, Ankara, 1999

Isparta Orman Bölge Müdürlüğü. Burdur İli Bilgilendirme Dosyası, Isparta, 2000

Milli Eğitim Müdürlüğü. Burdur İli Cumhuriyet Öncesi ve Sonrası Eğitim, Burdur: 1998.